

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ: ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

*«Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ»*

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Διαλυνάκη Ελένη

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: Σινιώρου Μαρία (αριθμός μητρώου ΥΚ 5210)

Σπανακάκη Ειρήνη Χρυσοβαλάντη (αριθμός μητρώου ΥΚ 5215)

Ηράκλειο, Ιανουάριος 2020

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	6
Περίληψη.....	7
Abstract.....	8
Εισαγωγή.....	9
Μέρος Α' Θεωρητικό	
1. Εφηβεία: το μεταβατικό στάδιο από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση	
1.1 Σύγχρονες θεωρίες της εφηβείας	
1.1.1 Η προσέγγιση της βιολογικής ωρίμανσης.....	12
1.1.2 Η προσέγγιση του περιβάλλοντος μάθησης.....	13
1.1.3 Η κονστρουκτιβιστική προσέγγιση του Piaget.....	14
1.1.4 Η προσέγγιση του Erik Erikson.....	15
1.2 Τα αναπτυξιακά στάδια της εφηβείας	
1.2.1 Βιοσωματική ανάπτυξη.....	16
1.2.2 Γνωστικές αλλαγές.....	17
1.2.3 Συναισθηματικές αλλαγές.....	17
1.2.4 Κοινωνικές αλλαγές.....	18
2. Ο θεσμός της οικογένειας	
2.1 Η σημασία της οικογένειας.....	20
2.2 Η σχέση γονέων και παιδιών κατά την εφηβεία.....	21
2.3 Γονεϊκή Εμπλοκή.....	23
2.4 Παράγοντες, που επηρεάζουν την Γονεϊκή εμπλοκή.....	23
2.5 Γονεϊκές πρακτικές.....	24
2.6 Πρακτικές βελτίωσης της γονεϊκής εμπλοκής.....	25
3. Γονείς και Σχολείο	

3.1 Στόχοι του εκπαιδευτικού συστήματος.....	26
3.2 Μοντέλο των σχέσεων οικογένειας –σχολείου των Ryan και Adams.....	28
3.3 Μοντέλο οικογενειακής εμπλοκής Hoover- Dempsey και Sandler.....	29
3.4 Συνεργασία γονέων και σχολείου.....	30
3.5 Μορφές συμμετοχής Γονέων στη σχολική κοινότητα.....	31
3.6 Η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού στη σχέση γονέων – εκπαιδευτικών...	33
3.7 Συμπέρασμα.....	34
Μέρος Β: Ανάλυση Ερωτηματολογίου	
1.1 Μεθοδολογία.....	36
1.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων	
1.2.1 Δημογραφική Ανάλυση.....	42
1.2.2 Αποτελέσματα για την εφηβεία των παιδιών με βάση την άποψη των γονέων.....	45
1.2.3 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με το φύλο.....	63
1.2.4 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με την ηλικία.....	67
1.2.5 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με την απασχόληση.....	69
1.2.6 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο.....	72
2. Συμπέρασμα.....	75
Επίλογος.....	78
Βιβλιογραφία.....	80
Παράρτημα.....	86

Copyright@ 2020 Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Σχολή Επιστημών Υγείας, Κρήτης.

<https://www.hmu.gr/tke/8548>

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Π.Ε. αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων Σινιώρου Μαρίας, Σπανακάκη Ειρήνης Χρυσοβαλάντη, της επιβλέπουσας καθηγήτριας Διαλυνάκη Ελένης και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και προστατεύονται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

Δήλωση τήρησης της ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Οι υπογράφων φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

Σινιώρου Μαρία

Σπανακάκη Ειρήνη Χρυσοβαλάντη

δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο:

*«Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ»*

είναι στο σύνολό της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί αναφέρονται πλήρως. Επίσης δηλώνουμε ότι δεν αποτελεί προϊόν οποιασδήποτε εξωτερικής μη αδειοδοτημένης βοήθειας και ότι δεν έχει υποβληθεί σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση, ούτε έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν μέρος αυτής ή στο σύνολό της

(Υπογραφή)	(Υπογραφή)
Σινιώρου Μαρία	Σπανακάκη Ειρήνη Χρυσοβαλάντη

Ευχαριστίες

Με το πέρας της παρούσας πτυχιακής, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα καθηγήτριά μας Διαλυνάκη Ελένη για την καθοδήγηση, την υπομονή και τις συμβουλές που μας παρείχε καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας. Ακόμα, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους συμμετέχοντες στο ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας που μας βοήθησαν να πραγματοποιηθεί η έρευνα μέσω της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια αποτύπωσης της σημασίας της οικογένειας ως πρώτος και κυριότερος φορέας κοινωνικοποίησης, που συγκροτεί και διαμορφώνει την κοινωνική συμπεριφορά του παιδιού, της οποίας βασική έκφανση είναι η σχολική συμπεριφορά.

Ωστόσο, κατά την περίοδο της εφηβείας, μια περίοδος μεταβολών και αλλαγών σε κάθε επίπεδο, παρατηρούνται εντάσεις στις σχέσεις γονέων και παιδιού, καθώς ο έφηβος αναζητά με τρόπο έντονο την ανεξαρτητοποίηση του.

Όπως θα επισημανθεί και στη συνέχεια της μελέτης μας, η μόρφωση των γονέων, η οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση θα διαμορφώσει τον τρόπο, με τον οποίο θα διαπαιδαγωγήσουν το παιδί τους και θα αντιμετωπίσουν την κρίσιμη αυτή περίοδο της εφηβείας.

Γίνεται εμφανές πως η οικογένεια, η συνεργασία γονέων και σχολείου, καθώς, και η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού, η οποία καθιστά την προαναφερθείσα συνεργασία ευεργετική, αποτελούν καίρια στοιχεία, που διαμορφώνουν και συνθέτουν την συμπεριφορά του εφήβου στο σχολικό του περιβάλλον.

Η θέση αυτή θα υποστηριχθεί και επιβεβαιωθεί μέσα από την έρευνα μας, η οποία πραγματοποιήθηκε στην πόλη του Ηρακλείου με τη μορφή ερωτηματολογίου κλειστού τύπου, που δόθηκε σε γονείς εφήβων στην πόλη του Ηρακλείου

Λέξεις κλειδιά: εφηβεία, γονική επίδραση, σχολική συμπεριφορά, σχολείο, κοινωνικός λειτουργός.

Abstract

The present work is an attempt to depict the importance of the family as the first and foremost carrier of socialization, which constitutes and shapes the social behavior of the child, the main manifestation of which is school behavior.

However, during adolescence, a period of changes at every level, tensions are observed in the parent-child relationship as the teenager vigorously seeks independence.

It is evident that family, parent-school cooperation, and the presence of the social worker, who consist the above-mentioned cooperation beneficial, are key-elements, that shape and compose the adolescent's behavior in his or her school environment.

This position will be supported and confirmed through our research, which was carried out in the city of Heraklion in the form of a closed-ended questionnaire given to parents of teenagers in the city of Heraklion

Keywords: adolescence, parental influence, school behavior, school, social worker

Εισαγωγή

Η έννοια της εφηβείας οριοθετεί την αναπτυξιακή εκείνη περίοδος της ζωής ενός ατόμου, που οι ειδικές βιολογικές αλλαγές στο σώμα του παιδιού ξεκινούν και συμβάλλουν στην μετάβαση του ατόμου από την παιδική στην ενήλικη ζωή. Οι μεταβολές που συντελούνται, πέραν από σωματικές, είναι και ψυχοσωματικές (Νομικού, 2004).

Επομένως, η περίοδος της εφηβείας, αποτελεί ένα τμήμα της ζωής ενός ατόμου με σοβαρές μεταβολές στο βιοσωματικό, συναισθηματικό και κοινωνικό τομέα του. Αυτές οι μεταβολές επηρεάζουν και αλληλεπιδρούν με το σχολικό και το οικογενειακό περιβάλλον των εφήβων. Η στάση των γονέων σε αυτές τις μεταβολές που βιώνει ο έφηβος, είναι χωρίς αμφιβολία σημαντικές, καθώς η εμπλοκή του γονέα συντελεί στην ορθή ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση τους. Η θετική στάση των γονιών και η ενισχυτική συμπεριφορά τους όσον αφορά την ανάπτυξη του παιδιού τους έπεται την αντιμετώπιση και την ομαλή μετάβαση του εφήβου από τα αναπτυξιακά στάδια. Παρ' ότι οι γονείς είναι αναγκαίο να αποδέχονται τον έφηβο όπως είναι, αλλά και να τον βοηθήσουν να αποδεχτεί και ο ίδιος τον εαυτό του, με το σύνολο των μειονεκτημάτων και των πλεονεκτημάτων ,που διαθέτει.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η επίδραση των γονέων στη σχολική συμπεριφορά των εφήβων. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο έγινε μια προσπάθεια να προσεγγιστεί το φαινόμενο της εφηβείας ιστορικά με βάση συγκεκριμένες επιστημονικές προσεγγίσεις και εν συνεχεία έγινε μια παρουσίαση των μεταβολών, που ο έφηβος παρουσιάζει κατά την διάρκεια της εφηβείας.

Στη συνέχεια, κατά το δεύτερο κεφάλαιο έγινε μία ανασκόπηση του ζητήματος και της σημασίας του οικογενειακού περιβάλλοντος στην σχολική συμπεριφορά και επίδοση του εφήβου, καθώς οι γονείς επηρεασμένοι από το μορφωτικό, οικονομικό και κοινωνικό τους επίπεδο μπορούν να ωθηθούν σε μια σειρά πρακτικών, που θα λειτουργήσουν καταλυτικά στην ψυχοσύνθεση του.

Ακολούθησε η αναφορά πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας γονέων και σχολείου σε συνδυασμό με την παρουσία κοινωνικού λειτουργού σχετικά με τις απαραίτητες μεθόδους ,που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για μια επιτυχημένη επικοινωνία, όπως επίσης και τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν .

Μετά την βιβλιογραφική ανασκόπηση, ακολουθεί στο δεύτερο μέρος της εργασίας η παρουσίαση των απαντήσεων των γονέων σε ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας σχετικά με την στάση τους απέναντι στους εφήβους και την

διαπαιδαγώγησή τους (Παράρτημα).

Γενικότερα, σκοπός της παρούσας εργασίας αποτέλεσε η προσπάθεια να προσδιοριστούν και να απαντηθούν μια σειρά ερευνητικών ερωτημάτων, τα οποία λειτούργησαν ως βασική άξονες της εργασίας, δηλαδή, η επίδραση, που ασκεί το οικογενειακό περιβάλλον στην κοινωνικοποίηση του και στην ομαλή ένταξη του εφήβου στην κοινότητα του σχολείου, η μόρφωση των ίδιων των γονέων και η ικανότητα τους να κοινωνικοποιηθούν ως κύριοι παράγοντες για την διαπαιδαγώγηση του εφήβου, καθώς και μια σειρά μη ορθών ερεθισμάτων, είναι ικανά να προκαλέσουν μια κακή συμπεριφορά του ίδιου του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον.

ΜΕΡΟΣ Α' ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

1ο Κεφάλαιο: *Εφηβεία, το μεταβατικό στάδιο από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση.*

1.1 Σύγχρονες θεωρίες

Αναμφίβολα, η εφηβεία αποτελεί ένα καθοριστικό και καίριο στάδιο στη ζωή του ατόμου, καθώς σηματοδοτεί τη μετάβαση του από την παιδική ηλικία στην ενήλικη ζωή ερχόμενο σε επαφή με όλα εκείνα τα στοιχεία και τις σταδιακές ευθύνες, που συνθέτουν και συνυφαίνουν την καθημερινή ζωή ενός ενήλικα. Η εφηβεία, λοιπόν, αντιπροσωπεύει το χρονικό εκείνο διάστημα, κατά το οποίο ένα άτομο βιώνει ποικίλες βιολογικές και συναισθηματικές αλλαγές, που διέπουν όλο το φάσμα της κοσμοθεωρίας και της προσωπικότητας του.

Ωστόσο, παρατηρείται, πως η εφηβεία ως έννοια έχει μεταβληθεί σημασιολογικά και εννοιολογικά με βάση τις βιολογικές, τις ψυχοκοινωνικές και γνωστικές προσεγγίσεις

Η εφηβεία ως περίοδος άγχους έχει καταγραφεί και ανιχνευθεί στα γραπτά του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Μάλιστα, ο Αριστοτέλης χαρακτήρισε τους έφηβους ως εκείνους “ που δεν έχουν σεξουαλική αυτοσυγκράτηση και είναι άστατοι και παρορμητικοί στις επιθυμίες τους”. Ωστόσο, κατά τον Μεσαίωνα η εφηβεία αγνοήθηκε ως στάδιο ζωής και τα παιδιά θεωρούνταν μικροί ενήλικες (Dubasa et al, 2003).

Μονάχα ο Ρουσσώ κατάφερε να καθορίσει την έννοια της εφηβείας θεωρώντας την ως “ μια αλλαγή στο χιούμορ, ένας συχνός θυμός, ένα μυαλό σε συνεχή ανησυχία”.

Στις αρχές του 20ου αι οι μελετητές της επιστήμης της ψυχολογίας υιοθέτησαν τις ιδέες του Ρουσσώ και το 1904 ο G. Stanley Hall όρισε την εφηβεία ως μια περίοδο “ καταιγίδας και άγχους, μια εποχή παγκόσμιας και αναπόφευκτης ταραχής”. Σύμφωνα, με το Hall (1904) το τέλος της εφηβικής φάσης σηματοδοτείται από μια αναγέννηση του ατόμου, το οποίο φτάνει στο υψηλότερο στάδιο της ανάπτυξης των ανθρώπινων, διανοητικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, ενώ, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η εφηβεία αποτελούσε ένα γεγονός αναπόφευκτο για την συναισθηματική ωρίμανση του ατόμου (Dubasa et al, 2003).

Λαμβάνοντας, υπόψη τα παραπάνω εύκολα κατανοεί κανείς πως η εφηβεία ως έννοια και κατάσταση αποτέλεσε ένα είδος πρόκλησης ως προς την κατανόηση και τον προσδιορισμό της από τους σύγχρονους θεωρητικούς της εφηβείας.

Παρακάτω, θα εξεταστούν τέσσερις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις, κάθε μια από τις οποίες είναι ικανή να δια φωτίσει και να καταστήσει σαφή αυτή τη μεταβολή , που υφίσταται ο έφηβος εξετάζοντας η κάθε θεωρία την εφηβεία από ένα διαφορετικό πρίσμα. Βέβαια, θα πρέπει να τονιστεί, πως μια μεγάλη μερίδα μελετητών αρνείται να ενστερνιστεί και να ταχθεί σε μια θεωρητική ανάλυση και προσέγγιση της εφηβείας.

1.1.1 Η προσέγγιση της βιολογικής ωρίμανσης

Η θεωρία της βιολογικής ωρίμανσης σχετίζεται και συναρτάται με την βιολογική ανάπτυξη του εφήβου, η οποία είναι αναπόφευκτη με το πέρασμα των χρόνων. Ως εκ τούτου, η εφηβεία αποτελεί μια μετάβαση , η οποία δεν θα έπρεπε σε καμία περίπτωση να αποκτήσει κοινωνιολογικούς χρωματισμούς. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι της θέσης αυτής ήταν ο Arnold Gesell και ο Sigmund Freud.

Κατά τον Gesell “ *Ούτε εκείνος [ο έφηβος] ούτε οι γονείς του, παρ’ όλο το ζήλο τους μπορούν να υπερβούν τους βασικούς νόμους της ανάπτυξης. Εξακολουθεί να μεγαλώνει με τον ίδιο, ουσιαστικά, τρόπο με τον οποίο μεγάλωνε καθώς προχωρούσε από το στάδιο του νηπίου των δύο ετών στο παράδοξο στάδιο των δύομισι ετών και το στάδιο της παγιοποίησης των τριών*” (Gesell, Ilg, 1943).

Με βάση την παραπάνω διατύπωση είναι εμφανές , πως ο Gesell ήταν σύμφωνος με την θεωρία του Hall, καθώς πίστευε , πως η εφηβεία ως ένα είδος ανάπτυξης πραγματοποιείται σύμφωνα με ένα προκαθορισμένο και εξελισσόμενο σχέδιο. Η ποσοτική μελέτη , που εφάρμοσε ο ίδιος δεν αναγνώρισε άμεσα ότι υπάρχουν ατομικές και πολιτισμικές διαφορές στην ανάπτυξη του εφήβου, ενώ η εστίαση στα αναπτυξιακά πρότυπα υπονοούσε ότι αυτό, που είναι το τυπικό και σύνηθες για την κάθε ηλικία είναι και το επιθυμητό. Αν και το αναπτυξιακό πηλίκο δεν είναι πλέον αποδεκτό ως έγκυρο μέτρο πνευματικής ικανότητας , ο Gesell αποτελεί μια εξέχουσα φυσιογνωμία στον χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας , καθώς, καινοτόμησε ως προς την τη μεθοδολογία της προσεκτικής παρατήρησης και κατανόησης της συμπεριφοράς για την περιγραφή της παιδικής ανάπτυξης δημιουργώντας ένα στέρεο υπόβαθρο για τη μεταγενέστερη έρευνα.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως ο Sigmund Freud αποτέλεσε και εκείνος με τη σειρά του ένα εξέχον εκπρόσωπο της βιολογικής προσέγγισης. Ο Freud χαρακτήρισε την εφηβεία ως ένα είδος γενετικού σταδίου, όπου κάθε ανθρώπινο ον είναι έτοιμο να πραγματώσει τη βιολογική επιταγή της φύσης του, την ικανότητα του, δηλαδή, να αναπαραχθεί και να διαιωνίσει το είδος του. Η άποψη αυτή του Freud δομείται στην ιδιαίτερη σημασία, που ο ίδιος έδωσε στη σεξουαλική επαφή, η οποία βρίσκεται ως κινητήριος πίσω από κάθε ανθρώπινη συμπεριφορά ακόμη και στα πρώιμα στάδια της ζωής.

Κατά τον ίδιο κάθε προσωπικότητα βασίζεται σε τρεις Πυλώνες, το Εκείνο, το Εγώ και το Υπερεγώ, οι οποίοι βρίσκονται σε απόλυτα συγκεχυμένη συναισθηματικά κατάσταση συγκρουόμενα μεταξύ τους. Ωστόσο, αυτή η συναισθηματική διαμάχη συνοδεύεται από μια έντονη σεξουαλική διέγερση, η οποία ενισχύει το Εκείνο δημιουργώντας ψυχική ανισορροπία και δυσαρμονία. Αυτή η κυκλοθυμική κατάσταση και θυμηδία έχει ως απότοκο μια οξεία σύγκρουση και δυσκολία σε συναισθηματικό επίπεδο.

Συνεπώς, κατά τον Freud το άτομο κατά την εφηβεία αποκτά σεξουαλικές ικανότητες, οι οποίες μεταβάλλουν τον τρόπο με το οποίο αντιδρά σε εξωγενείς καταστάσεις. Έτσι, το Εγώ βρίσκεται ανάμεσα στις βαθύτερες και ενδόμυχες επιθυμίες του Εκείνο και του Υπερεγώ, το οποίο εκπροσωπεί τον κοινωνικό κόσμο. Η άποψη αυτή αποδεικνύει πως ο Freud παρότι επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από την βιολογία δεν παραγκώνισε τα κοινωνικά στοιχεία και τη δύναμη τους.

1.1.2 Η προσέγγιση περιβάλλοντος- μάθησης

Γενικότερα, παρόλο που η εφηβεία συναρτάται με μια σειρά από βιολογικές μεταβολές, δεν θα πρέπει να αποκοπεί πλήρως από το περιβάλλον, στο οποίο ο έφηβος ζει και αναπτύσσεται.

Η έρευνα της Margaret Mead αποδεικνύει τη δύναμη και την ισχύ της κουλτούρας, καθώς μελέτησε την εφηβεία στη Σαμόα το 1926, όπου εγκαταστάθηκε για εννέα μήνες, για να εντοπίσει τις διαφορές μεταξύ αμερικανικού πολιτισμού και άλλων κοινωνιών. Στο πέρασμα των μηνών αυτών κατέληξε πως η εφηβεία στη Σαμόα ήταν μια ευτυχισμένη έως και

ουτοπική μετάβαση. Αυτή η συνθήκη συγγέεται με τη γενικότερα ψυχραιμη αντιμετώπιση της κοινωνίας σε θέματα , που σχετίζονται με τις σεξουαλικές σχέσεις των εφήβων.

Αντίθετα, αυτή η σεξουαλική , θα λέγαμε απελευθέρωση, δεν εντοπίζεται και αναδεικνύεται ιδιαίτερα σε χώρες των Ηνωμένων Πολιτειών κατά την Mead (Schlegel and Barry, 1991).

Κατ' επέκταση η συναισθηματική σύγχυση και αστάθεια των εφήβων δεν είναι βιολογικά προκαθορισμένη , αλλά, μάλλον αντικατοπτρίζει το ρόλο του πολιτισμικού πλαισίου , στους κόλπους του οποίου ο έφηβος διαπαιδαγωγείται και σφυρηλατεί την προσωπικότητα του.

1.1.3 Η κονστрукτιβιστική προσέγγιση του Piaget.

Σύμφωνα με τον Piaget , οι αλλαγές στον εγκέφαλο και τη λειτουργία του αποτελούν τελικό στάδιο της γνωστικής ανάπτυξης, το οποίο θεωρεί , πως λαμβάνει χώρα την περίοδο της εφηβείας. Ο Piaget θέλησε να περιγράψει την εξέλιξη αυτή με όρους διαδοχικών αλλαγών επισημαίνοντας τον τρόπο , με τον οποίο σκέφτονται τα παιδιά (Piaget, 1950).

Η γνωστική ανάπτυξη περιλαμβάνει μια μεταβολή και αλλαγή από την συγκεκριμένη στην αφηρημένη σκέψη και την μείωση της εγωκεντρικής σκέψης. Με τον όρο “ εγωκεντρική σκέψη” νοείται μια σειρά ιδιότυπων συμπεριφορών , όπως το φανταστικό ακροατήριο, το αίσθημα της συνεχούς εξέτασης , ο προσωπικός μύθος, καθώς και η αίσθηση για έναν πιθανό κίνδυνο (Piaget, 1950). Κατά τον Piaget η εγωκεντρική αυτή σκέψη εκλείπει , όταν ο έφηβος βρίσκεται περίπου στα δεκαέξι χάρην στην επικοινωνία , που εκδηλώνει με τους συνομηλίκους του.

Ο Piaget απλοποιεί την αναπτυξιακή διαδικασία δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην καθοριστική και αναλλοίωτη τάξη των σταδίων. Στην πραγματικότητα η προσέγγιση του Piaget στοχεύει στον συγκερασμό της βιολογικής προσέγγισης και της ερμηνείας περιβάλλοντος - μάθησης υποδεικνύοντας πως κάθε συμπεριφορά, που εκδηλώνεται κατά την περίοδο της εφηβείας αποτελεί ένα κράμα βιολογικών και πολιτισμικών αιτιών και παραγόντων (Piaget,1950).

Κατά τον ίδιο , τα εφηβικά χρόνια είναι αξιοσημείωτα , διότι οι νέοι ξεπερνούν μια σειρά διανοητικών και πνευματικών λειτουργιών και αναπτύσσουν την ικανότητα τους να σκέφτονται σύνθετα και αφηρημένα. Για παράδειγμα, ο έφηβος σταδιακά προβληματίζεται και οδηγείται σε νοητικές διεργασίες σχετικά με τις άυλες έννοιες της “φτώχειας” και της “ δικαιοσύνης” , σκεπτόμενος δηλαδή περιστάσεις και γεγονότα, που δεν αποτελούν αμιγώς

προσωπικά του βιώματα. Αυτός ο νέος και πρωτοφανής για τα δεδομένα του εφήβου τρόπος θέασης επηρεάζει και διαμορφώνει όλες τις πτυχές της ψυχολογικής και συναισθηματικής του νοημοσύνης με άμεση απόληξη ο τρόπος, με τον οποίο βλέπει τόσο τον εαυτό τους όσο και τους γύρω τους, να εκδηλώνεται με βάση νέα αξιακά πρότυπα (Piaget, 1950).

1.1.4 Η προσέγγιση του Erik Erikson

Με βάση την ψυχοσυναισθηματική έννοια της ανάπτυξης του Freud, η ψυχοσυναισθηματική θεωρία του Erikson παρουσιάζει μια ευρεία εικόνα για την ανάπτυξη των παραγόντων, που επηρεάζουν την ανάπτυξη κατά την εφηβεία. Μάλιστα, κατά τον ίδιο η επίτευξη μιας αίσθησης προσωπικής ταυτότητας είναι πολύ πιο καίρια και σημαντική σε σχέση με την επίτευξη της σεξουαλικής ωριμότητας, ενώ τόνισε και υπογράμμισε εμφατικά τα κοινωνικά και πολιτισμικά στοιχεία των αναπτυξιακών εμπειριών ενός έφηβου.

Ο Erikson περιέγραψε τη συγκρότηση της ταυτότητας ως ένα είδος αυτονομίας και ανεξαρτησίας. Όπως ο Freud, έτσι και ο Erikson θεωρούσε την εφηβεία ως μια εποχή συναισθηματικής διαταραχής και σύγχυσης, η οποία όμως ενισχύεται όχι εξαιτίας της σεξουαλικής ορμής των εφήβων, αλλά, εξαιτίας μιας γενικότερης κρίσης ταυτότητας σε όλα τα επίπεδα (Erikson, 1968).

Επεξηγηματικά, ο Erikson προσπάθησε να αφομοιώσει και τις τρεις προαναφερθείσες προσεγγίσεις δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην έννοια της ταυτότητας, που αποκτά ο έφηβος, η οποία συντίθεται από τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τα κοινωνικά πρότυπα του ίδιου του έφηβου παιδιού.

Συνεπώς, κατά τον Erikson το κάθε έφηβο παιδί έχει το δικό του κοσμοείδωλο και ως εκ τούτου τον δικό του τρόπο, με τον οποίο εκδηλώνεται η γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη του. Άξιο αναφοράς είναι, επίσης, το γεγονός πως ο Erikson δε θεωρούσε την εφηβεία ως το τελικό και ολοκληρωτικό στάδιο ανάπτυξης της ζωής του ατόμου, αλλά, θεωρούσε πως συναισθηματικές και γνωστικές διεργασίες και αναθεωρήσεις, μπορούν να πραγματοποιηθούν και να επιτευχθούν στο διηνεκές της ζωής του ατόμου.

Εν κατακλείδι, η προσωπική ταυτότητα του ατόμου εξισώνεται με το κοινωνικό όλον, στο οποίο εντάσσεται ως οργανικό και αναπόσπαστο μέλος (Erikson, 1968).

1.2 Τα αναπτυξιακά στάδια της εφηβείας.

Η εφηβεία ως ένα στάδιο μεταβολής και μετάβασης χαρακτηρίζεται και εκδηλώνεται από γεγονότα και αλλαγές σε όλους τους τομείς της ζωής. Στην πραγματικότητα, η εφηβεία αποτελεί ένα συμβάν, θα λέγαμε στη ζωή του ατόμου, όπου βιολογικοί και κοινωνιολογικοί παράγοντες αναμειγνύονται με τέτοιο τρόπο, ώστε κάθε έφηβος να συγκροτήσει εν τέλει το δικό του σύστημα αρχών και προτεραιοτήτων. “ Αντίθετα με το παιδί , που η φυσική του ανάπτυξη είναι σταδιακή και ομαλή, ο έφηβος σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα ανακαλύπτει ότι αισθάνεται ξένος προς τον άνθρωπο, που είχε συνηθίσει από τα πρώτα παιδικά του χρόνια. Το να μπορέσει ο νέος να ενσωματώσει με επιτυχία αυτές τις θεαματικές φυσιολογικές αλλαγές σε μια σταθερή, γεμάτη εμπιστοσύνη, προσωπική ταυτότητα μπορεί να είναι μια δύσκολη και παρατεταμένη διεργασία [...] Δεν υπάρχει άλλη αναπτυξιακή αλλαγή πιο βαθιά και απαιτητική” (Conger, 1981).

1.2.1 Βιοσωματική ανάπτυξη

Κατά τη περίοδο της φάσης αυτής εμφανίζονται δευτερεύοντα σεξουαλικά ερεθίσματα και χαρακτηριστικά λόγω της αύξησης παραγωγής τεστοστερόνης στα αγόρια και οιστρογόνων στην περίπτωση των κοριτσιών. Οι ορμόνες αυτές συνεχίζουν να αναπαράγονται σε όλη τη διάρκεια της εφηβείας μέχρι την τελική και ολοκληρωτική βιολογική και σωματική ωρίμανση, ενώ καθορίζουν την σεξουαλική ιδιότητα κάθε φύλου. Ταυτόχρονα, παρατηρείται η ταχεία αύξηση του σωματικού βάρους και ύψους, αλλαγές που γίνονται εμφανείς κυρίως από το δέκατο έτος ζωής και έπειτα.

Μέσα από μια σειρά αλληπάληλων σωματικών αλλαγών ο έφηβος προσπαθεί συνειδητά ή ασυνειδητά να εξοικειωθεί με τη νέα του εικόνα συγκροτώντας ταυτόχρονα μια διαφορετική ιδέα για τον εαυτό του. Αυτή η προσπάθεια εξοικείωσης, ωστόσο, μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ήδη εύθραυστη ψυχολογική του κατάσταση και ευαισθησία. Άλλωστε, την περίοδο αυτή αναδύονται σωματικά χαρακτηριστικά, που προσδιορίζουν το φύλο του και τις σεξουαλικές του προτιμήσεις συμπεραίνοντας πως οι σωματικές μεταβολές δίνουν το έναυσμα για την έναρξη οποιασδήποτε άλλης συναισθηματικής αλλαγής (Μπρακονιέ και

Μαρτσέλι, 2002).

Η περίοδος , λοιπόν , αυτή είναι αναπόφευκτη και βιώνεται σε γενικές γραμμές με έναν τρόπο αρκετά έντονο από το άτομο, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως ένα είδος προσέγγισης και προσπέλασης της νέας του εικόνας.

1.2.2 Γνωστικές αλλαγές

Θα ήταν παράλειψη να μην τονιστούν και οι μεταβολές και διεργασίες, που εντοπίζονται στο γνωστικό κομμάτι της ζωής του ατόμου κατά την εφηβεία. Γενικότερα, ωστόσο, είναι εμφανής η σύνθεση μιας αφαιρετικής σκέψης και αντιμετώπισης των πραγμάτων και των καταστάσεων, που διαδραματίζονται γύρω του. Αυτή η διανοητική λειτουργία, η οποία διαφοροποιείται από έφηβο σε έφηβο, τον ωθεί σε συλλογισμούς και διεξαγωγές ποικίλων συμπερασμάτων (Κουρκούτας, 2001).

Ο έφηβος έχοντας αναπροσαρμόσει το αξιακό του σύστημα και το κοσμοείδωλο δεν περιορίζεται ούτε οριοθετείται από ενορμήσεις, αλλά, αναζητά τεκμήρια, αποδείξεις και επιχειρήματα, ώστε να οδηγηθεί από την υπόθεση στο συμπέρασμα (Κουράκης, 2004).

Βέβαια, η ικανότητα έκφρασης επαφίεται και στην γλωσσική ανάπτυξη, η οποία χαρακτηρίζεται από ένα εύρος λεξιλογίου, όπου ο έφηβος κατανοεί μια σειρά αφηρημένων όρων και εννοιών (Νομικού, 2004).

Ωστόσο, είναι κοινώς αποδεκτό πως η διανοητική ωρίμανση του εφήβου συναρτάται με την σταδιακή συναισθηματική αναδιαμόρφωση, καθώς πια αντιλαμβάνεται και αφογκράζεται με τελείως διαφορετικό τρόπο τον κόσμο γύρω του με αποτέλεσμα η ψυχοσύνθεση του να υφίσταται διαφοροποιήσεις (Τσίτσικα, 2006).

1.2.3 Συναισθηματικές αλλαγές

Όπως προαναφέρθηκε παραπάνω κάθε βιοσωματική αλλαγή προκαλεί άγχος και υπερένταση στον έφηβο επηρεάζοντας την συναισθηματική του κατάσταση. Κατά κύριο λόγο βασική παράμετρος της εφηβικής ψυχολογίας αποτελεί η κυκλοθυμία, όπου μια σειρά αντιφατικών συναισθημάτων κάνουν την εμφάνιση τους το ένα μετά το άλλο με βραχυπρόθεσμη διάρκεια (Μάνου, 1999).

Από την μια πλευρά, εκδηλώνεται ένας υπέρμετρος και υπέρ του δέοντος ενθουσιασμός και αισιοδοξία , στοιχεία που οδηγούν σε έντονες ίσως και ακραίες εξάρσεις και εκδηλώσεις. Αναμφίβολα, ο ενθουσιασμός αυτός είναι αδικαιολόγητος και καταλαγιάζει σύντομα , καθώς οι επιθυμίες και τα όνειρα του εφήβου είναι παροδικά και πρόσκαιρα. Ταυτόχρονα, η υπέρμετρη διάθεση ενισχύει την ενεργητικότητα και τη μαχητικότητα του εφήβου, τα οποία προσιδιάζουν στην βιολογική δύναμη της νεότητας (Ντόλτο & Ντόλτο Τόλιτις, 1998).

Εν συνεχεία, ωστόσο, μπορεί να εκδηλωθεί μια συναισθηματική αστάθεια για ασήμαντους έως και ανεπαίσθητους λόγους. Αυτή η ανισορροπία οδηγεί στην ευαισθησία, η οποία ενισχύεται από την χωρίς αμφιβολία απουσία εμπειριών και ψυχικών αντιστάσεων και αποθεμάτων, χαρακτηριστικά, που αποκτώνται με το πέρασμα των χρόνων. Αυτή η υπερβολή, η συναισθηματική παρόρμηση υπερβαίνει κάθε μέτρο , κάθε σύνηθες και ανεκτό όριο όσον αφορά τόσο τα συναισθήματα όσο και τις πράξεις των ίδιων των εφήβων. (Τσίτσικα, 2006).

Βέβαια, ανεξάρτητα από τις εκδηλώσεις του κάθε έφηβου μεμονωμένα είναι κοινώς αποδεκτό πως ο ιδεαλισμός, που αγγίζει τα όρια του ρομαντισμού και του ρεμβασμού εξοβελίζουν κάθε ίχνος λογικής. Η προσκόλληση στην ονειροπόληση και τη φαντασία, αποτελούν συχνά ακατάλληλους οδηγούς , που μπορούν να οδηγήσουν σε ανορθολογικές αποφάσεις, πεποιθήσεις και επιλογές (Κουρκούτας, 2001).

1.2.4 Κοινωνικές αλλαγές

Η μεταβατική περίοδος από την παιδική ηλικία στην ενήλικη ζωή είναι μια καθοριστική περίοδος και για την μελλοντική εξέλιξη του ατόμου και την ομαλή ένταξη του στο κοινωνικό γίγνεσθαι, καθώς λαμβάνονται κρίσιμες αποφάσεις , που αφορούν τόσο την επαγγελματική του ζωή όσο και την γενικότερη στάση ζωής, που υιοθετεί.

Μέσα στον κυκεώνα των μεταβολών, που καθημερινά βιώνει, προσδιορίζονται οι συνήθειες και οι επιλογές του, οι συναναστροφές του, που θα τον συνοδεύσουν και θα τον συμπορεύσουν σε όλη την ενήλικη ζωή του (Κουρκούτας, 2011).

Πραγματοποιείται δηλαδή μια σταδιακή ανεξαρτητοποίηση του νέου, ένας απογαλακτισμός από τα στενά και γεμάτα προστασία πλαίσια της οικογένειας του εντασσόμενο σταδιακά στο

κοινωνικό σύνολο. Βέβαια, η γνωστική του ανάπτυξη, όπως διατυπώθηκε προηγουμένως, προσφέρει και τα πρώτα ερεθίσματα για την σύνθεση της πολιτικής του σκέψης και του προβληματισμού του αρχίζοντας να διαμορφώνει τη δική του πολιτική συνείδηση.

Ως μια ιδιαίτερη και εξέχουσα κοινωνική ομάδα, οι έφηβοι έχουν κάποια συγκεκριμένα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως απόρροια της ηλικίας τους και των βιολογικών και ψυχοδιανοητικών μεταβολών τους. Πρόκειται επομένως, για διαχρονικά στοιχεία και χαρακτηριστικά ανεξάρτητα από τη σύγχρονη εποχή και κοινωνία. (Herbert, 1999).

Με αφετηρία τον Αριστοτέλη, ο οποίος διεξοδικά και αναλυτικά παρουσίασε για πρώτη φορά “Το ήθος των νέων”, το οποίο καθρεφτίζει τη θέαση, την ματιά και την τοποθέτηση του έφηβου σε κάθε κοινωνική πτυχή.

Συγκεκριμένα, η έντονη διάθεση δριμείας κριτικής και αμφισβήτησης των καθιερωμένων αντιλήψεων, ιδεών και θεσμών τόσο της οικογένειας όσο και του σχολείου, απορρέουν από μια βαθιά ανάγκη να αυτοπροσδιοριστούν και να απαλλαγθούν από κάθε τι, που για τους ίδιους θεωρείται κοινότυπο και τετριμμένο. Ωστόσο, αυτή η κριτική και σκωπτική ματιά, επειδή εκδηλώνεται με υπερβολή συχνά υπάρχει ο κίνδυνος να διολισθήσει σε μια άγονη και άκαρπη άρνηση οδηγώντας τελικά στον μηδενισμό (Herbert, 1999).

Αυτή η επαναστατικότητα, που προκύπτει, δηλαδή η υιοθέτηση και ο ενστερνισμός ριζοσπαστικών και καινοτόμων ιδεών, στοχεύει από την πλευρά των εφήβων στην επίτευξη ριζικών μεταβολών στο εδραιωμένο μέχρι πρότινος κοινωνικό, αλλά, και πολιτικό σύστημα, καθώς οι ίδιοι θεωρούν τους εαυτούς τους ως ένα παράπλευρο στοιχείο της κοινωνίας και όχι ως τμήμα του συστήματος αυτού (Elkind, 1967). Αυτός ο ριζοσπαστισμός, αυτή η άκρατη και άκαιρη προσπάθεια εύρεσης του ιδανικού τους οδηγεί σε ακρότητες και καταστροφική πολλές φορές συναισθηματικά μανία. (Herbert, 1999).

Κατά γενική ομολογία αυτή η στείρα άρνηση ενισχύεται από τη μίμηση προτύπων και στάσεων ζωής από το κοντινό και ευρύτερο σχολικό και φιλικό περιβάλλον. Όταν η μίμηση αυτή δεν είναι άκριτη ωθεί τον έφηβο να αξιολογήσει επαρκώς και ορθώς συμπεριφορές και στάσεις ζωής. Αντίθετα, η τυφλή αντιγραφή εμπεριέχει και συνάδει με μια σειρά κινδύνων για τον νέο, η οποία οφείλεται στην ευπιστία και την αθωότητα του.

Οι σημερινοί έφηβοι κλονίζονται και κατατράχονται από μια σειρά έντονων αντιφάσεων, ενώ η πλασματική δύναμη και η ασταμάτητα και ακατάπαυστη ανησυχία υπονομεύουν και πολλές φορές εκμαυλίζουν την οικογενειακή και σχολική λειτουργία αποδεικνύοντας την ανάγκη για έναν μετασχηματισμό, ώστε οι έφηβοι να βγουν αλώβητοι καταφέροντας να

προσπεράσουν αντιξοότητες και να χτίσουν μια υγιή σκέψη και ως επακόλουθο ζωή (Μάνος, 1999).

2. Ο θεσμός της οικογένειας

2.1 Η σημασία της οικογένειας

Η οικογένεια σε μια πιο ακριβή προσέγγιση θα μπορούσε να θεωρήσει κανείς πως αποτελεί ένα είδος κοινωνικού θεσμού, που συγκροτείται και συντίθεται από συγκεκριμένους ρόλους, τους γονεικούς και αυτούς των παιδιών. Ως παράγοντας διαίονισης της ανθρώπινης ζωής η οικογένεια συντελεί καθοριστικές και απολύτως σημαντικές λειτουργίες για την πνευματική και ψυχική καλλιέργεια του μικρού παιδιού, καθώς και για την ομαλή και αρμονική ένταξη του στις κοινωνικές διαδικασίες. (Parsons, 1949).

Μέσα στους κόλπους της οικογένειας συντελείται η συναισθηματική κάλυψη των μελών της, καθώς η οικογένεια αποτελεί ένα είδος καταφυγίου του σύγχρονου ανθρώπου και ενθαρρύνει την αντιμετώπιση και την επίλυση δυσκολιών, ώστε το άτομο να συνεχίσει τον καθημερινό και επίπονο αγώνα της ζωής.

Ωστόσο, δε θα πρέπει να λησμονεί κανείς πως η συναισθηματική ασφάλεια συμπορεύεται με τη συναισθηματική ωρίμανση. Η ψυχική ισορροπία και η υγεία του μικρού παιδιού αποτελούν στοιχεία ικανά να διασφαλιστούν στα οικογενειακά πλαίσια, όπου η αγάπη, η ασφάλεια, η ενθάρρυνση και η κατανόηση αποτελούν εχέγγυα της συναισθηματικής πληρότητας του ατόμου. Τα στοιχεία αυτά εξυφαίνουν την μοναδικότητα της οικογένειας όσον αφορά τη διαμόρφωση του εσωτερικού κόσμου του ατόμου. (Walberg & Marjoribanks, 1976).

Στην πραγματικότητα η οικογένεια διαπλάθει την προσωπικότητα του μικρού παιδιού, καθώς ως πρώτο περιβάλλον καθορίζει τις γενικές κατευθυντήριες της κοσμοθεωρίας του νέου εξοικειώνοντας το με την παράδοση, τη γλώσσα και την ηθική, ώστε ο ίδιος να εμπλουτίσει τα βιώματά του, να αναπτύξει τη ευαισθησία και τη σκέψη του και να

διαμορφώσει μια προσωπική στάση ζωής. (Fantuzzo, Tighe & Childs, 2000).

Η οικογένεια ως πρώτος και κύριος φορέας κοινωνικοποίησης καταφέρνει να φέρει το μικρό σε παιδί σε επαφή με το συλλογικό, με το όλον. Η συνείδηση των μελών μεταβαίνει από το “εγώ” στο εμείς. Το άτομο κατανοεί πλήρως την αλληλεξάρτηση του με τα άλλα μέλη και την ανάγκη για ύπαρξη τόσο συμβιβασμών όσο και υποχωρήσεων, που επιτρέπουν την ομαλή συνύπαρξη και συμβίωση του με αποτέλεσμα την εύρυθμη λειτουργία τόσο της οικογένειας όσο και της κοινωνίας εν κατακλείδι. (Acherman, 1958).

Οι μεγάλες κοινωνικές ανακατατάξεις, που έχει επιφέρει η σύγχρονη πραγματικότητα και η συνακόλουθη αμφισβήτηση και υποτίμηση των παραδοσιακών αξιών ασκούν μια οξεία αρνητική επίπτωση στις δράσεις της οικογένειας δημιουργώντας έντονα και ισχυρά ρήγματα στη συνοχή και την ακεραιότητα της. Οι κλυδωνισμοί, που δέχεται στην εποχή μας ο θεσμός της οικογένειας και η αδυναμία του να ανταποκριθεί με νηφαλιότητα και πληρότητα στην αποστολή του επιβεβαιώνονται και αποδεικνύονται από προβλήματα της εποχής μας. (Amato & Gay, 1986).

Συνεπώς, ευθύνη κάθε ατόμου είναι να διασφαλίσει τον οικογενειακό θεσμό, ώστε να ανταποκριθεί με επάρκεια στον πολύπλευρο και σημαντικό ρόλο του.

2.2 Η σχέση γονέων και παιδιών κατά την εφηβεία

Η εφηβεία είναι μια περίοδος ταχείας βιολογικής και ψυχοκοινωνικής αλλαγής, η οποία έχει σημαντικό αντίκτυπο στις σχέσεις γονέα-παιδιού. Οι γονείς και οι έφηβοι πρέπει να δομήσουν και να αναδιοργανώσουν τις ευθύνες τους και να προχωρήσουν σε μια ισότιμη σχέση. (Μπεζεβέγκης & Παυλόπουλος, 1999).

Αν και οι συγκρούσεις μεταξύ γονέων και παιδιών γίνονται όλο και πιο συχνές και έντονες κατά την εφηβεία, οι συγκρούσεις αυτές λειτουργούν ως ένα είδος αλληλεπίδρασης μεταξύ της υπάρχουσας κατάστασης και της σταδιακής μεταβατικής αλλαγής.

Η βιολογική, νοητική και νευρολογική αλλαγή των εφήβων έχει σημαντικό αντίκτυπο στις ψυχοκοινωνικές λειτουργίες της ζωής τους. Οι ορμονικές αλλαγές, που σχετίζονται με την εφηβεία πιστεύεται, ότι οδηγούν τους εφήβους στο να επιδιώκουν την αυτονομία και την ανεξαρτησία τους, ώστε να σχηματίσουν ώριμες και ισότιμες σχέσεις.

Τα γνωστικά μοντέλα υποδηλώνουν, ότι οι εξελίξεις στην αφηρημένη συλλογιστική των

εφήβων ενθαρρύνουν μια ολοένα και πιο αμοιβαία ισότιμη άποψη για τη σχέσεις γονέα και εφήβου. Η συνεχώς αυξανόμενη επιθυμία για ανεξαρτησία μπορεί να παρακινήσει τους έφηβους να αντιληφθούν θέματα , που θεωρήθηκαν , ότι εμπίπτουν στη γονική δικαιοδοσία ως προσωπικές αποφάσεις με αποτέλεσμα να αναδιοργανώνεται η σχέση γονέων και εφήβων από μια κάθετη σχέση, στην οποία οι γονείς έχουν περισσότερη γνώση και κοινωνική δύναμη από τα παιδιά τους και αναμένεται να παρέχουν ασφάλεια και ζεστασιά, προς μια πιο οριζόντια σχέση, που χαρακτηρίζεται από ισότιμη και αμοιβαία αλληλεπίδραση. (Σακαλάκη, 1994).

Ωστόσο, η αλλαγή αυτή μπορεί να επιφέρει μια σειρά συγκρούσεων, όπως διατυπώθηκε, καθώς έφηβοι και γονείς διαφέρουν ως προς τις προσδοκίες τους σχετικά με την ευπρεπή και σωστή συμπεριφορά, ιδίως όσον αφορά τις ευθύνες, τις σχολικές υποχρεώσεις και την γενικότερη προσαρμοστικότητα στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής. Ο έφηβος αποστασιοποιείται, απομονώνεται, ενώ σε πολλές περιπτώσεις εκδηλώνει συναισθήματα θυμού, νευρικότητας ή και μελαγχολίας.(Χρηστάκης, 2012).

Οι προαναφερθείσες αναπτυξιακές αλλαγές πρέπει να γίνουν κατανοητές στο πλαίσιο της οικογενειακής κατάστασης, που επικρατεί. Το περιεχόμενο και η μορφή των σχέσεων γονέα-παιδιού μεταβάλλονται, καθώς ο έφηβοι ωριμάζουν , ενώ οι λειτουργικές ιδιότητες των σχέσεων συνεχίζονται επειδή οι σχέσεις αγάπης είναι εγγενώς σταθερές.

Ως εκ τούτου το μεγαλύτερο μέρος των αντιπαραθέσεων με τους γονείς μπορεί να θεωρηθεί ένα φυσιολογικό συμβάν για τις οικογενειακές σχέσεις γενικότερα.(Epstein, 1995).

Ωστόσο, πολλές συγκρούσεις εγκυμονούν κινδύνους για την ψυχοκοινωνική προσαρμογή και την ευημερία των εφήβων. (Κατσιγαράκη, 2004). Οι έφηβοι , που εμφανίζουν περισσότερες συγκρούσεις με τους γονείς τους ,παράλληλα, παρουσιάζουν περισσότερα συναισθηματικά προβλήματα και χαμηλότερα στοιχεία αυτοεκτίμησης. (Elkind,1967).

Επεξηγηματικά, μια σειρά έντονων εκδηλώσεων θυμού και διαμαχών αποτελούν ενδείξεις και γεγονότα ικανά, για να ωθήσουν τον έφηβο σε μια σειρά αλλόκοτων ή και εκτός ορίων κινήσεων στο σχολικό περιβάλλον, το οποίο αποτελεί το μέρος εκείνο, κατά το οποίο εκδηλώνεται και αποφαίνεται κάθε έλλειμμα, κάθε αστοχία και παράβλεψη των γονέων.

Για να κατανοήσουμε το παραπάνω γεγονός οφείλουμε να επικεντρωθούμε στο τι πράττουν οι γονείς και οι έφηβοι κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων , καθώς και στην ευελιξία, που οι γονείς δείχνουν -ή θα έπρεπε να δείχνουν-. Για παράδειγμα όταν οι γονείς ή τα παιδιά εκφράζουν ο ένας στον άλλον τη δυσφορία ή τον θυμό δείχνουν ταυτόχρονα και τη στοργή και την κατανόηση τους ως προς το εκάστοτε συμβάν, αλλά, όταν ο θυμός , η

νευρικότητα ή οποιοδήποτε άλλο αρνητικό συναίσθημα των εφήβων εν συνεχεία προσπερνάται από τους γονείς, χωρίς εκείνοι να προσπαθήσουν να ερμηνεύσουν, να συζητήσουν και να αναλύσουν όλα όσα συνέβησαν, τότε θα δώσουν στον έφηβο την ευκαιρία να πράξει αλόγιστα τόσο εντός της οικογένειας όσο και στη σχολική κοινότητα.

Συνεπώς, η ικανότητα των γονέων κυρίως να προσαρμοστούν στις εκάστοτε συγκρούσεις και να εστιάσουν όχι τόσο στο συμβάν, αλλά, στην αιτία, που το προκάλεσε, θα έχει ως απότοκο να λάβουν τις απαραίτητες εσωτερικές απαντήσεις, ώστε να συνεχίσουν το έργο τους ακάθεκτοι.

2.3 Γονεϊκή Εμπλοκή

Ο όρος της γονεϊκής εμπλοκής υποδηλώνει την διδακτική και μαθησιακή κατεύθυνση, που προσφέρει στο παιδί ο γονέας ανεξάρτητα από την μαθησιακή εκπαιδευτική διαδικασία του σχολείου. Οι προσανατολισμοί του γονέα συμπίπτουν με το αξιακό του σύστημα και με όλα όσα για εκείνον είναι σημαντικά για την διαπαιδαγώγηση και τη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του παιδιού τους.

Ως εκ τούτου η εμπλοκή αυτή είναι αμιγώς παιδευτική και συνάδει με τις βλέψεις, τις επιθυμίες και τα όνειρα του κάθε γονέα για το μέλλον του παιδιού του. (Μάνου, 1999). Βέβαια, η δράση αυτή δεν είναι δεδομένο πως θα πρέπει να ταυτιστεί και να συμπορευτεί με την μαθησιακή διαδικασία των εκπαιδευτικών, καθώς η Γονεϊκή εμπλοκή στοχεύει να καλύψει και να θεραπεύσει τα κακώς κείμενα του σχολείου.

2.4 Παράγοντες, που επηρεάζουν τη Γονεϊκή εμπλοκή

Οι παράγοντες εκείνοι, που επηρεάζουν την Γονεϊκή εμπλοκή αφορούν τον ίδιο τον γονέα. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, που επηρεάζουν το βαθμό εμπλοκής των γονέων στη ζωή του παιδιού τους είναι το κοινωνικό και οικονομικό τους επίπεδο καθώς και οι στάσεις τους απέναντι στο σχολείο. Επιπλέον, καθοριστικός παράγοντας στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς του γονιού απέναντι στην εκπαίδευση ως αξία είναι το δικό του μορφωτικό επίπεδο. (Μάνου, 1999)

Πιο συγκεκριμένα, το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων αποτελεί βασική

παράμετρο ώθησης ή απομάκρυνσης ως προς την κατάκτηση της γνώσης με αποτέλεσμα να επηρεάζεται απόλυτα η σχολική επίδοση του εφήβου. Ο τρόπος, που ο γονέας αντιλαμβάνεται τη μάθηση και την παιδεία θα απεικονιστεί στις πρακτικές και στο κατά πόσο θα ενδιαφερθεί για την επίδοση του παιδιού στη σχολική κοινότητα. Μονάχα ένας γονέας, που θα αντιμετωπίσει τη γνώση και την παιδεία ως υπέρτατο αγαθό θα καταφέρει έστω και σε τεταμένες στιγμές σύγκρουσης να αποτελέσει παράδειγμα και να καλλιεργήσει τα αισθητικά κριτήρια του παιδιού αυξάνοντας τόσο την δεκτικότητα του όσο και τα ερεθίσματα του σε κάθε τι καινούριο.

Αντίθετα, γονείς, που υποτιμούν τη μάθηση και όλα όσα εκείνη μπορεί συναισθηματικά και πνευματικά να προσφέρει, συνήθως δημιουργούν αντίστοιχες απόψεις και στα ίδια τα παιδιά. Άλλωστε, είναι ευρέως διαδεδομένο πως οι γονείς λειτουργούν ως πρότυπα μίμησης ή και αποφυγής για τα ίδια τα παιδιά.

Ταυτόχρονα, θα πρέπει να υπογραμμιστεί και η οικονομική κατάσταση των γονέων όσον αφορά τη Γονεϊκή εμπλοκή, καθώς, στη σύγχρονη πραγματικότητα, που βιώνουμε, απαιτούνται τα απαραίτητα οικονομικά μέσα, προκειμένου ένας γονέας να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις, που η σχολική κοινότητα ορίζει. Παραδειγματικά, ένας έφηβος προερχόμενος από μια οικογένεια με οικονομικά προβλήματα, όπου η ανεργία έχει ανακόψει κάθε δυνατότητα για παροχή βιβλίων, εγχειριδίων και εξωσχολικών δραστηριοτήτων, είναι σαφές πως δε θα μείνει ασυγκίνητος σε μια τέτοια κατάσταση, αλλά, αντίθετα η δυνατότητα του να ολοκληρώσει όλες τις απαραίτητες υποχρεώσεις της σχολικής ζωής θα μπορούσε να ανασταλεί. (Τσιτσικά, 2006)

2.5 Γονεϊκές Πρακτικές

Οι γονικές πρακτικές αποτελούν κοινό παρονομαστή για την ανάπτυξη συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων στα παιδιά. Η γονική απόρριψη, δηλαδή η μη αποδοχή του εφήβου, η επικριτική στάση προς το παιδί, η εχθρότητα, η έντονη τιμωρητική διάθεση και η χαμηλή συναισθηματική επαφή, συμβάλλουν σημαντικά στην εμφάνιση συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων. Οι έφηβοι, που δεν μεγαλώνουν μέσα σε ένα θετικό και ισορροπημένο περιβάλλον, το οποίο να χαρακτηρίζεται από αγάπη και ασφάλεια, δυσκολεύονται να αναπτύξουν θετική εικόνα για τον εαυτό τους και για τους άλλους βιώνοντας μια καχυποψία και ανασφάλεια, με φυσικό επακόλουθο την εμφάνιση

συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων στη σχολική κοινότητα και το κοινωνικό τους περιβάλλον. (Τσιτσικά, 2006)

Επιπλέον, ο υπέρμετρος ψυχολογικός έλεγχος, δηλαδή η υπερπροστατευτικότητα, ο υπερβολικός χειρισμός των δραστηριοτήτων και ενεργειών του εφήβου, η αποθάρρυνση του εφήβου για ανεξαρτησία και αυτονομία και ο περιορισμός της έκφρασης των σκέψεων και συναισθημάτων του παιδιού, συμβάλλει στην ανάπτυξη συναισθηματικών προβλημάτων (άγχος, φοβίες, παιδική κατάθλιψη). Οι προαναφερόμενες πρακτικές από τους γονείς, εμποδίζουν τους εφήβους να ανακτήσουν το αίσθημα ελέγχου της ζωής τους, δεν αναπτύσσουν ικανοποιητικές στρατηγικές χειρισμού των δυσκολιών της ζωής, νιώθοντας έτσι ευάλωτοι στις προκλήσεις της ζωής, αφού θεωρούν τον εαυτό τους ανήμπορο να τις αντιμετωπίσει. (Μάνου, 1999)

Επίσης, η έντονη και αυστηρή πειθαρχία, δηλαδή οι φωνές, η χειροδικία και οι απειλές, η επιθετικότητα προς το παιδί, η ασυνεπής πειθαρχία, ο ανεπαρκής έλεγχος και χειρισμός του παιδιού, η έλλειψη γνώσης για τις δραστηριότητες, ενέργειες και παρέες του εφήβου συμβάλλουν στην ανάπτυξη επιθετικότητας, παραβατικότητας και προβλημάτων διαγωγής του παιδιού. Είναι αποδεδειγμένο πως οι γονείς ,οι οποίοι δεν ελέγχουν επαρκώς και δεν επιβλέπουν τα παιδιά τους, είναι πιθανόν να αναπτύξουν προβλήματα συμπεριφοράς. Συνεπώς, οι γονικές πρακτικές οι οποίες χαρακτηρίζονται από υπευθυνότητα, ευαισθησία, συναισθηματική φροντίδα, συνεπή και λογικό έλεγχο και παροχή αυτονομίας, συμβάλλουν στην υγιή ανάπτυξη των παιδιών.

2.6 Πρακτικές Βελτίωσης της Γονεϊκής Εμπλοκής

Η εφαρμογή θετικών πρακτικών - στρατηγικών στον τρόπο αντιμετώπισης των εφήβων αποτελεί την χρυσή τομή ,έτσι ώστε να βελτιωθεί και η Γονεϊκή εμπλοκή ,αλλά, και η ανάπτυξη του εφήβου. (Conger, 1981)

Αρχικά, η συζήτηση με τον έφηβο δημιουργεί μια όμορφη και νηφάλια ατμόσφαιρα με συναισθήματα ηρεμίας να διακατέχουν και τις δυο πλευρές ,ενώ, ο έφηβος πιθανον σε άλλες περιπτώσεις θα προσπαθούσε να κρυφτεί πίσω από τα λόγια του λόγω του αισθήματος φόβου και ανασφάλειας. (Parsons, 1949)

Το φαινόμενο της διακοπής λόγου κάποιου, είναι σύνηθες. Γι αυτό, σε μια συνομιλία με τον έφηβο θα πρέπει ο γονέας να ακούσει όσα έχει να του πει και μετέπειτα να επικρίνει

την κάθε του στάση. Έτσι, και το παιδί θα μάθει να σέβεται και να ενεργεί με βάση κάποιους κανόνες και όρια, αλλά, θα διαπιστώσει ότι ο γονέας του το σέβεται σαν αυτόνομη οντότητα και του δίνει την ευκαιρία να συνομιλήσει ήρεμα μαζί του και να το ακούσει.

Η ενθάρρυνση επίσης αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό γονεϊκής πρακτικής, καθώς ο έφηβος καταφέρνει να αντιμετωπίσει με περισσότερη σιγουριά μια άσχημη κατάσταση, καθώς έχει την ασφάλεια και στήριξη του γονέα. (Γεωργιάς, 1986).

Η δημιουργία ενός κλίματος καλής επικοινωνίας και συνεργασίας, μεταξύ γονέα και εφήβου, θα συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη και διατήρηση της αυτοεκτίμησής του. Το παιδί αρχίζει να διαμορφώνει έτσι την αυτοαντίληψη του, βασιζόμενο στις απόψεις και τις καταστάσεις, τις οποίες το περιβάλλουν στον οικογενειακό κυρίως χώρο και ως εκ τούτου η συμπεριφορά του στις κοινωνικές του σχέσεις με βασικό παράδειγμα τη σχολική κοινότητα θα είναι είναι ισορροπημένες και υγιείς (Κατσιγαράκη, 2004).

3. Γονείς και Σχολείο

3.1 Στόχοι του Εκπαιδευτικού συστήματος

“Σκοπός της παιδείας είναι να μας βοηθήσει να δώσουμε νόημα στη ζωή μας, να ερμηνεύσουμε το παρελθόν και να γίνουμε άφοβοι και ανοιχτοί στο μέλλον” Λαμβάνοντας υπ όψιν μας τα λόγια του Έρμαν Έσσε εύκολα κατανοεί κανείς την καθοριστική σημασία της παιδείας και κατ επέκταση του σχολείου σε όλη την πορεία της ζωής του ατόμου, ενώ, αυτή η παρουσία γίνεται αδήριτη ανάγκη την περίοδο της εφηβείας (Miller, 2002)

Το σχολείο ως θεσμοθετημένος φορέας από το κράτος με στόχο την παροχή γνώσεων και την ουσιαστική ανάπτυξη τόσο των σωματικών όσο και των διανοητικών ικανοτήτων του παιδιού λειτουργεί ως ο δυναμικότερος φορέας της παιδείας, γεγονός, που δικαιολογεί το ότι η εκπαίδευση και η παιδεία ως όροι συγχέονται και εξισώνονται.

Μέσα σε μια συνεχή σύγχυση και προσπάθεια της σχολικής μονάδας να ανταποκριθεί και να φέρει εις πέρας τους στόχους και τις υποχρεώσεις της οφείλει ταυτόχρονα να αφουγκραστεί, να κατανοήσει και να συντελεί στην πνευματική και συναισθηματική ισορροπία του εφήβου, ο οποίος βιώνει μια σειρά καταγιστικών αλλαγών. (Μπρούζος, 2004)

Ως σύνολο των πνευματικών κατακτήσεων του ατόμου η παιδεία προσφερόμενη μέσα στους κόλπους της εκπαιδευτικής διαδικασίας λειτουργεί ως συντελεστής της κοινωνικής ολοκλήρωσης και διαμορφώνει την προσωπικότητα του παιδιού με στόχο την ομαλή ένταξη τους στις κοινωνικές διαδικασίες. Μέσα από την εξασφάλιση της διεύρυνσης των διανοητικών ικανοτήτων ο έφηβος μπορεί να ερμηνεύσει τον φυσικό και κοινωνικό του χώρο συγκροτώντας μια σφαιρική και ολοκληρωμένη εικόνα για τον κόσμο. Ο έφηβος μέσα από την επιθυμία του να διαφοροποιηθεί και να ταχθεί σε αντίρροπες και αντιφατικές πλευρές οδηγείται σε έναν συνεχώς αυξανόμενο μηδενισμό. (Νομικού, 2004) Μέσα από την διαδικασία της γνώσης θα προκύψουν μαθητές, που παρά την άρνηση τους να ταχθούν με το σύνολο λόγω της εφηβικής και συναισθηματικής έξαρσης, θα αντισταθούν στον δογματισμό, τα στερεότυπα και την προκατάληψη επεξεργάζοντας και αξιολογώντας τις πληροφορίες και διατηρώντας την αυτονομία και την ιδιαιτερότητα τους. (Παπαθεμελής, 2005)

Ο εξευγενισμός του συναισθηματικού κόσμου του εφήβου παρέχει μια πνευματική ποιότητα στις πράξεις του και συμβάλλει στη συναισθηματική ωρίμανση του , προσπαθώντας να διαχειριστεί και να ελέγξει τα συναισθήματα του.

Ταυτόχρονα, με την αισθητική αγωγή και την πνευματική καλλιέργεια ολοκληρώνεται η ηθική υπόσταση του εφήβου , μια διαδικασία που ξεκίνησε στα πλαίσια του οικογενειακού περιβάλλοντος, καθώς συγκροτείται ένας σταθερός κώδικας αξιών και συμπεριφοράς στις σχέσεις του εφήβου με τους άλλους , ώστε να έχεις ως πόλους και άξονες αυτοπροσδιορισμού και αναφοράς στη ζωή του το ηθικά βέλτιστο. Η ενίσχυση της κοινωνικής φύσης του ανθρώπου συνάδει με την κοινωνική συνείδηση του, ώστε ασκούμενος ο έφηβος στην ομαδική ζωή και συλλογικότητα ευνοείται η προσαρμογή του σε ένα σύνολο αρχών και αξιών , που συνδέονται με την κοινωνική ζωή.

Η εκπαιδευτική κοινότητα οφείλει να μεταβάλλει και να θέσει νέες βάσεις ως προς τον ρόλο της , ώστε να μη αποτελέσει έναν απλό φορέα και μεταδότη στείρων και τυποποιημένων γνώσεων , αλλά, να αποτελέσει ένα είδος συντονιστή της μαθησιακής και γνωστικής διαδικασίας. Η οργάνωση της διδασκαλίας θα πρέπει να γίνεται αποσκοπώντας στην ενθάρρυνση της πρωτοβουλίας και τη συμμετοχή του εφήβου στο διδακτικό περιβάλλον. Η έμφαση στην βιωματική κατά κύριο λόγο μάθηση και όχι στη χρησιμοθηρική απομνημόνευση έτοιμων γνώσεων αμβλύνουν την δικαιολογημένη κατά τ άλλα απουσία ορθολογισμού των εφήβων παιδιών , τον παρορμητισμό και την συναισθηματική αστάθεια (Χατζηχρήστου, 2004).

3.2 Μοντέλο των σχέσεων οικογένειας-σχολείου των Ryan και Adams

Το μοντέλο των Ryan και Adams (1995) χαρακτηρίζεται από μια έντονα συστημική κατεύθυνση, όπου δίνεται έμφαση και σημασία στον έφηβο και στην οικογένεια του, καθώς και στις σχέσεις, που αναπτύσσονται μεταξύ τους, οι οποίες έχουν άμεσο αντίκτυπο και αποτέλεσμα τόσο στην επίδοση του εφήβου στο σχολείο και τις δραστηριότητες του όσο και στην ικανότητα του να κοινωνικοποιηθεί επαρκώς. Το σύστημα κάθε σχέσης καθώς και τα επακόλουθα τους ιεραρχούνται σε έξι επίπεδα με το παιδί να τοποθετείται στη βάση, ενώ η υπόλοιπη αξιολόγηση γίνεται με βάση την ισχύ των παραμέτρων κάθε σχέσης. Κάθε επίπεδο αποτελείται από ένα σύνολο μεταβλητών και χαρακτηρίζεται από ένα αριθμό, που επισημαίνει την απόσταση ανάμεσα τους.

Όσον αφορά, το μηδενικό επίπεδο περιλαμβάνονται μεταβλητές που σχετίζονται με την απόδοση και τη συμπεριφορά του εφήβου στο σχολείο (π.χ. βαθμολογία, συνέπεια, συμμετοχή). Στο πρώτο επίπεδο εντοπίζονται μεταβλητές, που περιγράφουν χαρακτηριστικά που σχετίζονται περισσότερο με τη σχολική επίδοση (π.χ. ευφυΐα, έκφραση, συναισθηματική νοημοσύνη).

Το δεύτερο επίπεδο περιέχει μεταβλητές που συσχετίζονται με την παρουσία των γονέων στις σχολικές υποχρεώσεις των παιδιών, ενώ, το τρίτο επίπεδο αφορά την αλληλοεπιρροή μεταξύ γονέων και παιδιών σε δραστηριότητες εξωσχολικές

Στο τέταρτο επίπεδο αναφέρονται μεταβλητές σχετικές με την αλληλεπίδραση των μελών της οικογένειας, καθώς και των στοιχείων, που διέπουν την επικοινωνία τους.

Το πέμπτο επίπεδο αφορά πιο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των γονέων, τις προσδοκίες για την επίδοση των παιδιών και τη στάση τους απέναντι στην εκπαίδευση.

Το έκτο επίπεδο αφορά το εξωτερικό περιβάλλον της οικογένειας και ειδικότερα τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες που την πλαισιώνουν (π.χ. μορφωτικό επίπεδο οικογένειας).

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως το παραπάνω μοντέλο τονίζει τη σημασία της οικογένειας σε κάθε πλευρά της προσωπικότητας του εφήβου τόσο εντός της οικογένειας όσο και εκτός, ενώ η σχολική συμπεριφορά και δράση του αποτελεί ουσιαστικά ένα πολυσύνθετο αποτέλεσμα παραγόντων και στοιχείων συναφών κατά κύριο λόγο με τη σχέση

του γονέα και του εφήβου αποδεικνύοντας τελικά πως η οικογένεια αποτελεί την απαρχή για κάθε ορθή ή μη συμπεριφορική εκδήλωση. (Μυλωνάκου- Κεκέ, 2009)

3.3 Μοντέλο της γονεϊκής εμπλοκής των Hoover-Dempsey και Sandler

Το μοντέλο των Hoover-Dempsey και Sandler (1995) δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο ψυχολογικό και συναισθηματικό αντίκτυπο της γονεϊκής συμπεριφοράς όσον αφορά τη διαπαιδαγώγηση του παιδιού και μετέπειτα εφήβου , ένα αντίκτυπο που θα εκδηλωθεί κατά κύριο λόγο στα πλαίσια και τους κόλπους της μαθησιακής διαδικασίας στη σχολική κοινότητα.

Στην πραγματικότητα το μοντέλο αυτό υποδηλώνει ότι οι αποφάσεις και οι ενέργειες των γονέων αντικατοπτρίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα. Η γνωστική συνιστώσα της λήψης αποφάσεων περιλαμβάνει την κατασκευή ρόλων και τη συμμετοχή των γονέων σε θέματα, που εφάπτονται της σχολικής ζωής, ώστε να ενισχυθεί η σχολική επίδοση των εφήβων.

Οι Hoover - Dempsey και Sandler υπογραμμίζουν ότι οι προσπάθειες των γονέων να υποστηρίξουν τη μάθηση των παιδιών μπορούν να ταξινομηθούν σε μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες κατηγορίες, όπως η εμπλοκή μέσω ενθάρρυνσης, η εμπλοκή μέσω ενίσχυσης και συμμετοχής μέσω διδασκαλίας.

Η συμμετοχή των εφήβων στη μαθησιακή διαδικασία αποτελεί εκδήλωση της αυτοεκτίμησης τους σχετικά με το τι πιστεύουν ότι μπορούν να κάνουν οι ίδιοι σωστά. Ταυτόχρονα, και η εικόνα , που έχουν οι ίδιοι για τον εαυτό τους έρχεται σε άμεση συνάρτηση με τη σχέση , που αναπτύσσουν με τους εκπαιδευτικούς και σε αυτό το σημείο έγκειται η παρουσία των γονέων , οι οποίοι μπορούν να καλλιεργήσουν θετικές σχέσεις με τον δάσκαλο διαμορφώνοντας κατάλληλες αλληλεπιδράσεις με το προσωπικό του σχολείου.

Ως εκ τούτου με βάση τα χαρακτηριστικά του μοντέλου των Hoover-Dempsey και Sandler η συναισθηματική κάλυψη και ασφάλεια , που προσφέρουν οι γονείς σε συνδυασμό με ένα φιλικό σχολικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον γινόμενο από τις δράσεις των ίδιων των γονέων και τη συμμετοχή τους θα αποφέρει την ομαλή ένταξη του εφήβου στη σχολική διαδικασία.

3.4 Συνεργασία Γονέων και Σχολείου

Αναμφίβολα, αποτελεί κοινό τόπο, πως η επικοινωνία και η ομαλή συνεννόηση μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών συμβάλλει στη βελτίωση όχι μόνο των εκπαιδευτικών επιδόσεων του έφηβου μαθητή, αλλά, στη γενικότερη εικόνα και συμπεριφορά του στο σχολικό περιβάλλον, καθώς, οι εκπαιδευτικοί δίνουν έμφαση στην διδασκαλία, ενώ οι γονείς γνωρίζουν τι διεγείρει την προσοχή των παιδιών τους, τι είναι αυτό, που τα ενδιαφέρει, με αποτέλεσμα η επικοινωνία αυτή να συνδέει τη διδασκαλία με τις εκάστοτε επιθυμίες και ενδιαφέροντα του κάθε εφήβου μεμονωμένα.

Ο τρόπος επικοινωνίας επηρεάζει την ποιότητα διδασκαλίας και γονεϊκής εμπλοκής στο οικογενειακό περιβάλλον, καθώς οι γονείς επωφελούνται από το γεγονός της συμμετοχής τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους, ώστε να μπορέσουν να τους δώσουν και οι ίδιοι προσωπικά τις απαραίτητες κατευθυντήριες. Γενικότερα, παρατηρείται ένας συνδυασμός πληροφοριών και από τις δύο πλευρές, ώστε να δημιουργηθεί μια πληρέστερη εικόνα για την προσωπικότητα του εφήβου.

Βέβαια, οι σχέσεις γονέων και δασκάλων αποφέρουν καρπούς, όταν ένας δάσκαλος δεν περιορίζεται σε μια επιφανειακή και επιδερμική επικοινωνία, αλλά, έχει συναίσθηση των ανησυχιών του γονέα.

Η συμμετοχή των γονέων ωφελεί τον έφηβο όσον αφορά τη μάθηση καθώς του δίνονται συνεχώς κίνητρα, ενώ ταυτόχρονα οι εκπαιδευτικοί επικεντρώνονται αποτελεσματικότερα στο έργο της διδασκαλίας λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τους τις βαθύτερες ανάγκες του εφήβου όχι μόνο σε επίπεδο μαθησιακό και γνωστικό αλλά και συναισθηματικό. (Ηλιόπουλος, 2008)

Η συχνή επαφή και επικοινωνία μεταξύ σχολείου και γονέων με τη μορφή συναντήσεων, επισκέψεων στο σπίτι, τηλεφωνημάτων και αλληλογραφίας αποτελούν σύνηθες μεθόδους. Ωστόσο, η μεγάλη ποικιλομορφία και δομής κάθε οικογένειας, όπως αυτή παρατηρείται στις σύγχρονες κοινωνίες, αποδεικνύει πως δεν είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός και γενικότερα η σχολική κοινότητα να βασιστούν σε μια συγκεκριμένη μέθοδο και πρακτική επικοινωνίας όσον αφορά τη μορφή της και τη συχνότητα της, αλλά, να υπάρξει μια πολυσχιδής οργάνωση της επικοινωνίας αυτής με βάση τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της κάθε οικογένειας δεδομένου ότι ο κάθε έφηβος αποτελεί μια ξεχωριστή προσωπικότητα και όχι απλώς ένα στοιχείο μιας ευρύτερης μάζας. (Miller, 2002) Έτσι, από τη στιγμή, που ο εκπαιδευτικός θα ενταχθεί σε μια τάξη οφείλει να έρθει άμεσα σε επαφή με τον γονέα, ενώ οι

οι ίδιοι οι γονείς θα πρέπει να βρίσκονται εν αναμονή μιας τακτικής και εβδομαδιαίας ενημέρωσης. Μονάχα η συνέπεια και η συχνότητα της επικοινωνίας αυτής θα επιφέρει συνεχείας ανατροφοδοτήσεις και βελτιώσεις όσον αφορά την γενικότερη συμπεριφορά του εφήβου στα πλαίσια του σχολείου. (Γεωργίου, 2000)

Συμπεραίνουμε , λοιπόν, πως οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί έχουν έναν κοινό στόχο και σκοπό , να ενισχύσουν την σχολική επίδοση του εφήβου , αλλά, κυρίως να συμβάλλουν στην ομαλή ένταξη του στο σχολικό γίνεσθαι ανεξάρτητα από τις προστριβές και τις συνήθειες εντάσεις , που χαρακτηρίζουν την περίοδο της εφηβείας. (Νόβα- Καλτσούνη, 2010)Μονάχα όταν η επικοινωνία αυτή είναι πλήρως απαλλαγμένη από καχυποψία και επικριτική διάθεση θα μπορέσει να υπάρξει η επίτευξη του στόχου αυτού. (Δασκαλάκη, 1985) Ούτε οι εκπαιδευτικοί ούτε οι γονείς θα πρέπει να γίνουν αμυντικοί ή επιθετικοί σε μια δύσκολα διαχειρίσιμη κατάσταση, άλλα, να κατανοήσουν πως ως σύμμαχοι μπορούν να αναστρέψουν κάθε εκτός ορίων συμπεριφορά του εφήβου. (Θάνου, 2008)

Οι γονείς , λοιπόν, είναι εκείνοι, που με τη διαπαιδαγώγηση και τις αρχές, που έδωσαν στο παιδί τους, θα συμβάλλουν στην ομαλή κοινωνικοποίηση του τόσο στα πλαίσια του σχολείου, που αποτελεί την πρώτη και κύρια φάση κοινωνικοποίησης όσο και γενικότερα στην πορεία της ζωής του, ενώ, οι εκπαιδευτικοί έχοντας επίγνωση των στρατηγικών και πρακτικών διδασκαλίας και παιδαγωγικής θα μπορέσουν να αξιολογήσουν και να ενισχύσουν την κοινωνική ζωή του έφηβου μαθητή αποδεικνύοντας και οι δύο πλευρές πως αποτελούν κάθε μια διαφορετική όψη του ίδιου “ νομίσματος”. (Μυλωνάκου- Κεκέ,2009)

3.5 Μορφές Συμμετοχής Γονέων στη σχολική κοινότητα

Η άμεση επαφή μεταξύ γονέων και σχολείου κρίθηκε απαραίτητη και ως εκ τούτου οι γονείς οφείλουν να έχουν ενεργή παρουσία και συμμετοχή σε κάθε πτυχή και πλευρά της σχολικής και εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παρακάτω θα αναφερθούν και θα αναλυθούν οι κυριότερες μορφές της συμμετοχής αυτής. (Ramsey & Bayless, 1980)

γονείς ως εθελοντές.

Η μορφή αυτή συμμετοχής είναι η πιο οικεία και συνηθισμένη καθώς οι γονείς με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες τους μπορούν να συμμετέχουν σε μια σειρά εκδηλώσεων τόσο καλλιτεχνικών όσο και μουσικών, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να συμβάλλουν στην οργάνωση και την επιμέλεια εορτών, εκδρομών και δραστηριοτήτων εκτός της σχολικής μονάδας.

Συναντήσεις γονέων – εκπαιδευτικών- κοινωνικού λειτουργού και φιλική κουβέντα για θέματα που αφορούν τους μαθητές.

Οι γονείς εκφράζοντας τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους στον εκπαιδευτικό και τον κοινωνικό λειτουργό καταφέρνουν να διαφωτίσουν πλευρές της προσωπικότητας του εφήβου , που με μια πρώτη ματιά δεν είναι πλήρως εμφανείς. Οι συναντήσεις αυτές αναπόφευκτα δίνουν μια νέα όθηση και οπτική στον εκπαιδευτικό να διαχειριστεί πιθανόν δύσκολες και ιδιαίτερες στιγμές κατά τη διάρκεια της σχολικής διαδικασίας και της γενικότερης παρουσίας του εφήβου στη σχολική κοινότητα. Βέβαια, είναι συχνό φαινόμενο από τις συναντήσεις αυτές να απουσιάζουν γονείς, που χρειάζονται απαραίτητως τη βοήθεια και τις κατευθυντήριες του κοινωνικού λειτουργού μη έχοντας τις απαραίτητες παιδαγωγικές γνώσεις , για να αντιμετωπίσουν πιθανά προβλήματα και διαμάχες με τα έφηβα παιδιά τους.

Εργαστήρια (workshops).

Γονείς με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και διάθεση εμπλουτίζουν τις εμπειρίες των παιδιών, όταν στο χώρο του σχολείου παρουσιάζουν κάτι από αυτά που γνωρίζουν και αγαπούν. Έτσι, μητέρα μουσικός θα αναδείξει τη σημασία της μουσικής παιδείας ή πατέρας διαφημιστής μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη αναγνωστικών εμπειριών, όταν δείξει στους έφηβους τον τρόπο δημιουργίας μιας αφίσας, τονίζοντας όχι μόνο τη σημασία της εικόνας αλλά και την καταλυτική σπουδαιότητα του λόγου. Οι γονείς λοιπόν μοιράζονται με τους έφηβους μαθητές τις επαγγελματικές και γνωστικές τους γνώσεις

Γραπτή επικοινωνία.

Καλό είναι κάθε φορά που το σχολείο θέλει να ενημερώσει για κάποιο θέμα τους γονείς να επικοινωνεί γραπτώς μαζί τους. Ιδιαίτερα όταν ο εκπαιδευτικός παρατηρεί και εντοπίζει μια προβληματική συμπεριφορά με στοιχεία θυμού, απομόνωσης και γενικότερης άρνησης. Σε αυτή την περίπτωση οφείλουν να πληροφορήσουν τους γονείς με ένα γράμμα – πρόσκληση για συζήτηση.

Επισκέψεις στο σπίτι.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, και ειδικά για σοβαρά ζητήματα, δεν θα ήταν κακό ο εκπαιδευτικός να επισκέπτεται το σπίτι του παιδιού και να συζητά μαζί με τους γονείς την

κατάσταση που έχει δημιουργηθεί. Στο οικείο περιβάλλον του εφήβου ο εκπαιδευτικός γνωρίζει καλύτερα την οικογένεια και τις ιδιαίτερες συνθήκες που ο μαθητής τους διαπαιδαγωγείται.

Σεμινάρια.

Εκπαιδευτικοί μαζί με τους γονείς μπορούν να παρακολουθούν σεμινάρια και συζητήσεις όπου ειδικοί επιστήμονες αναλύουν τα νεότερα επιστημονικά πορίσματα για θέματα κοινού ενδιαφέροντος.. Άλλωστε η ολοένα αυξανόμενη ενασχόληση των γονέων με θέματα , που αφορούν τη σχολική παρουσία και συμπεριφορά του έφηβου παιδιού μπορεί να τους προσδώσει τις απαραίτητες γνώσεις και διαφορετικές οπτικές θέασης και αντιμετώπισης μιας πιθανής προστριβής. Γι' αυτό η οργάνωση σεμιναρίων για γονείς, η σύσταση μιας προαιρετικής βιβλιογραφίας για το θέμα και η επαφή τους με τα νέα επιστημονικά δεδομένα στον τομέα της εφηβείας θα βοηθήσει σημαντικά τη συνεργασία σχολείου – οικογένειας για το καλό των παιδιών. Ταυτόχρονα, μέσα από την συμμετοχή σε σεμινάρια έρχονται σε επαφή και με άλλους γονείς ανταλλάσσοντας απόψεις , εμπειρίες και συμβουλές.

3.6 Η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού στη σχέση γονέων και εκπαιδευτικών

Εάν αναρωτηθεί κανείς ποιά είναι η θέση και η σημασία της παρουσίας ενός κοινωνικού λειτουργού στα πλαίσια επικοινωνίας γονέων και εκπαιδευτικού ίσως να μην μπορεί να απαντήσει επαρκώς στην ερώτηση αυτή. Άλλωστε, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού έχει αλλάξει δραστικά τα τελευταία χρόνια, καθώς, παλαιότερα, υπήρχε ένας κοινωνικός λειτουργός , που επισκέπτονταν κατά διαστήματα τις σχολικές μονάδες, ενώ, τα τελευταία χρόνια κρίνεται απαραίτητο κάθε σχολείο να έχει τον δικό του κοινωνικό λειτουργό, καθώς οι κοινωνικές υπηρεσίες στην εκπαίδευση αποτελούν βασικό ζητούμενο.

Η παρουσία των εκπαιδευτικών στα πλαίσια του σχολείου συμβάλλει στην

αποτελεσματικότερη επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών καταφέροντας να αναδείξουν ένα ευρύ φάσμα συναισθηματικών, κοινωνικών και συμπεριφορικών ελλειμμάτων όσον αφορά τον έφηβο.

Μέσα από τη συχνή αξιολόγηση και παρατήρηση ο κοινωνικός λειτουργός συμβάλλει στην συγκρότηση ενός σχεδίου δράσης, που επαναφέρει και θέτει στο προσκήνιο τον έφηβο παρέχοντας τις απαραίτητες συμβουλές τόσο στον ίδιο όσο και στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς διευκολύνοντας τις συναντήσεις γονέων και εκπαιδευτικών. (Κανδυλάκη, 2008)

Οι εκπαιδευτικοί όντας επιφορτισμένοι με την ευθύνη της διδακτέας ύλης πολλές φορές λησμονούν τις ανάγκες και τη συναισθηματική κατάσταση του έφηβου μαθητή, ενώ οι γονείς επηρεασμένοι από τις εκάστοτε προστριβές και ψυχολογικές διακυμάνσεις των έφηβων παιδιών τους σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάζονται την κατάλληλη καθοδήγηση και εδώ ακριβώς έγκειται η σημασία της παρουσίας κοινωνικού λειτουργού.

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι σε θέση να εντοπίσει όλες τις αποχρώσεις της συναισθηματικής κατάστασης του εφήβου παρατηρώντας τη σχολική του συμπεριφορά καταφέροντας τελικά να οικοδομήσει μια ουσιαστική σχέση με τον έφηβο μαθητή και να αναδείξει τις κατάλληλες μεθόδους αντιμετώπισης συγκεκριμένων καταστάσεων τόσο στους γονείς όσο και στους εκπαιδευτικούς με αποτέλεσμα η επικοινωνία των δύο αυτών πλευρών να διεξαχθεί ομαλά. (Κανδυλάκη, 2008)

3.7 Συμπέρασμα

Η σχέση μεταξύ παιδιού και γονέα αποτελεί την πιο σημαντική σχέση της ζωής του επηρεάζοντας την πορεία και τις μελλοντικές επιλογές του. Κατά την εφηβεία η σχέση αυτή αλλάζει δραματικά, καθώς οι νέοι αναζητούν την ανεξαρτησία θέλοντας να πάρουν οι ίδιοι τις σημαντικές για τη ζωή τους αποφάσεις. Ωστόσο, αυτή η απεγνωσμένη επιθυμία για ανεξαρτησία φέρνει προστριβές και ως εκ τούτου σε ορισμένες περιπτώσεις και κινδύνους υπογραμμίζοντας την ανάγκη οι γονείς να ανταποκριθούν με σθένος στις προκλήσεις της εφηβείας.

Αναμφίβολα, παρά τις εκάστοτε διαμάχες οι γονείς εξακολουθούν να διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση του έφηβου παιδιού τους, της οποίας βασική έκφραση είναι η σχολική συμπεριφορά του εφήβου. Η παρουσία των γονέων και η επίδραση τους στην σχολική συμπεριφορά ενισχύεται όχι μόνο στα πλαίσια της οικογένειας, αλλά, μπορεί να πραγματοποιηθεί και μέσα από την συχνή και άρρηκτη σχέση μεταξύ γονέα, εκπαιδευτικού

αλλά και κοινωνικού λειτουργού, ώστε ο έφηβος να ενταχθεί ομαλά και με ασφάλεια στο σχολικό και κατ επέκταση κοινωνικό περιβάλλον.

Μέρος Β': Ανάλυση ερωτηματολογίου

1.1 Μεθοδολογία

Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο ερωτηματολόγιο έρευνας, είναι επιτακτική η πρώτη κατανόηση του πεδίου εφαρμογής του ερευνητικού προγράμματος. Το επόμενο βήμα στο σχεδιασμό του ερευνητικού ερωτηματολογίου είναι να το επικυρώσουμε - για να διασφαλίσουμε ότι μετράει αυτό που πρόκειται να μετρήσει. Σε αυτή την περίπτωση, ο ερευνητής θα πρέπει πρώτα να δημιουργήσει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την εγκυρότητα, πράγμα που διασφαλίζει ότι το ερωτηματολόγιο της έρευνας μετράει τις ιδέες και τις θεωρίες που σχετίζονται με το ερευνητικό σχέδιο. Ένα όργανο έχει να κατασκευάσει αποδεικτικά στοιχεία της εγκυρότητας εάν η σχέση του με άλλες πληροφορίες ανταποκρίνεται καλά σε κάποια θεωρία. Ένας άλλος λόγος για να περαστεί η διαδικασία επικύρωσης είναι να ελαχιστοποιηθούν οι παράγοντες που μπορούν να αποδυναμώσουν την εγκυρότητα ενός ερευνητικού μέσου, συμπεριλαμβανομένων των ασαφών οδηγιών δοκιμής, των συγκεχυμένων και / ή διαφορούμενων στοιχείων δοκιμών και των δομών λεξιλογίου και προτάσεων.

Το είδος της έρευνας που θα διενεργηθεί θα είναι με την μορφή ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού τύπου και αυτό διότι θέλουμε να αποφύγουμε αρχικά τις άτοπες απαντήσεις στην περίπτωση ελεύθερη εκφράσεις, μιας και δεν θα είμαστε παρόντες στην συμπλήρωση του. Το γεγονός αυτό θα μας δώσει τη δυνατότητα να μη αποκλίνουμε από το στόχο της κάλυψης των ερευνητικών μας ερωτημάτων που καλείται να απαντήσει η ερευνά αλλά και να διασφαλιστεί η ανωνυμία των ερωτώμενων.

Η ερευνά μας όπως προσδιορίζεται και στον τίτλο της εργασίας θα γίνει στην πόλη του Ηρακλείου, ο σχεδιασμός για την υλοποίηση της εμπεριέχει το μίρασμα του ερωτηματολογίου που θα δοθεί σε γονείς της πόλης. Θα απευθύνεται σε γονείς που έχουν παιδιά στην εφηβεία. Το μέσο που θα μας βοηθήσει να τους προσεγγίσουμε ενδέχεται να είναι το σχολείο και οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων. Ωστε να υπάρχει εστίαση στην εφηβική ηλικία.

Η οικογένεια ως ο πρώτος φορέας κοινωνικοποίησης αποτελεί σαφώς ως ένα σημαντικό στοιχείο στην διαμόρφωση της κοινωνικής συμπεριφοράς του παιδιού. Στην φάση της

εφηβείας όμως διακρίνεται τάση ανεξαρτητοποίησης του παιδιού από την οικογένεια(παρέα με συνομήλικους, διαμόρφωση χαρακτήρα και δικών του σκέψεων).Τα στοιχεία αυτά είναι δυνατόν να προκαλέσουν εντάσεις και προστριβές ανάμεσα στο παιδί και τους γονείς. Έτσι σε ένα ποιο συγκεκριμένο πεδίο αυτό της πόλης του Ηρακλείου θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε το επίπεδο επιδράσεις του οικογενειακού περιβάλλοντος στην διαμόρφωση της συμπεριφοράς τους στο σχολείο.

Ο πληθυσμός και το δείγμα θα προσδιοριστούν στην βάση τα γυμνάσια και τα λύκεια που υπάρχουν στην πόλη του Ηράκλειου. Τα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση και επεξεργασία των δεδομένων που θα προκύψουν θα γίνει με το SPSS 21.0 διότι παρέχει αρκετές και ευέλικτες πρακτικές για την μελέτη και την ανάλυση που θέλουμε να πραγματοποιήσουμε.

Μετά την εκπόνηση ενός ακατέργαστου σχεδίου του ερωτηματολογίου, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που μετρούν τη δόμηση της μελέτης, ο ερευνητής πρέπει στη συνέχεια να συγκεντρώσει μια μικρή ομάδα δείγματος αντιπροσωπευτική του πληθυσμού που θα μελετηθεί. Σκοπός αυτής της ομάδας είναι να συζητήσουμε το ερευνητικό θέμα, να αποκτήσουμε πρόσθετες προοπτικές για τη μελέτη και να εξετάσουμε νέες ιδέες για το πώς να βελτιώσουμε το ερευνητικό ερωτηματολόγιο, ώστε να μετράει με ακρίβεια. Αυτή η ομάδα παρέχει στον ερευνητή μια εικόνα σχετικά με τα ζητήματα που πρέπει να αναθεωρήσουν και ποιες ερωτήσεις πρέπει να προστεθούν ή να διαγραφούν. Το δείγμα μπορεί επίσης να παρέχει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με το είδος της γλώσσας και του λεξιλογίου που ενδείκνυται για την μελέτη της ομάδας και τον τρόπο προσέγγισής της. Όλα τα σχόλια αυτής της ομάδας θα καταγράφονται και θα χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση αλλαγών, επεξεργασιών και αναθεωρήσεων του ερωτηματολογίου έρευνας.

Ένα άλλο βήμα στη διαδικασία επικύρωσης είναι ο ερευνητής να επιτρέψει σε μια ομάδα εμπειρογνομόνων (συναδέλφους ερευνητές, καθηγητές, όσους διαθέτουν πείρα στον τομέα της μελέτης) να διαβάσουν και να αναθεωρήσουν το μέσο έρευνας, να το ελέγξουν για γραμματικά λάθη, θέματα διατύπωσης, ασαφή στοιχεία , προκατειλημμένες ερωτήσεις), και να προσφέρουν τα σχόλιά τους. Επίσης, η συνεισφορά τους σχετικά με την εγκυρότητα των στοιχείων είναι ζωτικής σημασίας.

Το επόμενο βήμα συνεπάγεται την παραπομπή στην ανατροφοδότηση που έλαβε από την ομάδα. Οποιαδήποτε ζητήματα εντοπίζονται από τις ομάδες πρέπει να αντιμετωπιστούν έτσι ώστε το ερωτηματολόγιο να μπορεί να εξυπηρετήσει το σκοπό του. Στη συνέχεια, ο ερευνητής θα πρέπει να αναθεωρήσει το ερωτηματολόγιο και το ερωτηματολόγιο έρευνας,

λαμβάνοντας υπόψη όλες τις εισροές και να προβεί σε άλλες αλλαγές που θα βελτίωναν το μέσο. Κάθε σχόλιο σχετικά με τη διατύπωση των στοιχείων πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά, διότι οι συμμετέχοντες στη μελέτη πρέπει να κατανοήσουν ακριβώς τι ζητούν οι ερωτήσεις, ώστε να μπορούν να απαντήσουν με ακρίβεια και ειλικρίνεια. Είναι επίσης επιτακτική η εκτίμηση της ανατροφοδότησης σχετικά με τις κατευθύνσεις και τη διατύπωση του ερευνητικού ερωτηματολογίου.

Οι οδηγίες του ερωτηματολογίου θα πρέπει να είναι σαφείς και συνοπτικές, χωρίς να αφήνουν τίποτα στην προσωπική ερμηνεία. Ο στόχος είναι να μπορούν όλοι οι συμμετέχοντες να γνωρίζουν με ακρίβεια πώς να απαντούν και να συμπληρώνουν το ερωτηματολόγιο. Ο ερευνητής θα πρέπει ακόμα να ανακοινώσει την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που αποκτήθηκαν σε αυτή τη μελέτη και τον τρόπο με τον οποίο οι προσωπικές απαντήσεις και άλλες πληροφορίες δεν θα μοιραστούν με κανέναν. Όποια και αν είναι η περίπτωση ή ο σχεδιασμός της έρευνας, η ιδέα είναι να έχουν οι συμμετέχοντες απάντηση στις ερωτήσεις ειλικρινά, ώστε να επιτυγχάνονται τα ακριβέστερα αποτελέσματα. Η διασφάλιση της ανωνυμίας ή / και της εμπιστευτικότητας των συμμετεχόντων είναι ένας άλλος τρόπος για να διασφαλιστεί η συλλογή έγκυρων δεδομένων.

Μια ανάλυση αξιοπιστίας είναι απαραίτητη κατά την ανάπτυξη ενός ερωτηματολογίου έρευνας επειδή ένα ερευνητικό εργαλείο που δεν έχει αξιοπιστία δεν μπορεί να μετρήσει οποιαδήποτε μεταβλητή καλύτερα από την τύχη μόνη της. Η αξιοπιστία είναι μια βασική προϋπόθεση για την εγκυρότητα διότι ένα ερευνητικό μέσο πρέπει να αποδίδει με συνέπεια αξιόπιστα αποτελέσματα για να έχει οποιαδήποτε εμπιστοσύνη στην εγκυρότητα. Μετά τη διαχείριση του ερωτηματολογίου έρευνας σε αυτή τη μικρή ομάδα, πρέπει να γίνει μια ανάλυση αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων. Ο ερευνητής θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιήσει τα σχόλια που έλαβε από αυτή την ομάδα για να διασφαλίσει ότι οι ερωτήσεις είναι σαφείς και δεν παρουσιάζουν καμία ασάφεια. Οποιοσδήποτε άλλες παρατηρήσεις θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων με το ερωτηματολόγιο της έρευνας. Σε περίπτωση που υπάρξουν προβλήματα με συγκεκριμένα αντικείμενα, τότε θα γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές για να διασφαλιστεί ότι το αντικείμενο μετράει τι υποτίθεται ότι μετράει. Ωστόσο, εάν υπάρχουν ζητήματα με ένα ολόκληρο κατασκευάσμα που παράγει προβλήματα αξιοπιστίας ή / και εγκυρότητας, τότε το όργανο θα πρέπει να αναθεωρηθεί, να επανεξεταστεί εκ νέου από την ομάδα εμπειρογνομόνων και να επανεξεταστεί σε άλλη μικρή ομάδα. Αφού το όργανο περάσει από αυτή τη διαδικασία και έχει διορθωθεί και εξευγενιστεί με αποδεκτή εγκυρότητα και αξιοπιστία, είναι καιρός να αρχίσουμε να σχεδιάζουμε να το

διαχειριστούμε στον πληθυσμό-στόχο.

Αφού το ερευνητικό ερωτηματολόγιο έχει καθιερώσει εγκυρότητα και αξιοπιστία, το επόμενο βήμα είναι να ξεκινήσει ο προγραμματισμός του τρόπου διαχείρισης του στους συμμετέχοντες της μελέτης. Για να ξεκινήσει αυτή η διαδικασία, είναι επιτακτικό να καθοριστεί ποιος είναι ο πληθυσμός στόχος της μελέτης. Δυστυχώς, είναι συχνά αδύνατο να συγκεντρωθούν δεδομένα από όλους σε πληθυσμό λόγω σκοπιμότητας και κόστους. Ως εκ τούτου, η δειγματοληψία πρέπει να χρησιμοποιείται για τη συλλογή δεδομένων. Σύμφωνα με τους Gay και Airasian (2003), *"η δειγματοληψία είναι η διαδικασία επιλογής ενός αριθμού συμμετεχόντων για μια μελέτη με τέτοιο τρόπο ώστε να αντιπροσωπεύουν την μεγαλύτερη ομάδα από την οποία επιλέχθηκαν"* (σελ. 101). Αυτή η μεγαλύτερη ομάδα στην οποία αναφέρονται οι συγγραφείς είναι ο πληθυσμός και ο πληθυσμός είναι η ομάδα στην οποία τα αποτελέσματα θα γενικευθούν ιδανικά. Ωστόσο, από οποιονδήποτε πληθυσμό, ο ερευνητής θα πρέπει να καθορίσει αυτούς που είναι προσβάσιμοι ή διαθέσιμοι. Στις περισσότερες μελέτες, ο πληθυσμός που επιλέγεται για μελέτη είναι συνήθως μια ρεαλιστική επιλογή και όχι πάντα ο στόχος (Gay & Airasian, 2003). Μετά την επιλογή του πληθυσμού που πρόκειται να μελετηθεί, είναι σημαντικό να οριστεί αυτός ο πληθυσμός ώστε ο αναγνώστης να γνωρίζει πώς να εφαρμόσει τα ευρήματα σε αυτόν τον πληθυσμό.

Το επόμενο βήμα της ερευνητικής μελέτης είναι η επιλογή ενός δείγματος και η ποιότητα αυτού του δείγματος θα καθορίσει τελικά την ακεραιότητα και γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων. Εν τέλη, ο ερευνητής θα πρέπει να επιθυμεί ένα δείγμα αντιπροσωπευτικό του ορισμένου πληθυσμού που θα μελετηθεί. Στην ιδανική περίπτωση, ο ερευνητής θέλει να ελαχιστοποιήσει το σφάλμα δειγματοληψίας χρησιμοποιώντας τεχνικές τυχαίας δειγματοληψίας. Οι τυχαίες τεχνικές δειγματοληψίας περιλαμβάνουν απλή τυχαία δειγματοληψία, στρωματοποιημένη δειγματοληψία, δειγματοληψία συστάδων και συστηματική δειγματοληψία. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, αυτές οι τεχνικές δειγματοληψίας λειτουργούν ακριβώς όπως ονομάζονται: η απλή τυχαία δειγματοληψία χρησιμοποιεί ένα μέσο για την τυχαία επιλογή ενός κατάλληλου δείγματος συμμετεχόντων από έναν πληθυσμό. η στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία επιτρέπει σε έναν ερευνητή να δοκιμάζει υποομάδες κατά τρόπον ώστε να είναι ανάλογοι με τον ίδιο τρόπο που υπάρχουν στον πληθυσμό. και η δειγματοληψία συμπλέγματος τυχαία επιλέγει ομάδες από μεγαλύτερο πληθυσμό. Η συστηματική δειγματοληψία είναι μια μορφή απλής τυχαίας δειγματοληψίας, όπου ο ερευνητής επιλέγει απλά κάθε δέκατο άτομο, για παράδειγμα.

Αυτές οι τέσσερις τυχαίες τεχνικές δειγματοληψίας, ή οι παραλλαγές τους, είναι οι πιο

ευρέως χρησιμοποιούμενες τυχαίες διαδικασίες δειγματοληψίας. Ενώ η τυχαία δειγματοληψία επιτρέπει την καλύτερη πιθανότητα απόκτησης αμερόληπτων δειγμάτων, μερικές φορές δεν είναι πάντοτε δυνατή. Ως εκ τούτου, ο ερευνητής καταφεύγει σε τεχνικές δειγματοληψίας μη ενωμένων. Αυτές οι τεχνικές περιλαμβάνουν δειγματοληψία ευκολίας, δειγματοληπτική δειγματοληψία και δειγματοληψία ποσοτώσεων. Η δειγματοληψία ευκολίας είναι απλή δειγματοληψία όποιος είναι τυχαίος διαθέσιμος, ενώ η σκόπιμη δειγματοληψία είναι όπου ο ερευνητής επιλέγει ένα δείγμα βασισμένο στη γνώση της ομάδας που πρόκειται να δειγματιστεί. Τέλος, η δειγματοληψία ποσοτώσεων είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται σε έρευνες μεγάλης κλίμακας όταν ένας πληθυσμός ενδιαφέροντος είναι πολύ μεγάλος για να προσδιορίσει. Με τη δειγματοληψία των ποσοτώσεων, ο ερευνητής θα έχει συνήθως έναν συγκεκριμένο αριθμό συμμετεχόντων που θα στοχεύουν σε συγκεκριμένα δημογραφικά στοιχεία.

Η έρευνα μας βασίστηκε στην δειγματοληψία με πιθανότητα, η οποία πραγματοποιείται με βάση τους νόμους των πιθανοτήτων, ενώ είναι ελεγχόμενη ως προς τις παραμέτρους δίνοντας τη δυνατότητα της γενίκευσης των συμπερασμάτων, που προκύπτουν από το δείγμα, με αποτέλεσμα να υπάρχει και η δυνατότητα υπολογισμού του σφάλματος της εκτίμησης-γενίκευσης.

Μέσα από την παρούσα μελέτη επιδιώκεται να παρουσιαστεί μια εικόνα σχετικά με τον ρόλο που έχουν οι γονείς στην διαπαιδαγώγηση του παιδιού κατά την διάρκεια της εφηβείας, και συγκεκριμένα με την καταγραφή των θετικών και αρνητικών συνεπειών που έχει η εμπλοκή τους, και ως εκ τούτου, χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία της ποσοτικής μελέτης και σαν όργανο συλλογής των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο. Για την ακρίβεια, για τις ανάγκες της παρούσης εργασίας διαμορφώθηκε κατάλληλο και απλό ερωτηματολόγιο με βάση την διαβάθμιση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ενδεικτικές δημογραφικές πληροφορίες και συνολικά 17 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής με διάφορα υπό ερωτήματα ανάλογα με την φύση της ερώτησης και με βάση την πενταβάθμια κλίμακα Likert έτσι ώστε να είναι απλά και κατανοητά στους διάφορους αναγνώστες.

Για την ακρίβεια, αυτή η μελέτη προσπαθεί να απαντήσει μια σειρά ερευνητικών ερωτημάτων, τα οποία συνοψίζονται ως εξής

Την επίδραση που έχει το οικογενειακό περιβάλλον στην κοινωνικοποίηση του παιδιού και ειδικότερα στην κοινότητα του σχολείου.

Την επιρροή που ενδέχεται να έχει στη διαπαιδαγώγηση του έφηβου η μόρφωση των γονέων και συνολικότερα ο τρόπος που αυτοί κοινωνικοποιήθηκαν.

Μπορεί μη ορθά ερεθίσματα στο οικογενειακό περιβάλλον να αποτελέσουν αιτίες κακής συμπεριφοράς του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον.

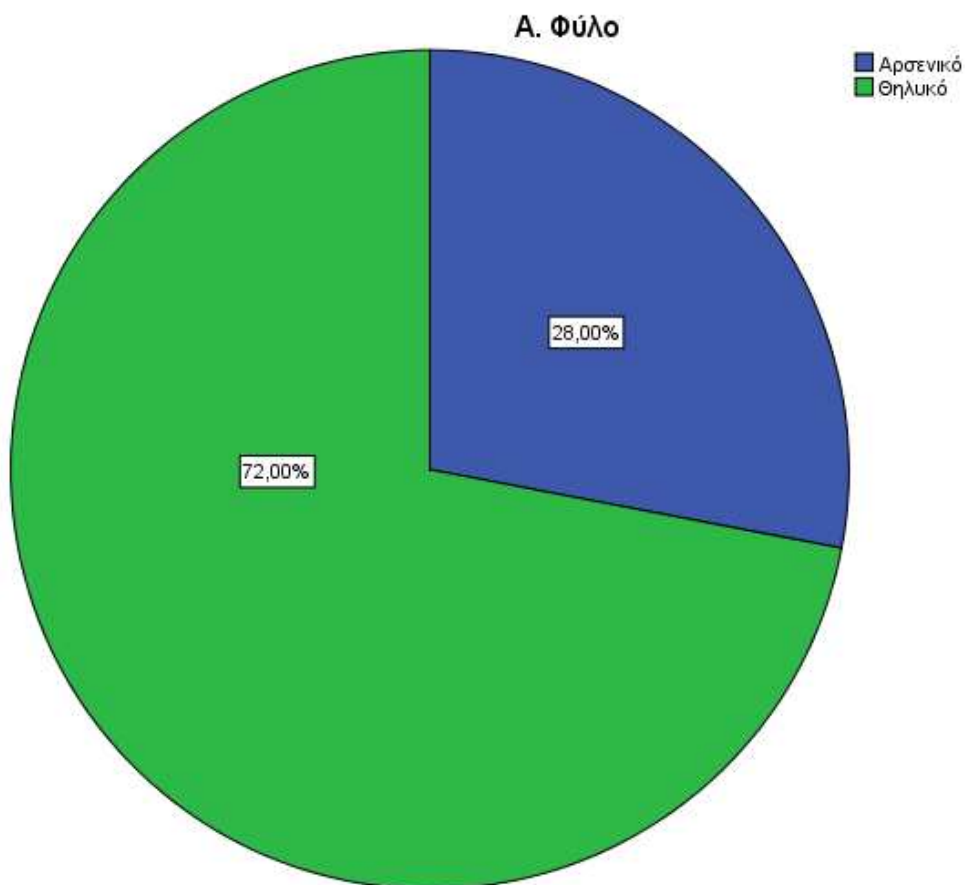
Έπειτα, τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από συνολικά 115 άτομα .Το τυχαίο δείγμα ήταν γονείς παιδιών στο εφηβικό στάδιο, τα οποία δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα εθελοντικά και φυσικά αφού εξασφαλίστηκε πως τα δεδομένα τους θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες της παρούσης μελέτης και θα διατηρηθούν όλες οι αρχές ανωνυμίας και εμπιστευτικότητας των δεδομένων, οπότε και δεν παρουσιάστηκε κάποιιο θέμα ηθικής.

200 ερωτηματολόγια δόθηκαν στο χέρι, σε σύνολο 115 άτομα που τα επέστρεψαν επαρκώς συμπληρωμένα δείγμα αρκετά ικανοποιητικό για να θεωρείται κάπως αντιπροσωπευτικό για τις ανάγκες της παρούσης μελέτης. Έπειτα, αφού ολοκληρώθηκε η συλλογή των απαντήσεων ακολούθησε έπειτα η στατιστική επεξεργασία του μέσω του προγράμματος ανάλυσης δεδομένων SPSS 21, η οποία περιελάμβανε περιγραφική στατιστική (παρουσίαση των μεταβλητών με την μορφή διαγραμμάτων πίτας) και επαγωγική (δευτεροβάθμια ανάλυση για τον εντοπισμό συσχετίσεων μεταξύ των βασικών μεταβλητών), ενώ στο τέλος καταγράφηκαν τα βασικότερα ευρήματα-συμπεράσματα της μελέτης, καθώς και η ανάλογη σύνδεση με την υφιστάμενη βιβλιογραφία.

1.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων

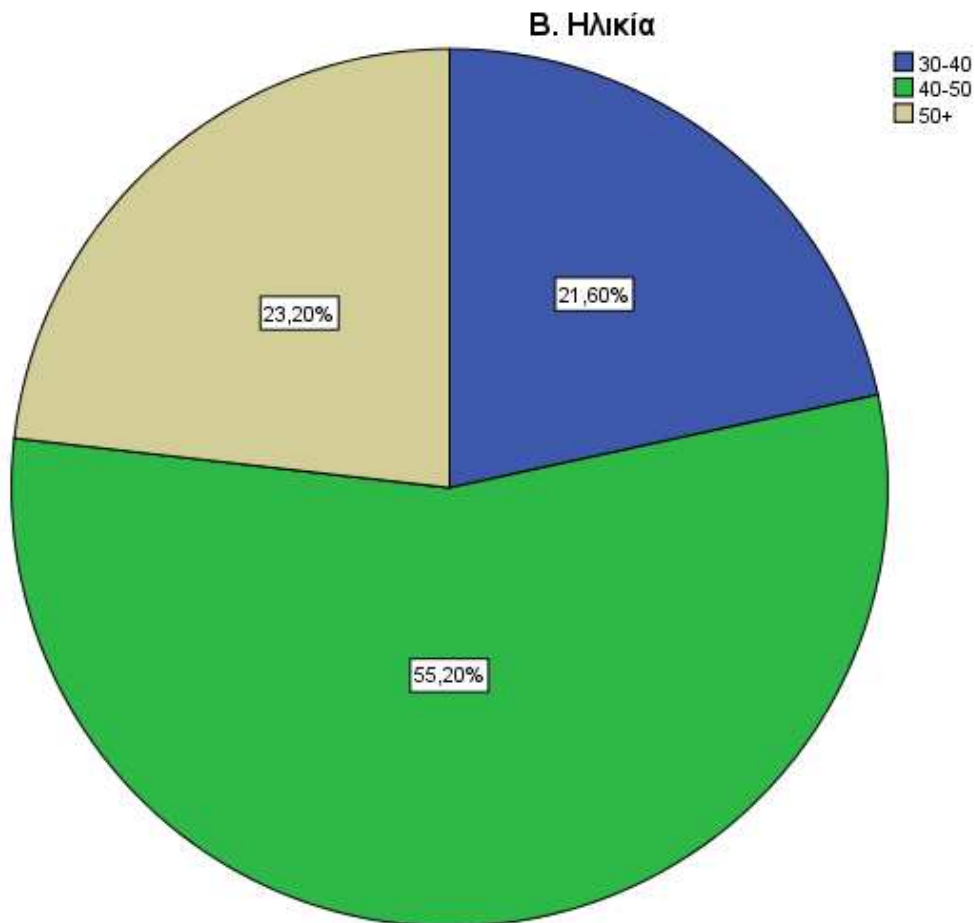
1.2.1 Δημογραφική ανάλυση

Πριν την ανάλυση των βασικών ερευνητικών υποθέσεων παρουσιάζονται ορισμένες δημογραφικές πληροφορίες για την συμπεριφορά του εξεταζόμενου δείγματος. Αρχικά λοιπόν, η συντριπτική πλειονότητα των ατόμων που συμμετείχαν στο δείγμα ήταν γυναίκες (72%) με βάση το επόμενο σχήμα(γράφημα πίτας).

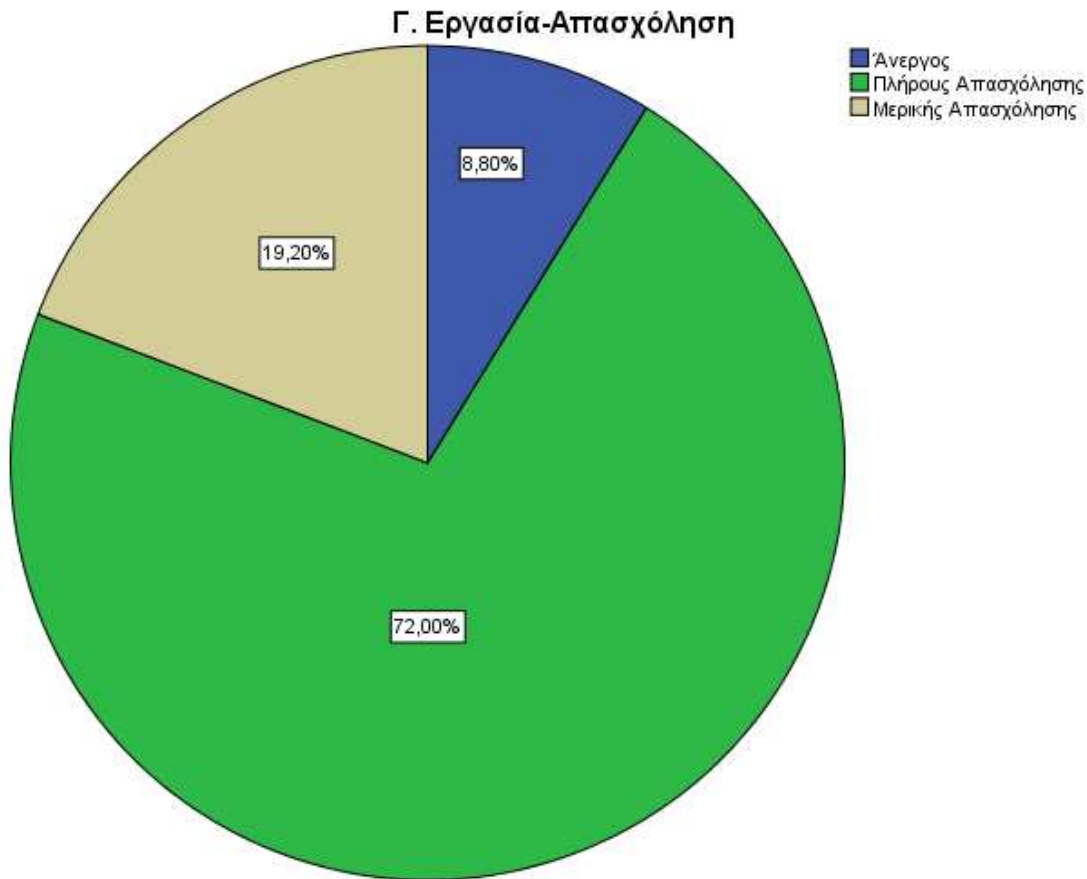
Διάγραμμα 1: Κατανομή των απαντήσεων με βάση το φύλο

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν γονείς ηλικίας 40-50 ετών, και συγκεκριμένα το 55,20% του συνολικού δείγματος, ενώ 21,60% ήταν μέχρι 30 ετών και το υπόλοιπο ποσοστό (23,20%) ήταν μεγαλύτερης των 50 ηλικίας.

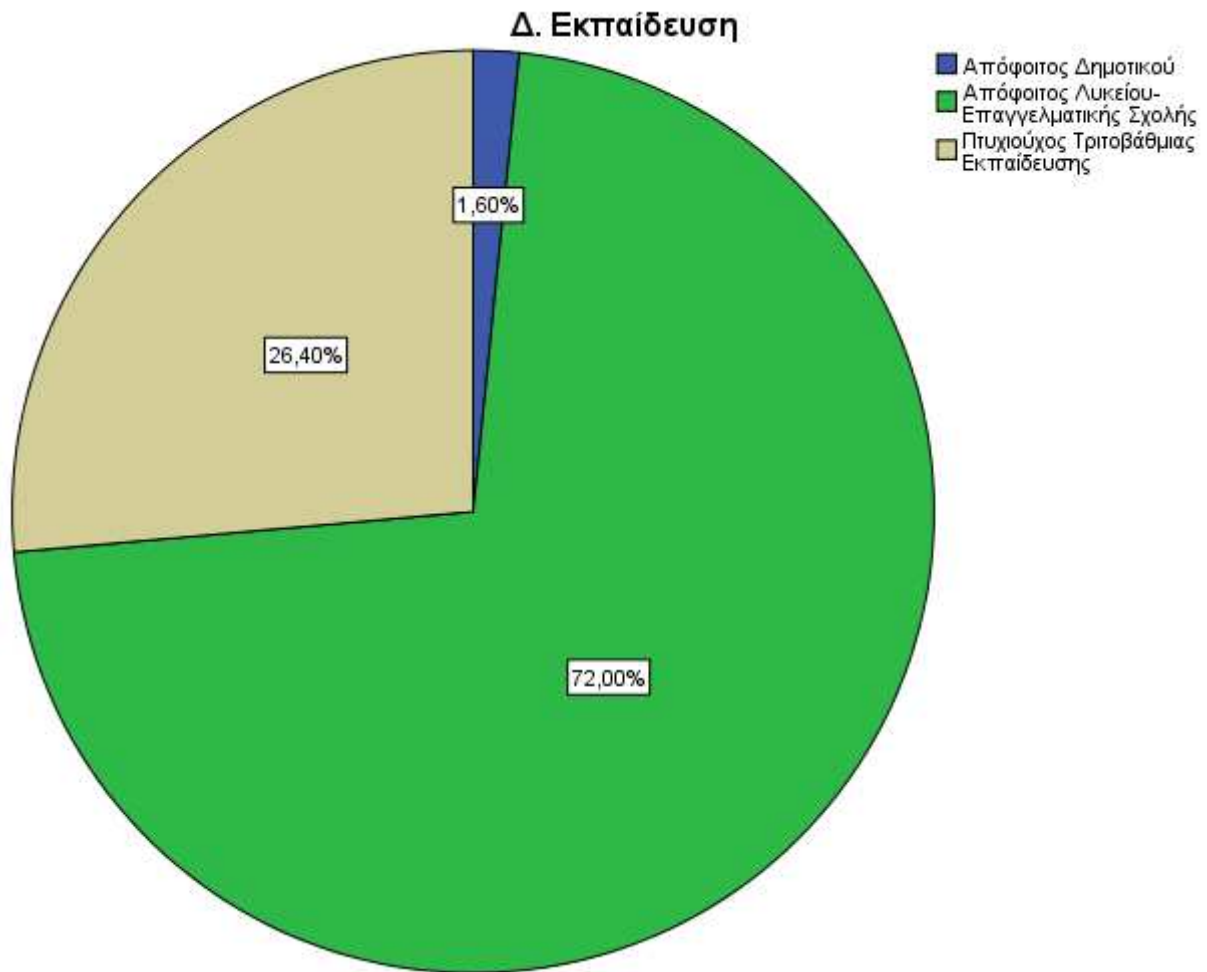
Διάγραμμα 2: Ηλικιακή κατανομή των συμμετεχόντων στην έρευνα

Στην συνέχεια, το 72% των συμμετεχόντων ήταν υπάλληλοι πλήρους απασχόλησης, ενώ 8,80% ήταν άνεργοι και το υπόλοιπο ποσοστό υπάλληλοι μερικής απασχόλησης.

Διάγραμμα 3: Κατανομή των συμμετεχόντων στην έρευνα ανάλογα με την επαγγελματική τους κατάσταση

Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων στην μελέτη, το 72% ήταν απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 26,40% ήταν απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως λέει το επόμενο γράφημα.

Διάγραμμα 4: Κατανομή των συμμετεχόντων με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο

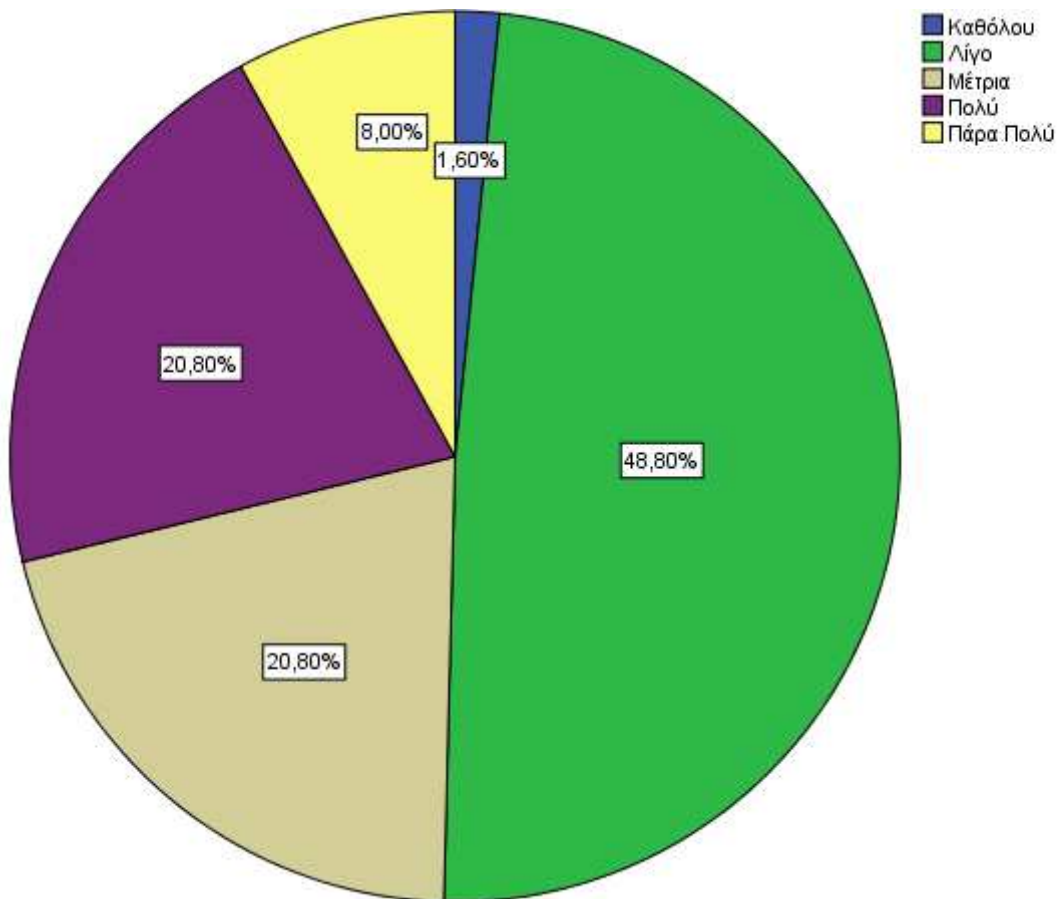
1.2.2 Αποτελέσματα για την εφηβεία των παιδιών με βάση την άποψη των γονέων.

Πρώτα θα αναλυθεί το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή

1) Την επίδραση που έχει το οικογενειακό περιβάλλον στην κοινωνικοποίηση του παιδιού και ειδικότερα στην κοινότητα του σχολείου.

Κάθε παιδί θα περάσει από ένα ξεχωριστό στάδιο ως προς την διαδικασία κοινωνικοποίησής του στην σχολική κοινότητα, και βασικός καταλύτης αυτής της διαδικασίας είναι το οικογενειακό του περιβάλλον. Αρχικά λοιπόν, σχεδόν οι μισοί από τους συμμετέχοντες

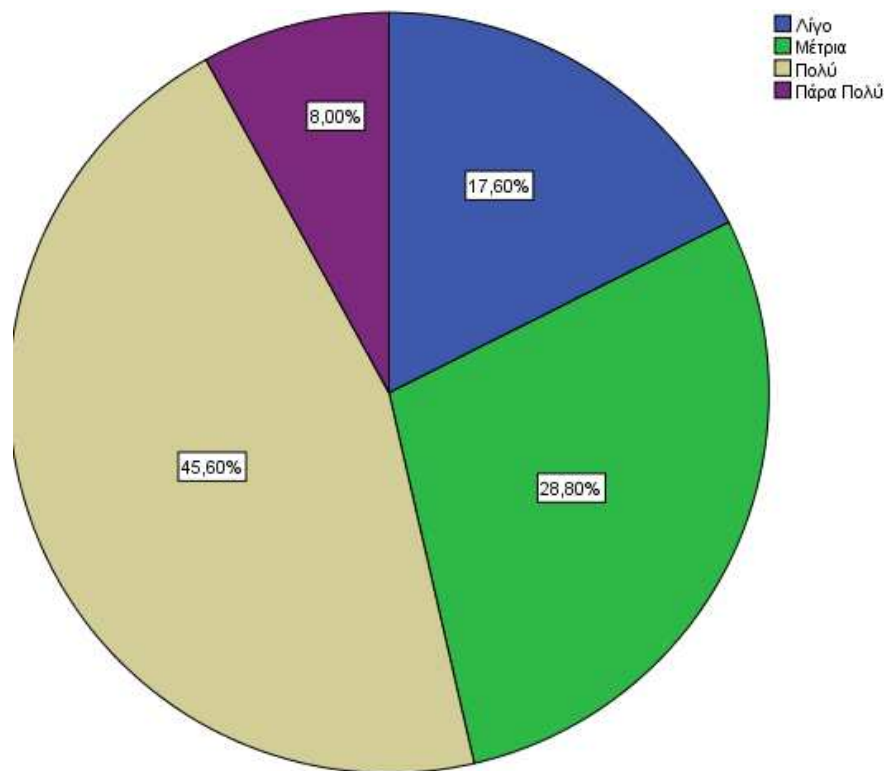
(48,8%) πιστεύουν λίγο πως η εφηβεία του παιδιού τους αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδο διαπαιδαγώγησης του, ενώ το ποσοστό που συμφωνεί πολύ ή αρκετά με αυτήν την δήλωση είναι αντίστοιχα 20,80%, όπως υποδεικνύει το επόμενο γράφημα. Ουσιαστικά, το οικογενειακό περιβάλλον έχει σημαντική επίδραση στην κοινωνικοποίηση του παιδιού στο σχολείο, κάτι το οποίο συμπίπτει και με άλλες μελέτες, για παράδειγμα (Marilena, 2015)

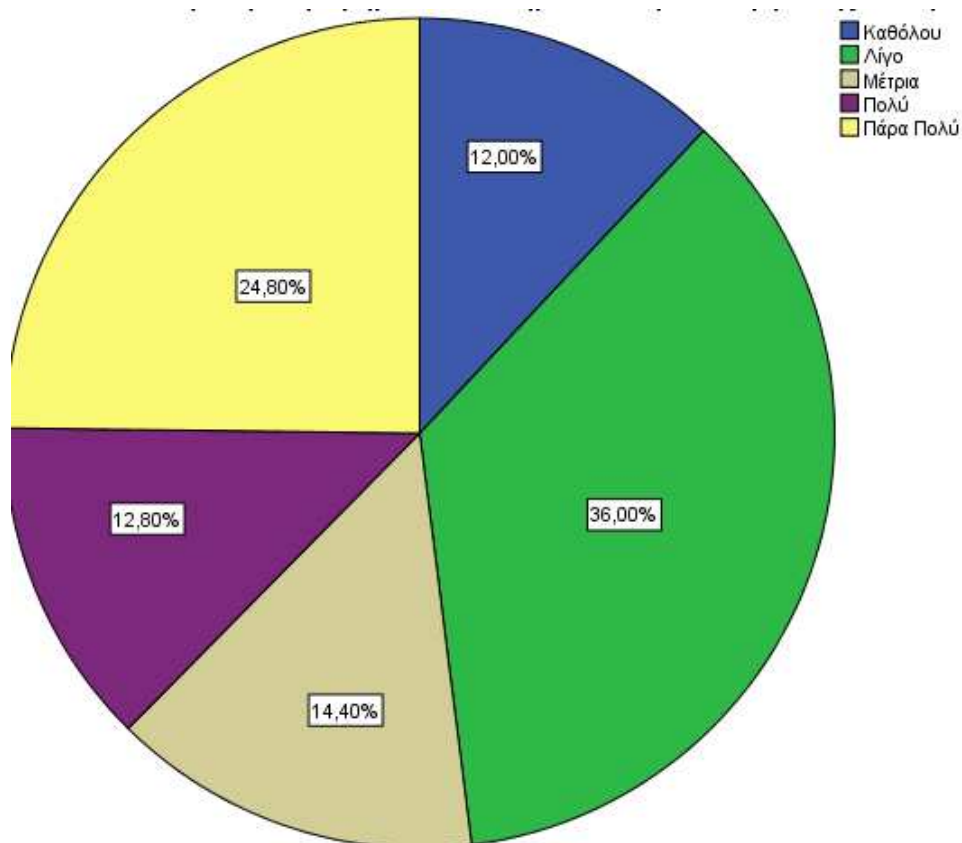
Διάγραμμα 5: Πιστεύετε πως η εφηβεία του παιδιού σας αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδο διαπαιδαγώγησης του;

Ένα αξιοσέβαστο ποσοστό (σχεδόν 70%) υποστηρίζει πως η εφηβεία είναι αρκετά ικανή να δημιουργήσει κάποια προβλήματα στο παιδί, ενώ σχεδόν παρόμοιο ποσοστό υποστηρίζει πως η εφηβεία ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα στην ίδια την οικογένεια και κατά επέκταση και στην κοινωνική συμπεριφορά του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον, όπως υποδεικνύουν τα επόμενα γραφήματα. Αφού λοιπόν η εφηβεία δημιουργεί διαφορετικές

καταστάσεις στην οικογένεια, είναι επόμενο να δημιουργεί και άλλες συνέπειες (θετικές και αρνητικές) για την διαδικασία κοινωνικοποίησης.

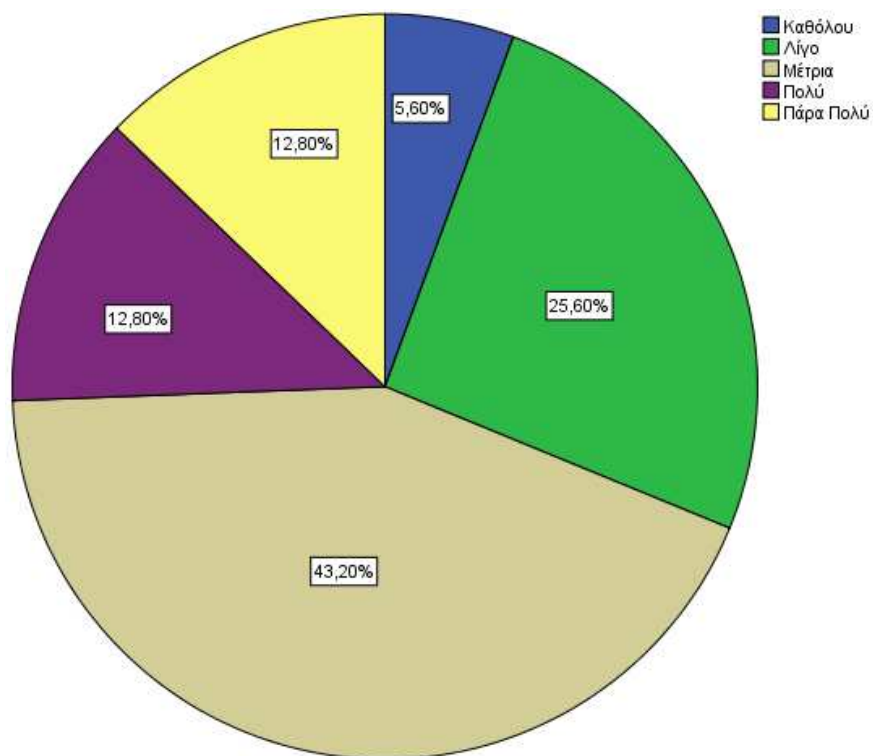

Διάγραμμα 6: Η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει οικογενειακά προβλήματα;

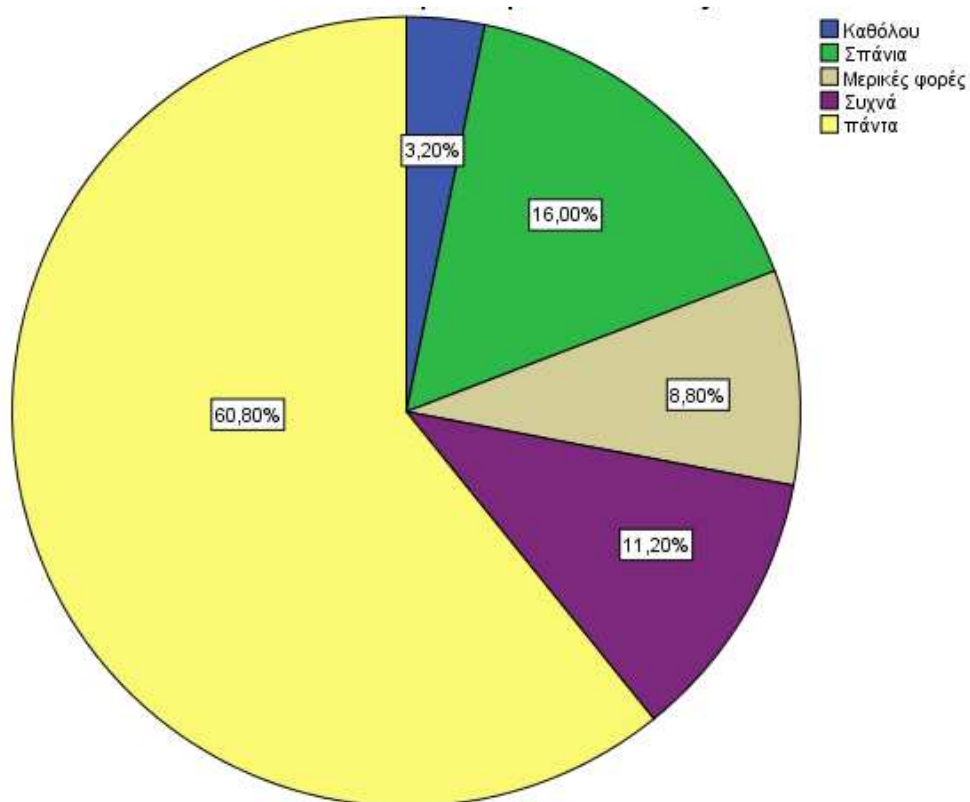

Διάγραμμα 7: Πόσο μπορεί η εφηβεία να επηρεάσει τη λειτουργία της οικογένειας;

Το 43,20% των γονέων υποστήριξε πως επηρεάστηκε αρκετά ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού τους, το οποίο πρακτικά σημαίνει πως κατά την διάρκεια της εφηβείας του παιδιού επηρεάζεται αρκετά η ψυχολογία των γονέων, είτε θετικά είτε αρνητικά. Αντίστοιχα, παραπάνω από τους 6 στους 10 γονείς (ποσοστό 60,80%) υποστήριξαν πως υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνώριζαν τι στάση να υιοθετήσουν σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί τους, και γενικά παρατηρείται πως η εφηβεία ασκεί μια ψυχολογική επίδραση στους γονείς, καθώς με τον καιρό έρχονται στην επιφάνεια διαφορετικές καταστάσεις οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται από προσοχή από την πλευρά των γονέων.

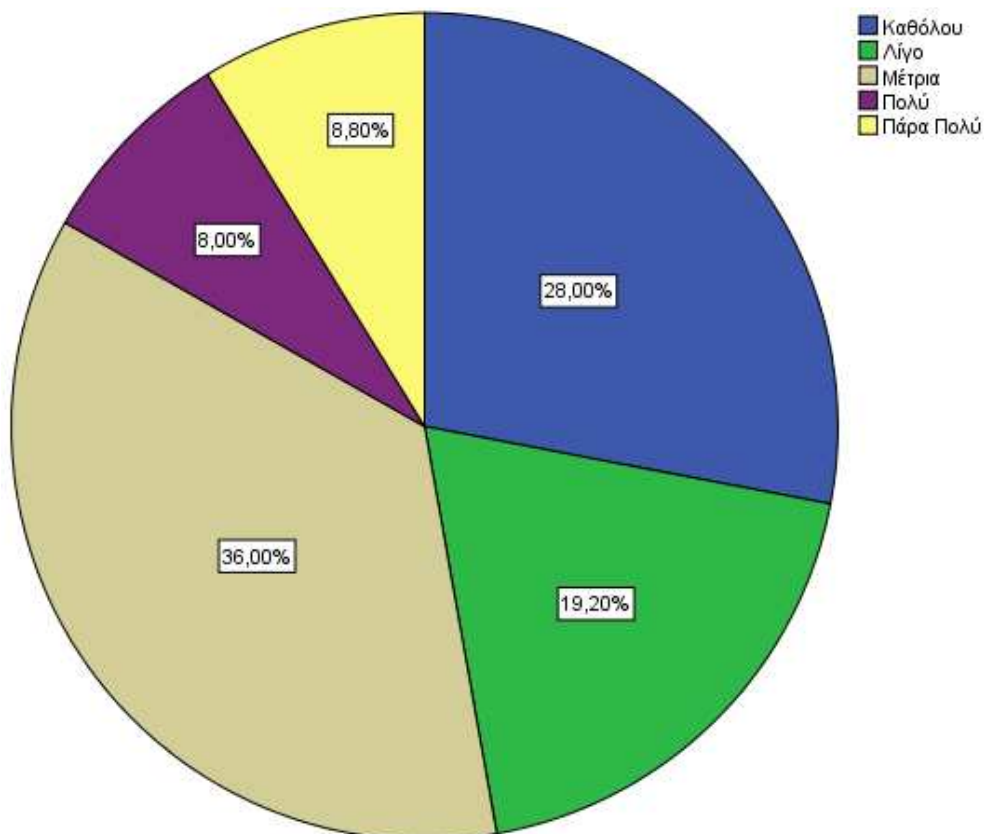
Διάγραμμα 8: Ως γονείς επηρεαστήκατε ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού σας;

Διάγραμμα 9: Υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνωρίζατε τι στάση να υιοθετήσετε σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί σας

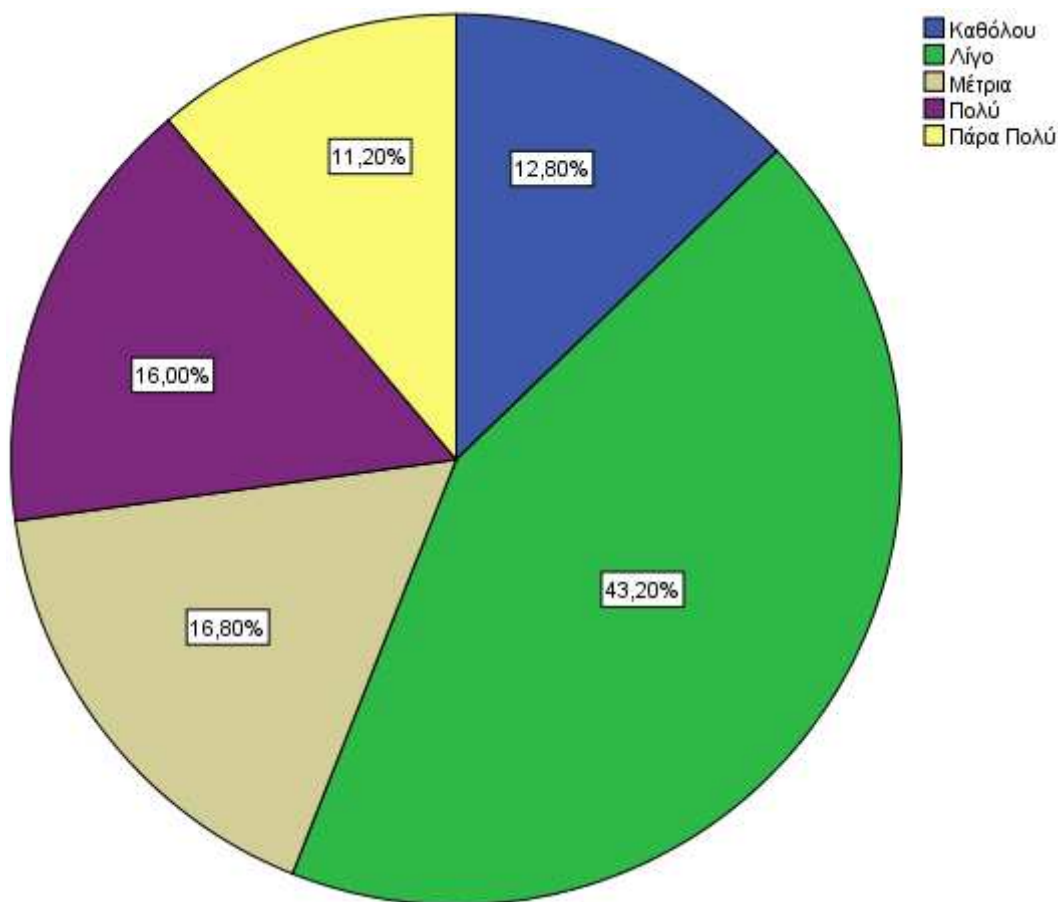
Ιδιαίτερη σημασία για την παρούσα εργασία έχει η απάντηση στο επόμενο ερευνητικό ερώτημα, και συγκεκριμένα
2) Την επιρροή που ενδέχεται να έχει στη διαπαιδαγώγηση του έφηβου η μόρφωση των γονέων και συνολικότερα ο τρόπος που αυτοί κοινωνικοποιήθηκαν!

Γενικότερα, παρατηρείται πως το 36 % των γονέων θεωρεί πως η συμπεριφορά του παιδιού κατά την εφηβεία επηρεάζεται από το κοινωνικό περιβάλλον.

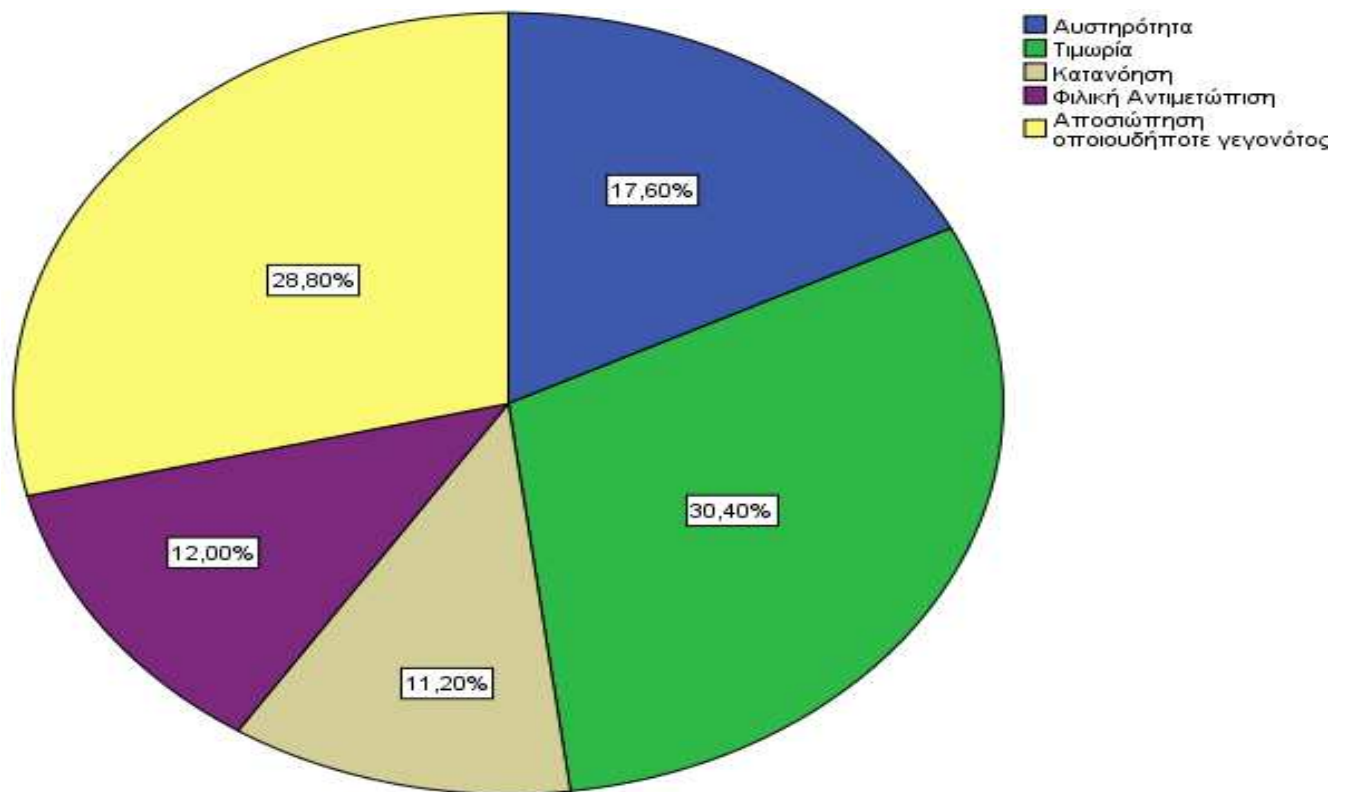
Διάγραμμα 10: Κατά τη γνώμη σας η συμπεριφορά του παιδιού σας την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον;

Σε γενικές γραμμές, εμφανίζεται πως οι γονείς ευθύνονται μερικώς για οποιαδήποτε αποκλίνουσα συμπεριφορά του παιδιού τους κατά την διάρκεια της εφηβείας του (43,20% συμφωνεί λίγο με αυτήν την πρόταση, 16% συμφωνεί πολύ, 11,20% συμφωνεί πάρα πολύ, 12,80% δεν συμφωνεί καθόλου και 16,80% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί απόλυτα), το οποίο ενδεχομένως έχει να κάνει και σε κάποιο βαθμό με την υφιστάμενη μόρφωσή τους.

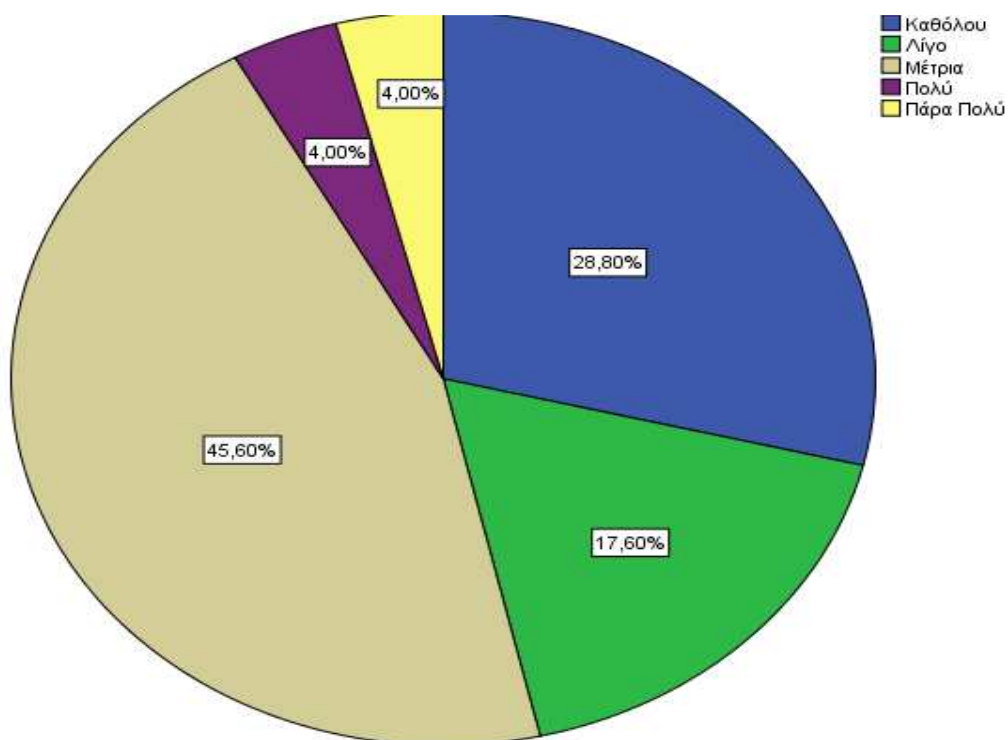

Διάγραμμα 11: Πιστεύετε πως ευθύνεστε εσείς για οποιαδήποτε αποκλίνουσα συμπεριφορά του παιδιού σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας του;

Υπάρχουν αρκετές μέθοδοι για την αντιμετώπιση των δυσκολιών της εφηβείας των παιδιών που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι γονείς, βασιζόμενοι στον χαρακτήρα και τις γνώσεις τους. Για την ακρίβεια, 17,60% συμφωνεί πως η αυστηρότητα είναι η αποτελεσματικότερη μέθοδος, 30,40% επιθυμεί την παραδειγματική τιμωρία των παιδιών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την κατανόηση και την φιλική αντιμετώπιση είναι στο 10,8% και 12% αντίστοιχα, και τέλος σχεδόν ένας στους τρεις γονείς (28,8%) προτιμάει να αποσιωπά το κάθε γεγονός. Ανάλογα με την μόρφωση των γονέων, ενδέχεται να υπάρξουν και πιέσεις από την πλευρά τους προς το παιδί, καθώς γονείς με χαμηλότερη μόρφωση γενικά τείνουν να πιέζουν περισσότερο τα παιδιά τους ως προς τις σχολικές τους επιδόσεις και άλλα πράγματα που συμβαίνουν στο σχολικό τους περίγυρο.

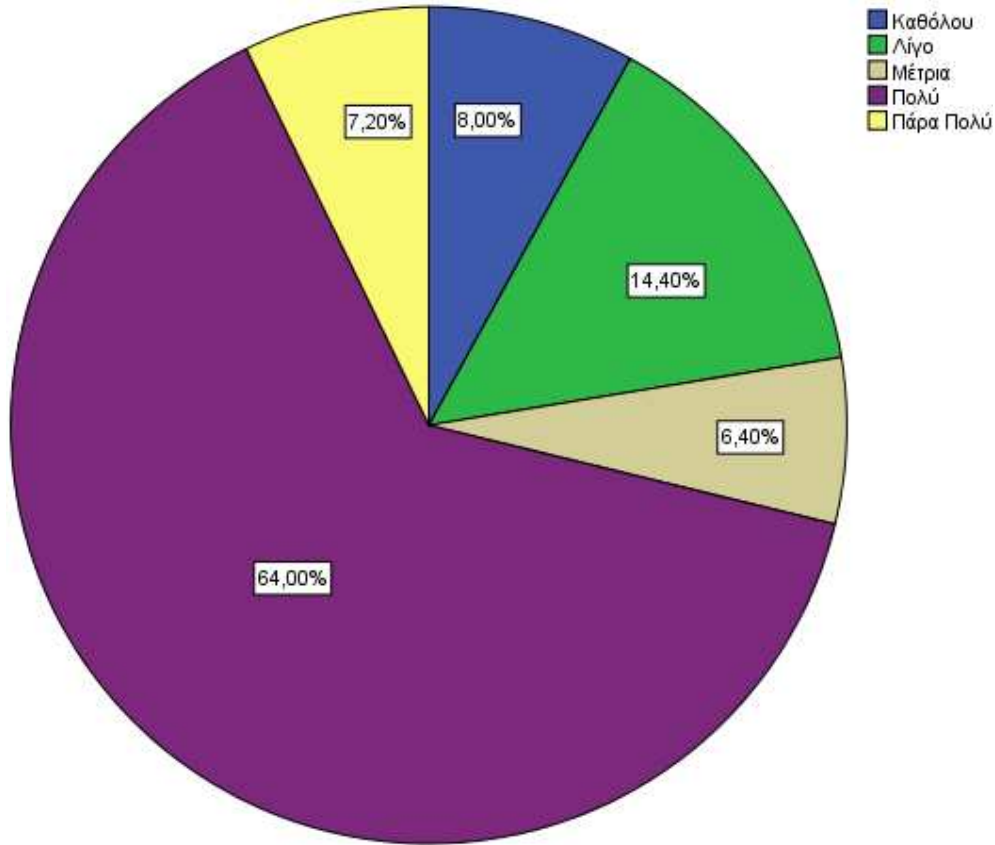

Διάγραμμα 12: Ποιά είναι για εσάς η αποτελεσματικότερη μέθοδο για να αντιμετωπίσετε τις δυσκολίες της εφηβείας του παιδιού σας;

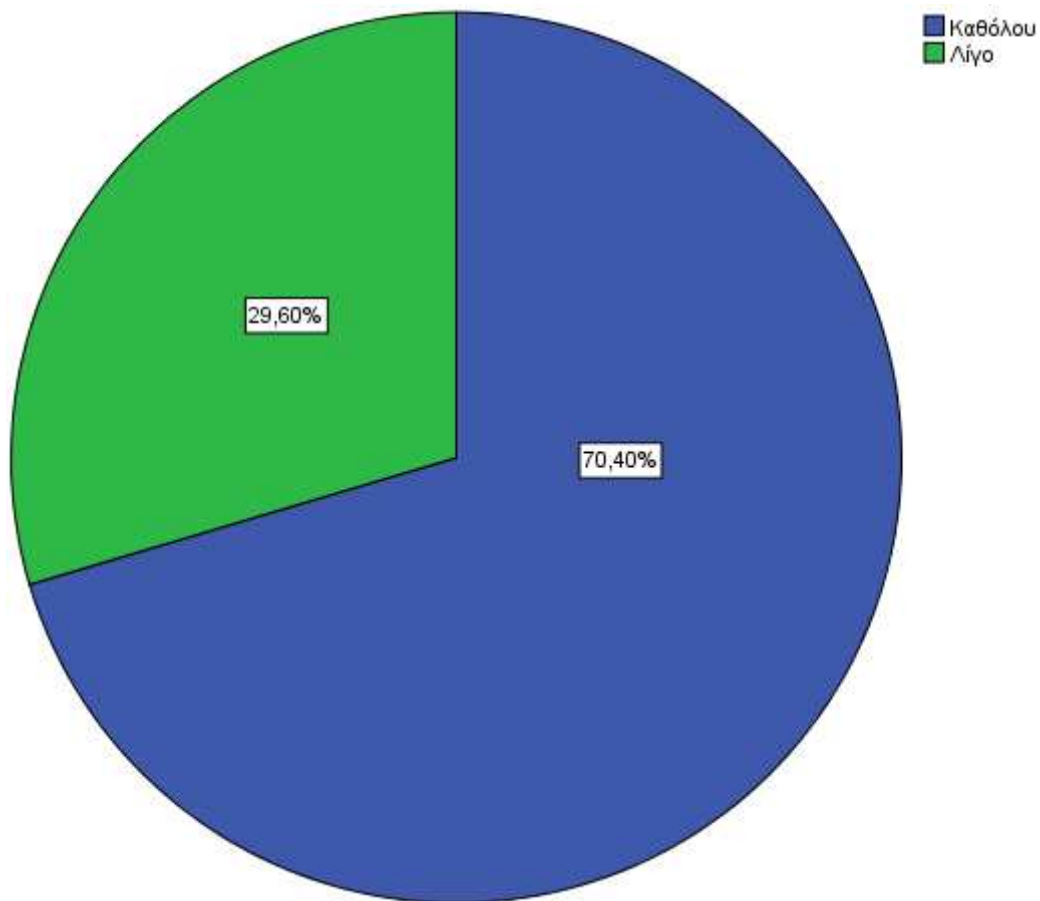

Διάγραμμα 13: Πιέζετε το παιδί σας για τις σχολικές του επιδόσεις;

Ακόμα, οι γονείς υποστηρίζουν πως το παιδί τους έχει παρουσιάσει πολύ έντονη αλλαγή της συμπεριφοράς του λόγω της εφηβείας (64%) κάτι το οποίο οφείλεται εν μέρει στην διαμόρφωση του χαρακτήρα τους. Το 70% μάλιστα των γονέων είχε ενημέρωση από το σχολείο για την αλλαγή στην συμπεριφορά τους, με βάση τα παρακάτω διαγράμματα πίτας.

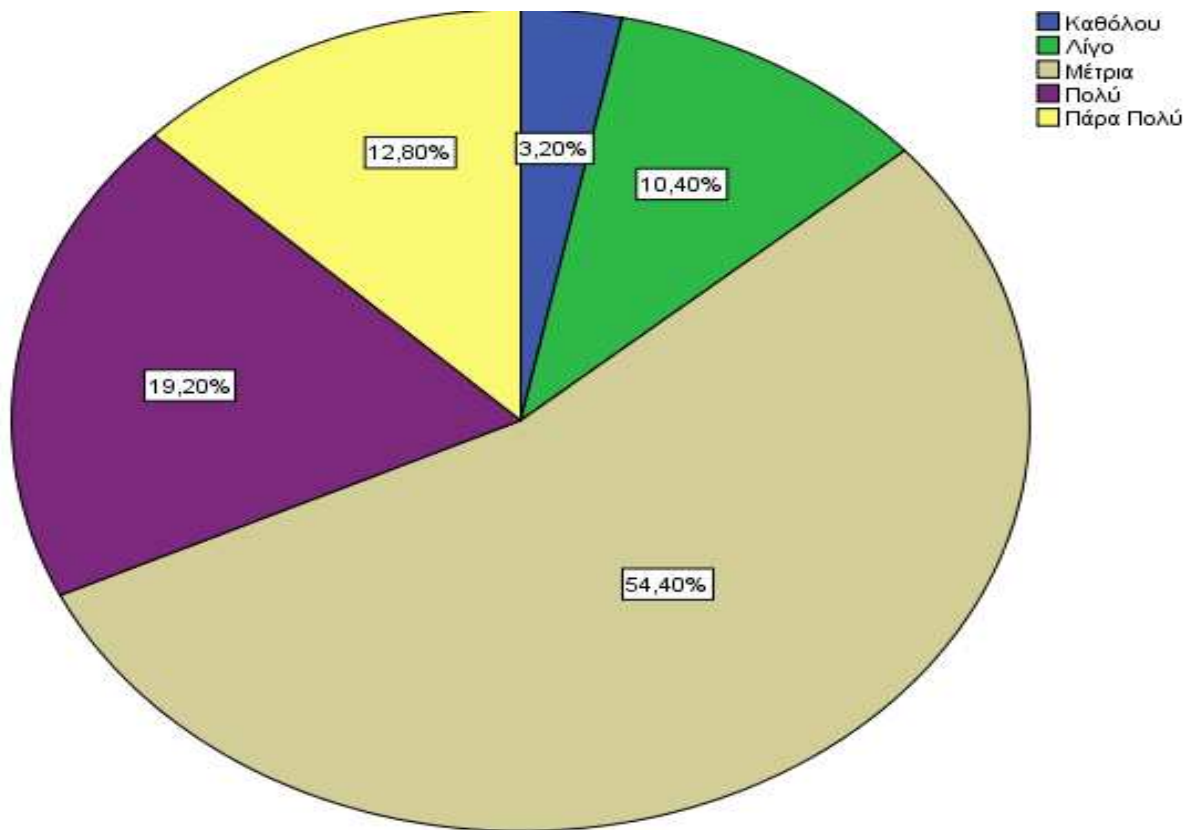

Διάγραμμα 14: Κατά τα τη γνώμη σας το παιδί σας παρουσίασε έντονη αλλαγή της συμπεριφοράς του λόγω της εφηβείας;

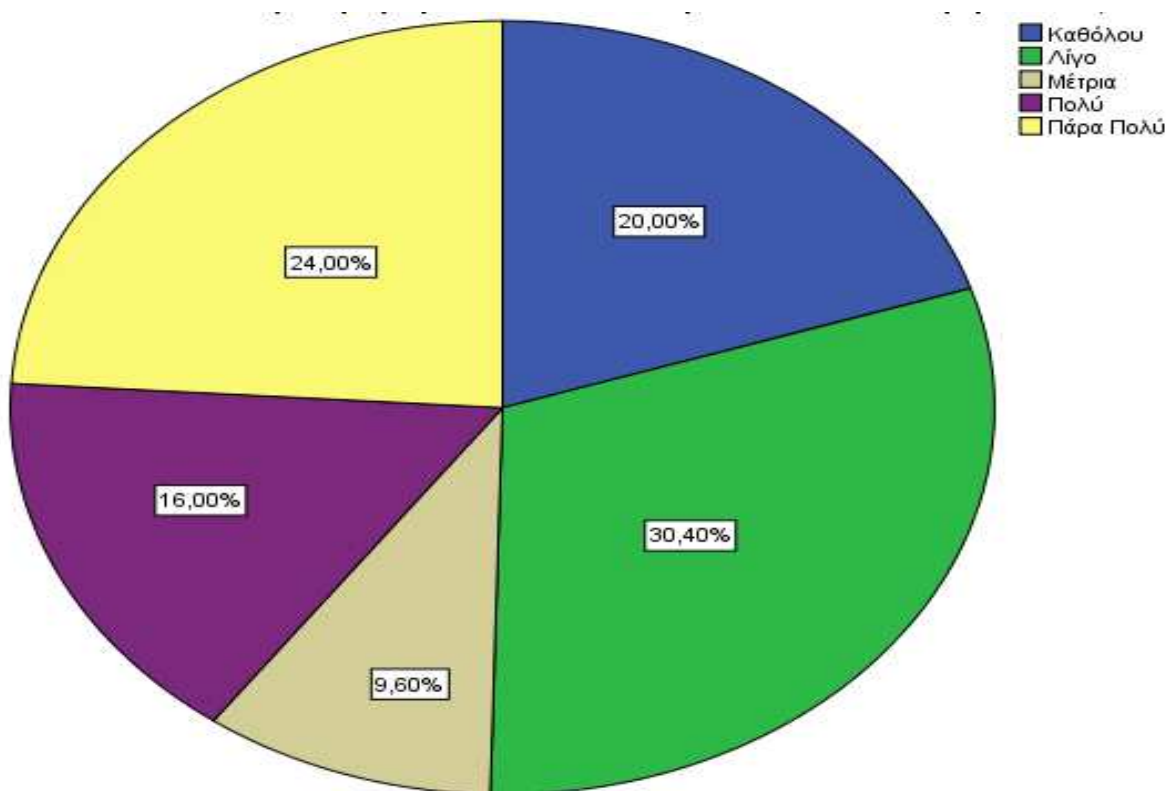

Διάγραμμα 15: Αντιληφθήκατε εσείς οι ίδιοι αν υπήρχε αλλαγή στη συμπεριφορά του ή υπήρχε ενημέρωση από το σχολείο;

Παραπάνω από τους μισούς γονείς (54,4%) υποστηρίζει πως η στάση του παιδιού τους προς το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον έχει αλλάξει, ενώ περίπου το 35,5% υποστηρίζει πως κάτι τέτοιο ισχύει σε μεγάλο βαθμό. Μάλιστα, το 24% ισχυρίζεται πως το παιδί τους συνάντησε έντονη αλλαγή συμπεριφοράς στο σχολείο αλλά και στο οικογενειακό του περιβάλλον,. Ωστόσο, λίγοι είναι οι γονείς (λιγότεροι από τους μισούς) που ισχυρίζονται πως το παιδί τους απέκτησε κάποια δυσάρεστη συμπεριφορά απέναντι προς τους γονείς, αναφορικά με τα παρακάτω σχήματα.

Διάγραμμα 16: Η στάση του παιδιού σας στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον άλλαξε;

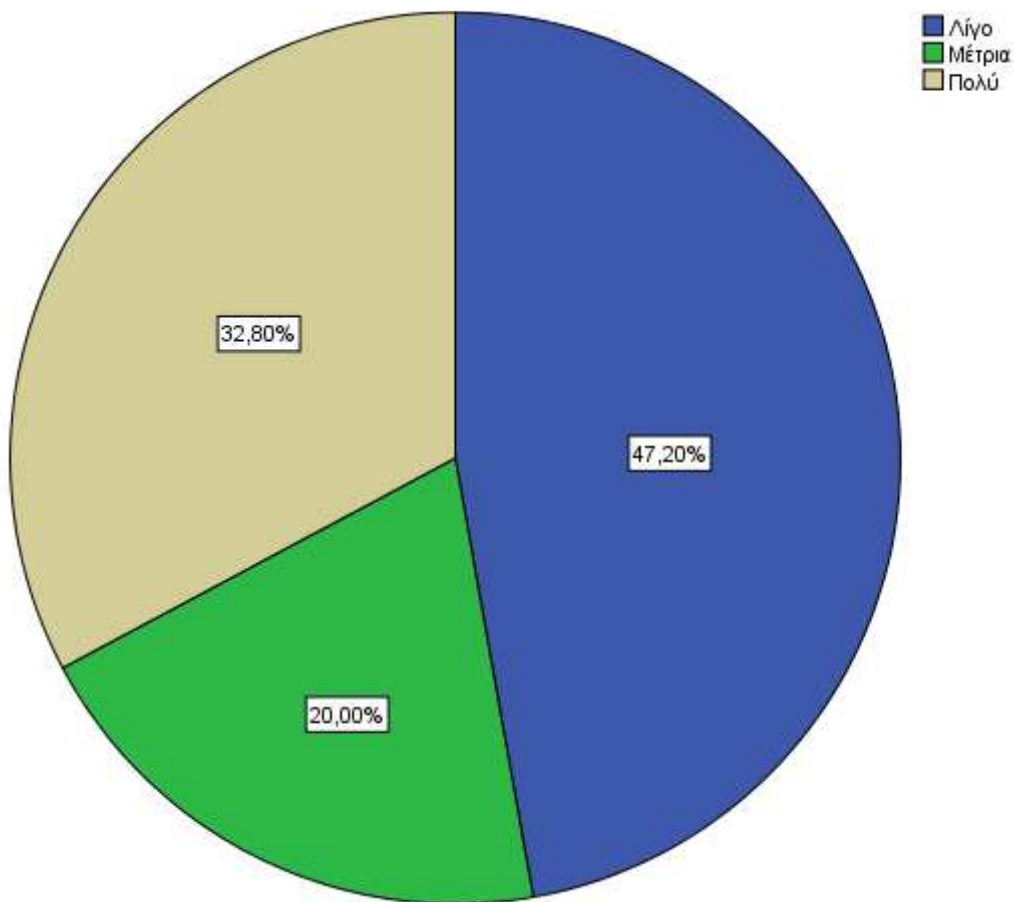

Διάγραμμα 17: Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας εμφάνισε αλλαγή στη συμπεριφορά του στο οικογενειακό του περιβάλλον;

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική επίδραση μπορεί να έχει το οικογενειακό περιβάλλον στην διαδικασία κοινωνικοποίησης των παιδιών αλλά με αρνητικό τρόπο εξαιτίας μη ορθών χειρισμών, συγκεκριμένα, όπως το τρίτο ερευνητικό ερώτημα υποδηλώνει:

3) Μπορεί μη ορθά ερεθίσματα στο οικογενειακό περιβάλλον να αποτελέσουν αιτίες κακής συμπεριφοράς του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον;

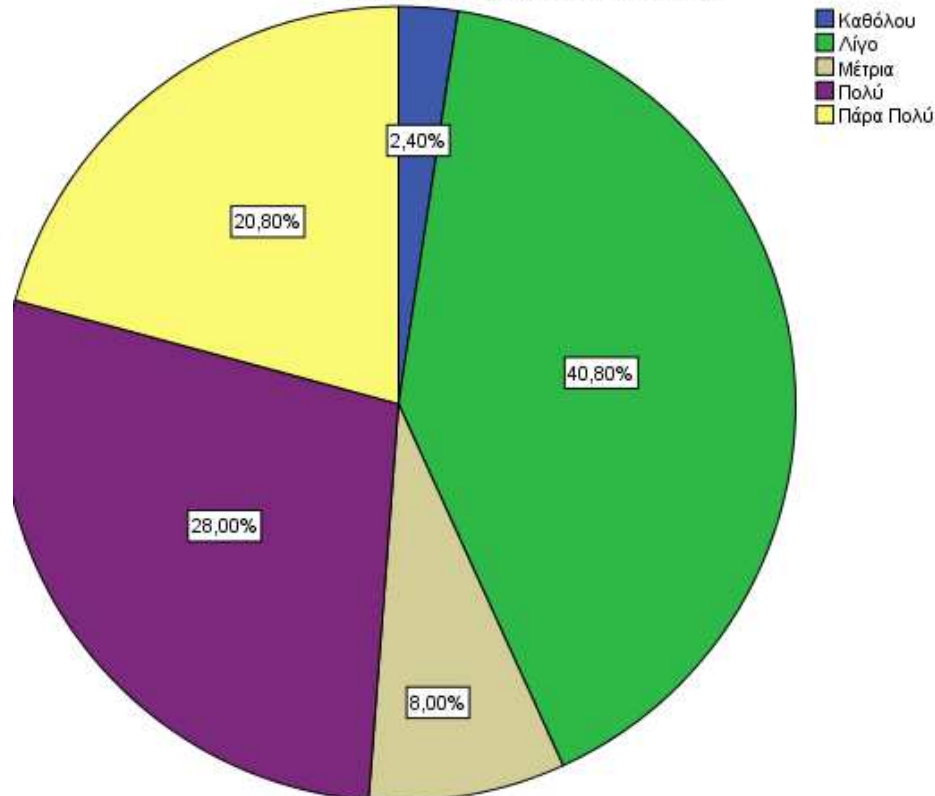
Σύμφωνα με το επόμενο διάγραμμα, ένα σημαντικό ποσοστό των γονέων ισχυρίζεται πως το παιδί απέκτησε κάποια αρνητική συμπεριφορά ενάντια στους γονείς του, κάτι το οποίο μπορεί να αποδοθεί σε λανθασμένους χειρισμούς από την πλευρά των γονέων.

Διάγραμμα 18: Πιστεύετε πως το παιδί σας απέκτησε δυσάρεστη συμπεριφορά απέναντί σας;

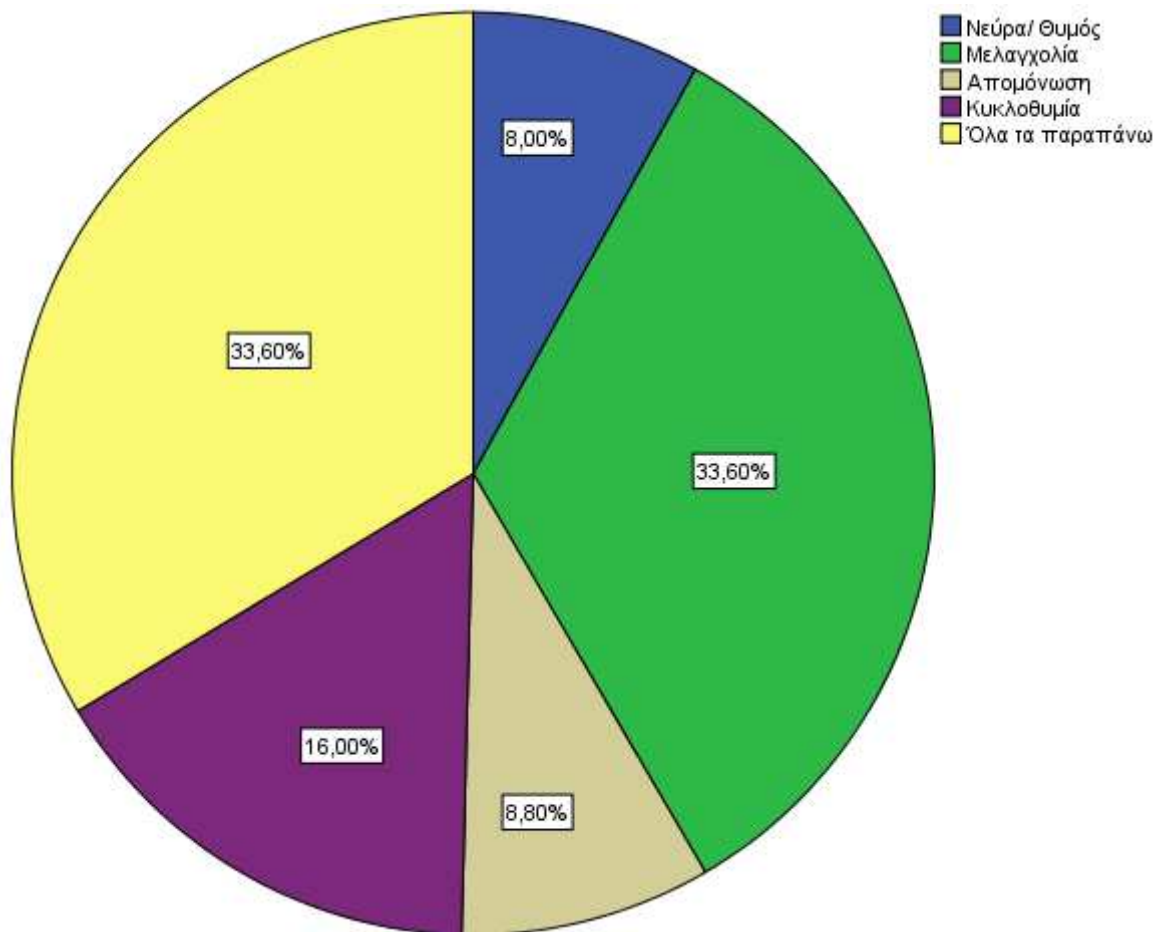
Περίπου 4 στους 10 γονείς αντιλήφθηκαν πως το παιδί τους λαμβάνει κάπως υπόψη τις συμβουλές τους, ενώ το 20,80% συμφωνεί απόλυτα με αυτήν την δήλωση, όπως υποδεικνύει το παρακάτω γράφημα.

15. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκατε ότι το παιδί σας λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές σας;

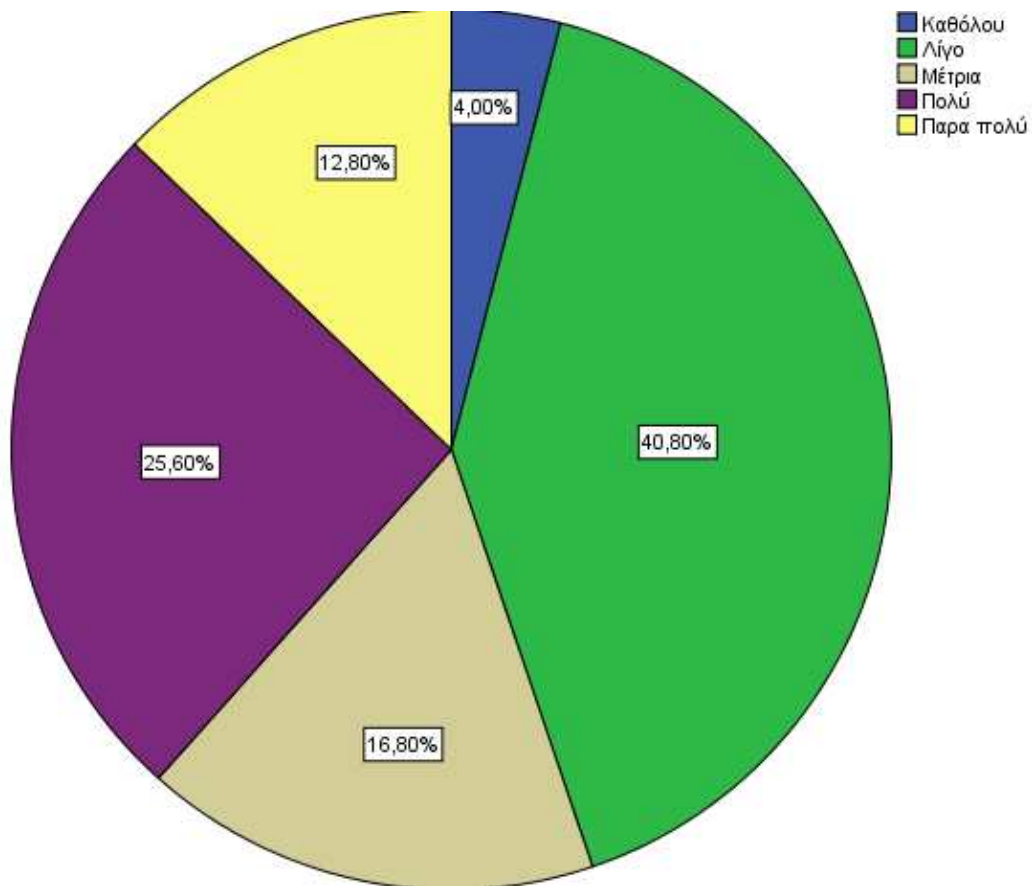
Διάγραμμα 19: Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκατε ότι το παιδί σας λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές σας;

Ανάλογα με τους γονείς παρατηρούνται διαφορετικά συναισθήματα που παρουσιάζει το παιδί κατά την διάρκεια της εφηβείας του, το ποσοστό των γονέων (33,60%) που ισχυρίζονται πως το παιδί τους εμφανίζει μελαγχολία είναι αρκετά μεγάλο (παραπάνω από 1 στους 3), το 8% ισχυρίζεται πως το παιδί τους εμφανίζει συμπτώματα θυμού, το 16% πως είναι κυκλοθυμικά και 1 στους 3 γονείς υποστηρίζει πως το παιδί του εμφανίζει όλα τα παραπάνω συμπτώματα.

Διάγραμμα 20: Ποιο είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό της εφηβείας του παιδιού σας.

Τέλος, σχετικά με το αν η εφηβεία του παιδιού επηρεάζει τις σχολικές του επιδόσεις παρουσιάζονται διάφορες απόψεις, καθώς το 40,8% των γονέων πιστεύει πως κάτι τέτοιο δεν ισχύει ιδιαίτερα, ενώ το 25,60% πιστεύει πως κάτι τέτοιο ισχύει αρκετά.

Διάγραμμα 21: Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέαζε τις σχολικές του επιδόσεις;

Τέλος, θα απαντηθεί το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή το

4) Η συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των παιδιών στο εφηβικό τους στάδιο διαφοροποιούνται ανάλογα με τα δημογραφικά στοιχεία των γονέων (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση, απασχόληση)

Για αυτό θα εξεταστεί αρχικά μέσω του τεστ των K-S (Arnold and Emerson, 2011) αν τα δεδομένα (οι απαντήσεις στις ερωτήσεις 1-17) ακολουθούν κανονική κατανομή. Εάν η δοκιμασία απορρίπτεται (p > 0,05), τότε και θα μπορέσει να εκτελεστεί η ανάλυση διασποράς (παραμετρικό κριτήριο). Σε αντίθετη περίπτωση θα χρησιμοποιηθεί το μη παραμετρικό κριτήριο των KruskalWallis (Choi et al., 2003) για να εξεταστεί αν οι απόψεις των γονέων διαφέρουν ανά φύλο, ηλικία, εκπαίδευση, απασχόληση. Από τους επόμενους πίνακες, απορρίπτεται σε κάθε περίπτωση η κανονικότητα των δεδομένων ($p < 0.05$). Κατά συνέπεια, θα χρησιμοποιηθεί το κριτήριο KruskalWallis

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		1. Πιστεύετε πως η εφηβεία του παιδιού σας αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδο διαπαιδαγώγησης του;	2. Η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει οικογενειακά προβλήματα;	3. Πόσο μπορεί η εφηβεία να επηρεάσει τη λειτουργία της οικογένειας;	4. Ως γονείς επηρεαστήκατε ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού σας
N		125	125	125	125
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	2,85	3,44	3,02	3,02
	Std. Deviation	1,032	,874	1,405	1,062
Most Extreme Differences	Absolute	,298	,275	,247	,250
	Positive	,298	,181	,247	,250
	Negative	-,190	-,275	-,168	-,182
Test Statistic		,298	,275	,247	,250
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

c. Lilliefors Significance Correction.

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

5. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας, οι γονείς επηρεάζονται ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού τους; 6. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας, οι γονείς επηρεάζονται ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού τους; 7. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας, οι γονείς επηρεάζονται ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού τους; 8. Ποιά είναι η πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδος διαπαιδαγώγησης του παιδιού σας;

		Υπήρξαν στιγμές , όπου δε γνωρίζατε τι στάση να υιοθετήσεται σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί σας	γνώμη σας η συμπεριφο ρά του παιδιού σας την περίοδο της εφηβείας επηρεάζετ αι από το κοινωνικό του περιβάλλο ν;	Πιστεύετε πως ευθύνεστε εσείς για οποιαδήπο τε αποκκλίνο υσα συμπεριφο ρά του παιδιού σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας του;	είναι για εσάς η αποτελεσμ ατικότερη μέθοδο για να αντιμετωπί σετε τις δυσκολίες της εφηβείας του παιδιού σας;
N		125	125	125	125
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	4,10	2,50	2,70	3,04
	Std. Deviation	1,275	1,229	1,213	1,516
Most Extreme Differences	Absolute	,367	,185	,277	,234
	Positive	,241	,175	,277	,234
	Negative	-,367	-,185	-,155	-,190
Test Statistic		,367	,185	,277	,234
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

c. Lilliefors Significance Correction.

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

9. Πιέζετε

10. Κατά

11. Αντίλη

12. Η

		το παιδί σας για τις σχολικές του επιδόσεις;	τα τη γνώμη σας το παιδί σας παρουσίασ ε έντονη αλλαγή της συμπεριφο ράς του λόγω της εφηβείας;	φθήκατε εσείς οι ίδιοι αν υπήρχε αλλαγή στη συμπεριφο ρά του ή υπήρχε ενημέρωσ η από το σχολείο;	στάση του παιδιού σας στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλο ν άλλαξε;
N		125	125	125	125
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	2,37	3,48	1,30	3,28
	Std. Deviation	1,067	1,082	,458	,930
Most Extreme Differences	Absolute	,259	,397	,445	,298
	Positive	,197	,243	,445	,298
	Negative	-,259	-,397	-,259	-,246
Test Statistic		,259	,397	,445	,298
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c
a. Test distribution is Normal.					
b. Calculated from data.					
c. Lilliefors Significance Correction.					

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

13. Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της	14. Πιστεύετ ε πως το παιδί σας απέκτησ	15. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθ	16. Ποιό είναι το κυριότερ ο χαρακτη ριστικό	17. Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέασ
--	---	---	---	--

		εφηβείας	ε	ήκατε	της	ε τις
		εμφάνισ	δυσάρεσ	ότι το	εφηβείας	σχολικές
		ε αλλαγή	τη	παιδί	του	του
		στη	συμπερι	σας	παιδιου	επιδόσει
		συμπερι	φορά	λαμβάνει	σας	ς;
		φορά	απέναντι	υπ όψιν		
		του στο	σας;	του τις		
		οικογενε		συμβουλ		
		ιακό του		ές σας;		
		περιβάλλ				
		ον;				
N		125	125	125	125	125
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	2,94	2,86	3,24	3,34	3,02
	Std. Deviation	1,496	,886	1,253	1,437	1,160
Most Extreme Differences	Absolute	,238	,305	,271	,240	,259
	Positive	,238	,305	,271	,240	,259
	Negative	-,162	-,230	-,216	-,213	-,184
Test Statistic		,238	,305	,271	,240	,259
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

c. Lilliefors Significance Correction.

1.2.3 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με το φύλο.

Στην συνέχεια εξετάζεται αν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις απόψεις των γονέων ανάλογα με το φύλο. Αν η πιθανότητα ελέγχου (p-value) βρεθεί κάτω από 5%, αυτό σημαίνει πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των γονέων ανά φύλο.

Διαπιστώνεται πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των γονέων ανά φύλο μόνο για τις ερωτήσεις 5 (στιγμές που δεν ήξεραν τι στάση θα υιοθετούσαν σε μια

έντονη διαφωνία με το παιδί, όπου $p=0.031<0.05$) και ως προς το ποιο είναι το πιο κυριότερο χαρακτηριστικό της εφηβείας (ερ.16, $p=0.021<0.05$)

Test Statistics^{a,b}

	1. Πιστεύετε πως η εφηβεία του παιδιού σας αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδο διαπαιδαγώγησης του;	2. Η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει οικογενειακά προβλήματα;	3. Πόσο μπορεί η εφηβεία να επηρεάσει τη λειτουργία της οικογένειας;	4. Ως γονείς επηρεαστήκατε ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού σας;	5. Υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνωρίζατε τι στάση να υιοθετήσετε σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί σας;	6. Κατά τη γνώμη σας η συμπεριφορά του παιδιού σας την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον;
Chi-Square	,883	1,567	1,241	,967	4,679	,001
df	1	1	1	1	1	1
Asymp. Sig.	,347	,211	,265	,325	,031	,979

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: A. Φύλο

Test Statistics^{a,b}

7. Πιστεύετε πως ευθύνεστε εσείς για οποιαδήποτε	8. Ποιά είναι για εσάς η αποτελεσματικότερη μέθοδος	9. Πιέζετε το παιδί σας για τις σχολικές του επιδόσεις;	10. Κατά τη γνώμη σας το παιδί σας παρουσία	11. Αντιλήφθηκατε εσείς οι ίδιοι αν υπήρχε αλλαγή	12. Η στάση του παιδιού σας στο ευρύτερο κοινωνικό
--	---	---	---	---	--

	τε αποκκλίνο υσα συμπεριφ ορά του παιδιού σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας του;	για να αντιμετωπ ίσετε τις δυσκολίες της εφηβείας του παιδιού σας;		σε έντονη αλλαγή της συμπεριφ οράς του λόγω της εφηβείας;	στη συμπεριφ ορά του ή υπήρχε ενημέρωσ η από το σχολείο;	περιβάλλο ν άλλαξε;
Chi-Square	,422	,033	,873	,294	2,133	2,830
df	1	1	1	1	1	1
Asymp. Sig.	,516	,856	,350	,588	,144	,093

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: A. Φύλο

Test Statistics^{a,b}

13.Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας εμφάνισε αλλαγή στη συμπεριφο ρά του στο οικογενεια κό του	14. Πιστεύετε πως το παιδί σας απέκτησε δυσάρεστη συμπεριφο ρά απέναντι σας;	15.Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκ ατε ότι το παιδί σας λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές	16.Ποιό είναι το κυριότερο χαρακτηρισ τικό της εφηβείας του παιδιου σας	17. Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέασε τις σχολικές του επιδόσεις;
--	---	---	--	--

	περιβάλλον	σας;			
Chi-Square	,001	3,069	2,243	5,344	,294
df	1	1	1	1	1
Asymp. Sig.	,973	,080	,134	,021	,588

a. Kruskal Wallis Test
b. Grouping Variable: A. Φύλο

1.2.4 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με την ηλικία.

Στην συνέχεια εξετάζεται αν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις απόψεις των γονέων ανάλογα με την ηλικία. Δεν παρατηρείται καμία στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απαντήσεις των γονέων για όλες τις ερωτήσεις (όλα τα $p > 0.05$)

Test Statistics^{a,b}

1.	2. Η	3. Πόσο	4. Ως	5.	6. Κατά
Πιστεύετε	εφηβεία	μπορεί η	γονείς	Υπήρξαν	τη γνώμη
πως η	είναι	εφηβεία	επηρεαστ	στιγμές ,	σας η
εφηβεία	ικανή να	να	ήκατε	όπου δε	συμπεριφ
του	δημιουργή	επηρεάσει	ψυχολογικ	γνωρίζατε	ορά του
παιδιού	σει	τη	ά από την	τι στάση	παιδιού
σας	οικογενεια	λειτουργία	εφηβεία	να	σας την
αποτελεί	κά	της	του	υιοθετήσε	περίοδο
την πιο	προβλήμα	οικογένεια	παιδιού	τε σε μια	της
δύσκολη	τα;	ς;	σας	έντονη	εφηβείας
και				διαφωνία	επηρεάζετ
απαιτητικ				με το	αι από το
ή περίοδο				παιδί σας	κοινωνικό
διαπαιδαγ					του
ώγησης					περιβάλλο

	του;					ν;
Chi-Square	5,662	2,614	1,962	2,172	,727	1,754
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,059	,271	,375	,337	,695	,416

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: B. Ηλικία

Test Statistics^{a,b}

	7.	8.Ποιά	9. Πιέζετε	10.Κατά	11.Αντιλη	12. Η
	Πιστεύετε	είναι για	το παιδί	τα τη	φθήκατε	στάση του
	πως	εσάς η	σας για τις	γνώμη	εσείς οι	παιδιού
	ευθύνεστε	αποτελεσ	σχολικές	σας το	ίδιοι αν	σας στο
	εσείς για	ματικότερ	του	παιδί σας	υπήρχε	ευρύτερο
	οποιαδήποτε	η μέθοδο	επιδόσεις;	παρουσία	αλλαγή	κοινωνικό
	τε	για να		σε έντονη	στη	περιβάλλο
	αποκκλίνο	αντιμετωπ		αλλαγή	συμπεριφ	ν άλλαξε;
	υσα	ίσετε τις		της	ορά του ή	
	συμπεριφ	δυσκολίες		συμπεριφ	υπήρχε	
	ορά του	της		οράς του	ενημέρωσ	
	παιδιού	εφηβείας		λόγω της	η από το	
	σας κατά	του		εφηβείας;	σχολείο;	
	τη	παιδιού				
	διάρκεια	σας;				
	της					
	εφηβείας					
	του;					
Chi-Square	1,333	4,648	,888	,443	1,052	1,603
df	2	2	2	2	2	2
Asymp.	,514	,098	,642	,801	,591	,449

Sig.

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: B. Ηλικία

Test Statistics^{a,b}

	13. Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας εμφανίσε αλλαγή στη συμπεριφορά του στο οικογενειακό του περιβάλλον ;	14. Πιστεύετε πως το παιδί σας απέκτησε δυσάρεστη συμπεριφορά απέναντι σας;	15. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκατε ότι το παιδί σας λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές σας;	16. Ποιό είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό της εφηβείας του παιδιού σας	17. Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέασε τις σχολικές επιδόσεις;
Chi-Square	5,293	1,438	,700	1,726	3,153
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,071	,487	,705	,422	,207

Sig.

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: B. Ηλικία

1.2.5 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με την απασχόληση.

Στην συνέχεια εξετάζεται αν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις απόψεις των γονέων ανάλογα με την απασχόληση. Εδώ παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στην ερώτηση 2 (η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα, $p < 0.05$), στην ερώτηση 5 (στιγμές που δεν ήξεραν τι στάση θα υιοθετούσαν σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί,

p<0.05) και 6 (η συμπεριφορά του παιδιού επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον, p<0.05), 9 (πίεση προς το παιδί ως προς τις σχολικές επιδόσεις, p<0.05), 10(το παιδί παρουσίασε έντονη αλλαγή της συμπεριφοράς του λόγω της εφηβείας p<0.05), 11 (υπήρξε έντονη αλλαγή στην συμπεριφορά του παιδιού, p<0.05),14 (το παιδί παρουσίασε και απέκτησε σημαντικά δυσάρεστη συμπεριφορά ως προς τον γονέα, p<0.05),15(το παιδί αντιλαμβάνεται κατά μέρος και λαμβάνει υπόψη του κάποιες συμβουλές, p<0.05) και 16 (ποιο είναι το κυρίως χαρακτηριστικό του παιδιού στην διάρκεια της εφηβείας του), όπως υποδεικνύουν οι παρακάτω πίνακες.

Test Statistics^{a,b}

	1. Πιστεύετε πως η εφηβεία του παιδιού σας αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδο διαπαιδαγώγησης του;	2. Η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει οικογενειακά προβλήματα;	3. Πόσο μπορεί η εφηβεία να επηρεάσει τη λειτουργία της οικογένειας;	4. Ως γονείς επηρεαστήκατε ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού σας;	5. Υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνωρίζατε τι στάση να υιοθετήσετε σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί σας;	6. Κατά τη γνώμη σας η συμπεριφορά του παιδιού σας την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον;
Chi-Square	,901	35,082	1,830	,471	66,276	17,457
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,637	,000	,401	,790	,000	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Γ. Εργασία-Απασχόληση

Test Statistics^{a,b}

	7. Πιστεύετε πως ευθύνεστε εσείς για οποιαδήποτε αποκκλίνο υσα συμπεριφ ορά του παιδιού σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας του;	8. Ποιά είναι για εσάς η αποτελεσματικότερη μέθοδος για να αντιμετωπίσετε τις δυσκολίες της εφηβείας του παιδιού σας;	9. Πιέζετε το παιδί σας για τις σχολικές του επιδόσεις;	10. Κατά τη γνώμη σας το παιδί σας παρουσίασε έντονη αλλαγή της συμπεριφοράς του λόγω της εφηβείας;	11. Αντιλήφθηκατε εσείς οι ίδιοι αν υπήρχε αλλαγή συμπεριφοράς του ή υπήρχε ενημέρωσή από το σχολείο;	12. Η στάση του παιδιού σας στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον άλλαξε;
Chi-Square	,503	,601	37,595	20,502	21,607	1,072
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,778	,741	,000	,000	,000	,585

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Γ. Εργασία-Απασχόληση

Test Statistics^{a,b}

13. Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας εμφάνισε αλλαγή στη	14. Πιστεύετε πως το παιδί σας απέκτησε δυσάρεστη συμπεριφο	15. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκατε ότι το παιδί σας	16. Ποιό είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό της εφηβείας του παιδιού	17. Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέασε τις σχολικές
--	---	--	---	---

	συμπεριφορά του στο οικογενειακό του περιβάλλον ;	ρά απέναντί σας;	λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές σας;	σας	του επιδόσεις;
Chi-Square	,417	47,415	44,322	11,552	,951
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,812	,000	,000	,003	,621

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Γ. Εργασία-Απασχόληση

1.2.6 Διαφορές στις απόψεις των γονέων αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο

Τέλος, εξετάζεται αν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις απόψεις των γονέων ανάλογα με την εκπαίδευση. Δεν παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές σε καμία από τις ερωτήσεις.

Test Statistics^{a,b}

1. Πιστεύετε πως η εφηβεία του παιδιού σας αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητικ	2. Η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει οικογενειακά προβλήματα;	3. Πόσο μπορεί η εφηβεία να επηρεάσει τη λειτουργία της οικογένειας;	4. Ως γονείς επηρεαστήκατε ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού σας	5. Υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνωρίζατε τι στάση να υιοθετήσετε σε μια έντονη διαφωνία με το	6. Κατά τη γνώμη σας η συμπεριφορά του παιδιού σας την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το
---	---	--	---	--	--

	ή περίοδο διαπαιδαγ ώγησης του;				παιδί σας	κοινωνικό του περιβάλλο ν;
Chi-Square	1,634	,960	3,990	,793	1,133	1,604
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,442	,619	,136	,673	,568	,448

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Δ. Εκπαίδευση

Test Statistics^{a,b}

7. Πιστεύετε πως ευθύνεστε εσείς για οποιαδήποτε αποκκλίνο υσα συμπεριφ ορά του παιδιού σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας του;	8.Ποιά είναι για εσάς η αποτελεσ ματικότερ η μέθοδο για να αντιμετωπ ίσετε τις δυσκολίες της εφηβείας του παιδιού σας;	9. Πιέζετε το παιδί σας για τις σχολικές του επιδόσεις;	10.Κατά τα τη γνώμη σας το παιδί σας παρουσία σε έντονη αλλαγή της συμπεριφ οράς του λόγω της εφηβείας;	11.Αντιλη φθήκατε εσείς οι ίδιοι αν υπήρχε αλλαγή στη συμπεριφ ορά του ή υπήρχε ενημέρωσ η από το σχολείο;	12. Η στάση του παιδιού σας στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλο ν άλλαξε;	
Chi-Square	,438	,727	,252	,918	,757	,877

Square						
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,803	,695	,881	,632	,685	,645

Sig.

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Δ. Εκπαίδευση

Test Statistics^{a,b}

	13.Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας εμφάνισε αλλαγή στη συμπεριφορά του στο οικογενειακό του περιβάλλον ;	14. Πιστεύετε πως το παιδί σας απέκτησε δυσάρεστη συμπεριφορά απέναντί σας;	15.Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκατε ότι το παιδί σας λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές σας;	16.Ποιό είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό της εφηβείας του παιδιού σας	17. Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέασε τις σχολικές του επιδόσεις;
Chi-Square	,210	,135	,560	,096	1,459
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,900	,935	,756	,953	,482

Sig.

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Δ. Εκπαίδευση

2. Συμπέρασμα

Σκοπός της παρούσης μελέτης σε γενικές γραμμές ήταν να εξεταστεί συνοπτικά ποια είναι η επίδραση των γονέων στη σχολική συμπεριφορά των παιδιών κατά την εφηβεία στην πόλη του Ηρακλείου. Μέσα από τα εργαλεία της ποσοτικής προσέγγισης και από την περιγραφική ανάλυση προέκυψε πως ένα σεβαστό ποσοστό των γονέων υποστήριξε πως επηρεάστηκε αρκετά ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού τους, το οποίο πρακτικά σημαίνει πως κατά την διάρκεια της εφηβείας του παιδιού επηρεάζεται αρκετά η ψυχολογία των γονέων, είτε θετικά είτε αρνητικά. Αντίστοιχα, παραπάνω από τους 6 στους 10 γονείς υποστήριξαν πως υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνώριζαν τι στάση να υιοθετήσουν σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί τους, αν και οι περισσότεροι δεν συμφωνούν πως η συμπεριφορά του παιδιού τους την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον.

Όσον αφορά την επίδραση που έχει το οικογενειακό περιβάλλον στην κοινωνικοποίηση του παιδιού και ειδικότερα στην κοινότητα του σχολείου, η παραπάνω έρευνα έδειξε πως ένα 43,20% των γονέων πιστεύει επηρεάστηκε αρκετά ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού τους, το οποίο πρακτικά σημαίνει πως κατά την διάρκεια της εφηβείας του παιδιού επηρεάζεται αρκετά η ψυχολογία των γονέων, είτε θετικά είτε αρνητικά. Αντίστοιχα, παραπάνω από τους 6 στους 10 γονείς (ποσοστό 60,80%) υποστήριξαν πως υπήρξαν στιγμές, όπου δε γνώριζαν τι στάση να υιοθετήσουν σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί τους, αν και οι περισσότεροι δεν συμφωνούν πως η συμπεριφορά του παιδιού τους την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον, αναφορικά με τα επόμενα σχήματα.

Όσον αφορά την επιρροή που ενδέχεται να έχει στη διαπαιδαγώγηση του έφηβου η μόρφωση των γονέων και συνολικότερα ο τρόπος που αυτοί κοινωνικοποιήθηκαν, σε γενικές γραμμές, η μελέτη διαπίστωσε πως πράγματι η συνεισφορά των γονιών έχει σημαντική επίδραση στην διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών κατά την διάρκεια εφηβείας, το οποίο έχει διαπιστωθεί επίσης και από άλλες έρευνες.

Όσον αφορά το αν τα ερεθίσματα στο οικογενειακό περιβάλλον να αποτελέσουν αιτίες κακής συμπεριφοράς του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον, ένα αξιοσέβαστο ποσοστό (σχεδόν 70%) υποστηρίζει πως η εφηβεία είναι αρκετά ικανή να δημιουργήσει κάποια προβλήματα στο παιδί, ενώ σχεδόν παρόμοιο ποσοστό υποστηρίζει πως η εφηβεία ενδέχεται

να δημιουργήσει προβλήματα στην ίδια την οικογένεια, όπως υποδεικνύουν τα επόμενα γραφήματα.

Περίπου 4 στους 10 γονείς αντιλήφθηκαν πως το παιδί τους λαμβάνει κάπως υπόψη τις συμβουλές τους, ενώ ανάλογα με τους γονείς παρατηρούνται διαφορετικά συναισθήματα που παρουσιάζει το παιδί κατά την διάρκεια της εφηβείας του, το ποσοστό των γονέων (33,60%) που ισχυρίζονται πως το παιδί τους εμφανίζει μελαγχολία είναι αρκετά μεγάλο (παραπάνω από 1 στους 3), το 8% ισχυρίζεται πως το παιδί τους εμφανίζει συμπτώματα θυμού, το 16% πως είναι κυκλοθυμικά και 1 στους 3 γονείς υποστηρίζει πως το παιδί του εμφανίζει όλα τα παραπάνω συμπτώματα. Γενικώς, προκύπτει το συμπέρασμα πως οι γονείς προτιμάνε να είναι κάπως αυστηροί και να τιμωρούν τα παιδιά τους σε περίπτωση κάποιου παραπτώματος ή σημαντικού γεγονότος κατά την διάρκεια της εφηβείας τους αντί να το αντιμετωπίζουν φιλικά και να το αποσιωπούν. Επίσης, παρατηρείται μια σχετική πίεση των γονέων ως προς τα παιδιά τους για τις σχολικές τους επιδόσεις.

Αξίζει να σημειωθεί πως σημειώθηκαν σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις των γονέων σχετικά με στην ερώτηση 2 η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα) στην ερώτηση 5 (στιγμές που δεν ήξεραν τι στάση θα υιοθετούσαν σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί), 6 (η συμπεριφορά του παιδιού επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον), 9 (πίεση προς το παιδί ως προς τις σχολικές επιδόσεις), 10(το παιδί παρουσίασε έντονη αλλαγή της συμπεριφοράς του λόγω της εφηβείας), 11 (υπήρξε έντονη αλλαγή στην συμπεριφορά του παιδιού),14 (το παιδί παρουσίασε και απέκτησε σημαντικά δυσάρεστη συμπεριφορά ως προς τον γονέα),15(το παιδί αντιλαμβάνεται κατά μέρος και λαμβάνει υπόψη του κάποιες συμβουλές) και 16 (ποιο είναι το κυρίως χαρακτηριστικό του παιδιού στην διάρκεια της εφηβείας του).

Οι γονείς παραμένουν συχνά χωρίς δυνατότητες παρέμβασης μέσω των δικών τους παιδιών, και θα πρέπει με κάποιο τρόπο να βοηθηθούν στις προσπάθειές τους να εκπαιδεύσουν και να βελτιώσουν με αποτελεσματικό τρόπο τα προβλήματα που εμφανίζονται στην οικογένεια (Marilena, 2015). Σύμφωνα με την υφιστάμενη βιβλιογραφία η οποία θεωρεί το σχολείο ως μια πλατφόρμα για να οδηγήσει την κοινωνική αλλαγή στην τοπική κοινότητα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους γονείς του σχολείου ως μέρος αυτής της κοινότητας(Addi-Raccach, Amar and Ashwal, 2017), καθώς η διαπαιδαγώγηση του παιδιού οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο θεωρητικό υπόβαθρο των γονέων και στον τρόπο με τον οποίο το μεταδίδουν στους απογόνους τους, καθώς οι γονείς είναι τα πρώτα άτομα με τα οποία έρχεται το παιδί σε επαφή και κατά συνέπεια είναι και τα πρώτα άτομα που το

επηρεάζουν ως προς το ποιες αποφάσεις θα πρέπει να πάρει προκειμένου να κοινωνικοποιηθεί.

Τα παιδιά μεγαλώνουν σε σύνθετα κοινωνικά περιβάλλοντα, και οι επιρροές στην ανάπτυξη ενός παιδιού είναι πολλές και διαμορφώνονται σε πολλά επίπεδα. Η οικογένεια έχει επίσης φυσικά μεγάλη επιρροή ως προς την διαδικασία κοινωνικοποίησης του παιδιού (Goldstein, 2007). Ουσιαστικά, η συμπεριφορά των παιδιών δεν είναι κάτι σταθερό και μεταβάλλεται ανάλογα με την ηλικία, και η περίοδος της εφηβείας είναι αναμφίβολα και η πιο δύσκολη, καθώς ενδέχεται να συνοδεύεται από περίεργες και καινούργιες συμπεριφορές που προηγουμένως δεν ήταν εμφανείς, οπότε και οι γονείς θα πρέπει με κάποιο τρόπο να προσαρμοστούν σε αυτές τις αλλαγές. Σύμφωνα με μελέτες, είναι πολύ σημαντικό να ελέγξουμε τις προηγούμενες ικανότητες των παιδιών και να ενθαρρύνουμε τους χαμηλά μορφωμένους γονείς να δρουν ενεργά με τα παιδιά τους, διότι έτσι μπορούν να αντισταθμίσουν το χαμηλότερο μορφωτικό τους υπόβαθρο (Biedinger, 2011), και εξάλλου οι γονείς είναι η πρώτη και τελευταία εντύπωση των παιδιών ως προς την διαδικασία κοινωνικοποίησης κατά το στάδιο της εφηβείας τους, οπότε και οι γονείς θα πρέπει να δίνουν την δέουσα προσοχή για να μετασχηματισθεί το παιδί τους σε ένα ευυπόληπτο μέλος της σχολικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα.

Επίλογος

Η οικογένεια λειτουργεί ως φυσικός πυρήνας και προσδιορίζεται ως σημαντικό οικοδόμημα της κοινωνίας, στην βάση του οποίου, οι γονείς είναι αναγκαίο να προσδιορίζονται ως οι αρχικοί και σημαντικότεροι παιδαγωγοί. Συνεπώς, οι αρχές, οι πεποιθήσεις και το αξιακό σύστημα των γονέων διαμορφώνουν και συνθέτουν τον χαρακτήρα και τον ψυχικό κόσμο του παιδιού.

Όσο τα χρόνια περνούν και το παιδί εισέρχεται στην εφηβική ηλικία η οικογένεια υφίσταται διαρθρωτικούς, συναισθηματικούς και αλληλεπιδραστικούς μετασχηματισμούς, οι οποίοι, ωστόσο, δεν μεταβάλλουν και δεν αλλάζουν την χωρίς αμφιβολία ισχύ της οικογένειας στην ψυχοσύνθεση του εφήβου και στην κοινωνικοποίηση του, της οποίας αρχική εκδήλωση είναι η σχολική συμπεριφορά. Στα πλαίσια του σχολείου ο έφηβος αναδεικνύει όλα εκείνα τα στοιχεία και χαρακτηριστικά, που ενστερνίστηκε και υιοθέτησε στα πλαίσια και τους κόλπους του οικογενειακού περιβάλλοντος υπογραμμίζοντας πως παρά την σταδιακή ανεξαρτητοποίηση και αυτονομία του δεν είναι δυνατό να απαγκιστρωθεί και να εγκαταλείψει όλα όσα οι γονείς του πρέσβευαν.

Συνεπώς, στη μεταβατική αυτή περίοδο οι γονείς αποτελούν τους πόλους, στους οποίους τοποθετείται η σχολική συμπεριφορά και επίδοση, ενώ, μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους στη σχολική κοινότητα μέσα από την επαφή και ουσιαστική επικοινωνία τόσο με τον εκπαιδευτικό όσο και με τον κοινωνικό λειτουργό θα μπορέσει να λάβει τις κατάλληλες κατευθυντήριες, ώστε η επίδραση του στον έφηβο να είναι αμιγώς θετική.

Χωρίς αμφιβολία, η εφηβεία ως περίοδος διακρίνεται για τις εντάσεις, τις προστριβές και τις συναισθηματικές διακυμάνσεις του έφηβου, ενώ είναι αποδεκτό, πως όταν δημιουργείται επικοινωνιακή και συναισθηματική απόσταση εξαιτίας των παραπάνω συνθηκών, τότε ελλοχεύει ο κίνδυνος της εκδήλωσης μιας σειράς συμπεριφορών εκτός ορίων στα πλαίσια της σχολικής κοινότητας από την πλευρά του έφηβου.

Η παραπάνω θέση υποστηρίχθηκε επαρκώς και μέσα από την έρευνα, που έλαβε χώρα με τη μορφή ερωτηματολογίου σε γονείς έφηβων παιδιών στην πόλη του Ηρακλείου αποδεικνύοντας την συνάρτηση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της ανάλυσης του ερωτηματολογίου.

Η εφηβεία, λοιπόν, δεν αποτελεί ένα παράπλευρο στοιχείο της εξελικτικής ψυχολογικά και κοινωνικά ανάπτυξης και πορείας του παιδιού- εφήβου , αλλά αποτελεί το σκαλοπάτι , που θα το οδηγήσει στην ενήλικη ζωή. Η διαπαιδαγώγηση των γονέων δεν σταματά στην παιδική ηλικία , αλλά, συναρτάται με τις επιλογές, τις αποφάσεις ορθές ή μη των γονέων από τα πρώιμα χρόνια της ζωής του παιδιού και ως εκ τούτου όταν η διαπαιδαγώγηση αυτή έχει βασιστεί σε γερά και σταθερά θεμέλια , τότε κάθε τριγμός της εφηβικής περιόδου θα αποτελέσει απλώς ένα φυσικό επακόλουθο της αναπτυξιακής διαδικασίας του εφήβου.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Addi-Raccah, A., Amar, J. and Ashwal, Y. (2017). Schools' influence on their environment. *Educational Management Administration & Leadership*, 46(5), pp.782-799

Acherman Nathan, 1958, « Η ψυχοδυναμική της Οικογενειακής Ζωής»

Amato R. Paul και Gay Ochiltree (1986), «Family Resources and the Development of Child Competence», *Journal of Marriage and the Family*, τ. 48, Φεβρουάριος, σ. 47-56

Arnold, T. and Emerson, J. (2011). Nonparametric Goodness-of-Fit Tests for Discrete Null Distributions. *The R Journal*, 3(2), p.34

Biedinger, N. (2011). The Influence of Education and Home Environment on the Cognitive Outcomes of Preschool Children in Germany. *Child Development Research*, 2011, pp.1-10.

Bogensneider, K., Wu, M., Raffaelli, M. and Tsay, J. (1998). Parent Influences on Adolescent Peer Orientation and Substance Use: The Interface of Parenting Practices and Values. *Child Development*, 69(6), p.1672.

Conger, R. D. (1981). The assessment of dysfunctional family systems. In *Advances in clinical child psychology* (pp. 199-242). Springer, Boston, MA.

Choi, W., Lee, J., Huh, M. and Kang, S. (2003). An Algorithm for Computing the Exact Distribution of the Kruskal–Wallis Test. *Communications in Statistics - Simulation and Computation*, 32(4), pp.1029-1040.

Dowling, E., & Osborne, E. (2001). *Η οικογένεια και το σχολείο*. Αθήνα, Gutenberg.

Dubasa JS, Miller K, Petersen AC. (2003). The study of adolescence during the 20th century. *History of the Family*, 8, 375-397

Elkind, D. (1967). Egocentrism in adolescence. *Child development*, 1025-1034.

Epstein, J. (1995). School- family- community partnerships: caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76 (9), 701- 712.

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis* (No. 7). WW Norton & Company.

Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Education Research*, 80 (60), 330- 337.

Fowler, F. (2014). *Survey research methods*. London: Sage Publication.

Freud, (1958) Adolescence. *Psychoanalytic Study of the Child*, 13, 255-278.

Gesell, A & Ilg F L (1943) *Infant and child in the culture of today*. New York: Harper & Row

Goldstein, H. (2007) *Becoming familiar with multilevel modelling*. *Significance*, 4, 133–135.

Hall G. S. (1904). *Adolescence: Its psychology and its relations to physiology, anthropology, sociology, sex, crime, religion, and education*, vols. 1 and 2. New York: Appleton.

Herbert, M., (1999), *Ψυχολογικά προβλήματα εφηβικής ηλικίας, μεταφρ. Καλαντζή - Αζίζι, Α., εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα*

Hoover- Dempsey, K. V., & Sandler, H. (1995). Parental Involvement in children's education: Why does it make a difference? *Teachers' College Record*, 97 (2), 310- 331.

Marilena, T. (2015). The Role of Parents in Integrating their Own Children in Society. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 180, pp.1680-1685.

Miller, B. (2002). Χτίζοντας Καλύτερη Σχέση με τα Παιδιά στην Τάξη –Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς (μτφρ. Φ. Αποστόλου). Αθήνα: Κέντρο Γρηγόρης Εκτύπωσης ABEE

Schelegel A. & Barry H (1991). *Adolescence: An anthropological inquiry*. New York: Tree Press

Strandbu, Å., Stefansen, K., Smette, I. and Sandvik, M. (2017). Young people's experiences of parental involvement in youth sport. *Sport, Education and Society*, 24(1), pp.66-77.

Parsons, T. (1949). *The social structure of the family*.

Piaget, J. (1950). *The psychology of intelligence*. London: Routledge & Kegan Paul.

Ramsey, M.E., & Bayless, K. M. (1980). *Kindergarten: Programs and practices*, St. Louis, The C.V. Mosby Company.

Ryan, B. & Adams, G. (1995). The family- school relationships model. In: B. Ryan, G. Adams, T. Gullotta, R. Weissberg, & R. Hampton (Eds.) *The family school connection* (pp. 3- 28). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Walberg H.J. και K. Marjoribanks (1976), «Family Environment and Cognitive Development: Twelve Analytic Models», *Review of Educational Research*, x, 46, σ. 527-551.

White, T. and McBurney, D. (2013). *Research methods*. Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

Γεώργας, Δ. (1986). Οι οικογενειακές αξίες των φοιτητών. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών,

Γεωργίου, Σ. Ν. (2000). Σχέση Σχολείου- Οικογένειας και Ανάπτυξη του Παιδιού. Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Δασκαλάκη, Η. (1985). Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης . Εκδόσεις: Σάκκουλα, Αθήνα

Ηλιόπουλος Ι. Δ., (1998), Οικογενειακή και Σχολική Αγωγή, Εκδόσεις: Πετράκη Γ. Ι., Πάτρα

Θάνου. Θ. (2008) «Εισήγηση: Οικογένεια, Σχολείο και Παραβατικότητα» στην Επιστημονική Ημερίδα με θέμα Σχολείο και Οικογένεια που οργάνωσε το 3^ο Γρ.Π.Ε. Ν. Ηρακλείου στο Καστέλι Ηρακλείου, στις 17 Μαΐου 2008».

Κανδυλάκη Α,(2008), Η συμβουλευτική στην κοινωνική εργασία, Δεξιότητες και τεχνικές, Εκδόσεις: Τόπος (Μοτίβο Εκδοτική), Αθήνα

Κατσιγάρκη, Ε. Α.(2004) Οικογένεια και Παραβατικότητα. Εκδόσεις: Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή:

Κουράκης, Ν. (2004) Δίκαιο παραβατικών ανηλίκων., Εκδόσεις:Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή

Κουρκούτας, Ε. (2001) Η ψυχολογία του εφήβου.Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Μάνος Γ. Κ.,(1999), Ψυχολογία του εφήβου, Εκδόσεις: Γρηγόρης, Αθήνα

Μπεζεβέγκης Η. & Παυλόπουλος Β.(1999), Η επίδραση χαρακτηριστικών της οικογένειας στην αξιολόγηση της προσωπικότητας των παιδιών από τους

γονείς, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Τομ. 98, 1999.

Μπρακονιέ, Α. και Μαρτσέλι, Ν. (2002) Τα χίλια πρόσωπα της εφηβείας. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Μπρούζος, Α. (2004). Προσωποκεντρική Συμβουλευτική. Θεωρία, έρευνα και εφαρμογές. Θεωρία, Έρευνα και Εφαρμογές. Εκδόσεις :Τυπωθήτω, Αθήνα

Μυλωνάκου- Κεκέ, Η. (2009). Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές. Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ, Αθήνα:

Νόβα – Καλτσούνη, Χρ. (2010). Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Εκδόσεις: Gutenberg, Αθήνα:

Νομικού Χαρά Γ., Εφηβεία, (2004) Η ηλικία της επανάστασης, εκδόσεις Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα

Ντόλτο Φ., Ντόλτο- Τόλιτις Κ., (1998), Έφηβοι, Προβλήματα και Ανησυχίες. μεταφρ. Παπαγιάννη. Ι., Εκδόσεις: Πατάκη, Αθήνα

Παπαθεμελής, Γ. (2005). Προβλήματα συμπεριφοράς μαθητών.
(<http://www.daskalos.edu.gr>)

Σακαλάκη, Μ. (1994). Ψυχολογία της επικοινωνίας. Θεωρητικά Ρεύματα και Προοπτικές της Έρευνας, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Τσίτσικα Άρτεμις, (2006), Εφηβεία: Από το Α έως το Ω, πρόλογος Γ. Χρούσος, Ιατρ. Εκδόσ. Π.Χ. Πασχαλίδης, Αθήνα

Χατζηχρήστου, Χ. (2004). Εισαγωγή στη σχολική ψυχολογία. Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Χρηστάκης, Κ. (2012). Το Παιδί και ο Έφηβος στην Οικογένεια και το Σχολείο.
Εκδόσεις:Γρηγόρης, Αθήνα:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

«Η συμμετοχή φυσικών προσώπων στην έρευνα είναι εθελοντική αλλά αναγκαία. Τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και δεν περιέχουν προσωπικά στοιχεία γονέων από τα οποία θα μπορούσε να αποκαλυφθεί με οποιοδήποτε τρόπο η ταυτότητα των συμμετεχόντων. Οι απαντήσεις είναι απόλυτα εμπιστευτικές και μόνο τα μέλη της ερευνητικής ομάδας θα έχουν πρόσβαση σε αυτές. Οι απαντήσεις θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς και συγκεκριμένα θα τύχουν ποσοτικής ή/και ποιοτικής επεξεργασίας συνολικά. Καμία μεμονωμένη πληροφορία σχετικά με οποιοδήποτε σχολείο ή οικογένεια δεν θα δημοσιευθεί, παρά μόνο τα τελικά αποτελέσματα της έρευνας. Η ανωνυμία των συμμετεχόντων και το προσωπικό απόρρητο θα τηρηθεί στο ακέραιο καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας αλλά και μετά το πέρας αυτής, και δεσμεύει τα μέλη της ερευνητικής ομάδας».

Δημογραφικά Στοιχεία

A. Φύλο Αρσενικό

Θηλυκό

B. Ηλικία 30-40

40-50

50+

Γ. Εργασία-Απασχόληση

Άνεργος

Πλήρους Απασχόλησης

Μερικής Απασχόλησης

Δ. Εκπαίδευση

Απόφοιτος Δημοτικού

Απόφοιτος Γυμνασίου

Απόφοιτος Λυκείου- Επαγγελματικής Σχολής

Πτυχιούχος Τριτοβάθμιας

Εκπαίδευσης

1. Πιστεύετε πως η εφηβεία του παιδιού σας αποτελεί την πιο δύσκολη και απαιτητική περίοδο διαπαιδαγώγησης του;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

2. Η εφηβεία είναι ικανή να δημιουργήσει οικογενειακά προβλήματα;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

3. Πόσο μπορεί η εφηβεία να επηρεάσει τη λειτουργία της οικογένειας;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

4. Ως γονείς επηρεαστήκατε ψυχολογικά από την εφηβεία του παιδιού σας;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

5. Υπήρξαν στιγμές , όπου δε γνωρίζατε τι στάση να υιοθετήσετε σε μια έντονη διαφωνία με το παιδί σας

Πάντα Καθόλου Σπάνια Μερικές φορές Συχνά

6. Κατά τη γνώμη σας η συμπεριφορά του παιδιού σας την περίοδο της εφηβείας επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

7. Πιστεύετε πως ευθύνεστε εσείς για οποιαδήποτε αποκλίνουσα συμπεριφορά του παιδιού σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας του;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

8. Ποιά είναι για εσάς η αποτελεσματικότερη μέθοδο για να αντιμετωπίσετε τις δυσκολίες της εφηβείας του παιδιού σας;

Αυστηρότητα

Τιμωρία

Κατανόηση

Φιλική Αντιμετώπιση

Αποσιώπηση οποιουδήποτε γεγονότος

9. Πιέζετε το παιδί σας για τις σχολικές του επιδόσεις;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

10. Κατά τα τη γνώμη σας το παιδί σας παρουσίασε έντονη αλλαγή της συμπεριφοράς του λόγω της εφηβείας;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

11 Αντιληφθήκατε εσείς οι ίδιοι αν υπήρχε αλλαγή στη συμπεριφορά του ή υπήρχε ενημέρωση από το σχολείο;

Γονείς Σχολείο

12. Η στάση του παιδιού σας στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον άλλαξε;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

13. Το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εφηβείας εμφάνισε αλλαγή στη συμπεριφορά του στο οικογενειακό του περιβάλλον;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

14. Πιστεύετε πως το παιδί σας απέκτησε δυσάρεστη συμπεριφορά απέναντι σας;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

15. Κατά τη διάρκεια της εφηβείας αντιληφθήκατε ότι το παιδί σας

λαμβάνει υπ όψιν του τις συμβουλές σας;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

16. Ποιό είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό της εφηβείας του παιδιού σας;

Νεύρα/ Θυμός

Μελαγχολία

Απομόνωση

Κυκλοθυμία

Όλα τα παραπάνω

17. Η εφηβεία του παιδιού σας επηρέασε τις σχολικές του επιδόσεις;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ

